

— 16^è BLOAVEZ

GENVER 1942

Nº 1 —

AR VUHEZ

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : 15 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (chouezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : 19 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, rojt d'eomp atao hoc'h adress evel ma oa war an-niverenn diweza, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Bloavez mat	p. 3
Pasion Hor Salver Jezuz-Krist	p. 5
Hor Salver Jezuz Krist	p. 7
Evit ar familh	p. 9
Ar misionou	p. 10-11
Mammou Breiz, petra rit !	p. 12
Santez Anna ha Nikolazig	p. 16
Laouig Fristivi	p. 18

— 3 —

D'hon holl kenlabourerien, d'hon holl lennen-rien, d'ar re holl a labour evit skigna en-dro d'ezo hor c'helaouennig, da gement hini a gar anezi...

« AR VUHEZ KRISTEN »

a reket :

BLOAVEZ-MAT !

B loavez-mat, mignonned, bloavez-mat a bep giz.

L evenez d'ho kalon, daoust d'an amzeriou kriz.

O c'hoarzin er c'havell, ra vo kalz aeligu.

A -berz Majed ar bed ra gavint madigou.

V a c'hoant bras hep mar eo ma vefe maget brao

E r bed-man ho korfou, ma vefe leun ho kao

Z oken dreist ar muzul, evit ranna d'ar geiz.

M et dreist-holl, ra vo glan, hag en noz hag en deiz,

A n ene dasprenet gant gwad-sakr ho Roue.

T udou, d'eoc'h buhez hir, kent baradoz Doue.

BROGAROUR.

AN DOARE-BEVA KRISTEN

Pa 'z it-tre en eun iliz :

Grit sin ar groaz, en em lakit war ho taolin ha pedit.

Pa en em gavit gant eur beleg o kas ar gomunion :

En em lakit war o taoulin.

Pa en em gavit gant eun interamant :

Saludit ar groaz, ar beleg hag ar c'horf-maro.

Pa dremenit dirak eur groaz pe eun iliz :

Saludit ha grit sin ar groaz.

Pa en em gavit gant eur beleg, eur relijius pe tud all konsakret da Zoue :

Saludit enno servijerien an Aotrou Doue.

NA LAVARIT MORSE...

diwarbenn...

...ar pez a lennit : « n'oun mui eur bugel ».

...ho labour : « arabat ober bilou ».

...ho plijaduriou « ne vezet yaouank nemet eur wech ».

...en dud all : « n'o deus nemet en em zistroba, pep hini evitan e-unan ».

...ho plegou fall : « petra fell d'eoc'h, evel-se emaoun evel-se e chomin ».

...ho pec'hejou : « n'hellan ket mirout ».

...ho pedenn : « n'em eus ket amzer ».

Komz evel-se a zo komz evel eul labaskenn pe eur rouler.

Ar c'homzou-se eo ar re a laz ar vertuz, an nerz-kalon, ar garantez hag an ene .

Kenteliou an Aviel

PASION HOR SALVER JEZUZ-KRIST

Diweza komzou Jezuz war ar groaz

Ar gomz kenta a gouez eus ginou Jezuz, staget ouz ar groaz, a zo eur gomz a bardon evit e vourrevien hag ar re o doa e gondaonet d'ar maro :

« Va Zad, emezan, pardonit d'ezo, rak n'ouzon ket petra teont. »

War ar menez en em gave eur bobl tud ; an dud-se, hag ar re a dremene, a rae goap outan hag a lavare, en eur heja o fenn :

« En em saveta breman da-unan ; mar dout Mab Doue, diskenn diouz ar groaz ! »

Ar Farizianed hag ar veleien a lavare kement all :

« Savetaet en deus ar re all ha ne c'hell ket en em savetei e-unan ! Mar d'eo Mab Doue, mar d'eo roue Israel, ra ziskenno breman diwar ar groaz heg e kredimp'ennan. Lakaet en deus e fizians e Doue ; ra zeug eta Doue breman d'e ziboañia mar en deus karantez en e genver rak lavaret en deus ez eo Mab da Zoue. »

Ar soudarded a oa ouz e ziwall hag al laeron o-unan a wall-gomze en e eneb. Koulskoude, unan eus al laeron a voe teneraet e galon, moarvat o welout douster ha pasianted Hor Salver.

Dre ma kendalc'he egile da doui, en eur lavarout :

« Mar dout Mab Doue, en em saveta da-unan ha ni ganez ». hennez en em laka da c'hourdrouz ; « Penaos, emezan, ne zoujez ket eta Doue muioc'h eget ar re a zo aman tro-war-dro, te hag a zo kondaonet koulskoude d'ar memes poan hag hen ? E gwirionez, ni n'hon eus nemet ar pez a zo dleet d'hon torfejou, met heman n'en deus graet droug ebet. »

Hag en eur drei e Benn war-du Jezuz e lavar d'ezan :

« Mestr, bezit sonj ac'hanoñ pa viot en ho rouantelez. »

Jezuz a respont :

« E gwirionez, m'hel lavar d'it : Hirio e vezi ganen er baradoz. » Setu eil gomz Jezuz war ar groaz .

Etal ar groaz, en em zalc'he en o sav, Mari, Mamm Jezuz, Mari, pried Kleofaz, ha Mari-Madalen.

Jezuz a daol eur sell war e vamm santel hag o welout, en he c'hichen, Yann an diskibl muia-käret, e lavar d'ez :

« Maouez, setu aze ho Mab ! »

Hag eur pennad goude e lavar da Yann :

« Sêtu ho Mamm ! »

Hervez doktored an Iliz, Sant Yann a zalc'he, war venez Kalvar, lec'h an holl dud ; ha Jezuz, o rei d'ezan ar Werc'hez Vari da vamm, he roe da vamm d'an holl dud, dreist pep tra d'an holl gristenien ; hag holl ez int, evel Sant Yann, bugale d'ar Werc'hez. E gwirionez, Mari, Mamm Jezuz, a zo iverz mamm an holl dud, o veza m'en deus-hi roet Hor Salver d'ar bed, dre he asant da veza Mamm, hag o veza m'he deus sikouret Hor Salver, staget ouz ar groaz da rei d'emp buhez ar c'hras, ar wir vuhez kollet dre beched hon tud kenta.

Adalek kreisteiz betek teir eur, eun denvalijenn souezus en em ledas, a-nebeudou, war venez Kalvar hag ar vro tro-war-dro. An heol a gollas e sklerijenn. Edo Jezuz abaoe teir eur stag ouz ar groaz. Diwaska a rae poan vras en e gorf, gant gouliou e zaouarn hag e dreid, gant holl c'houliou e gorf dispennet a daoliou skourjez ha gant ar gurunenn spern.

Muioc'h c'hoaz a boan a ziwaske en e ene och'en em welout gwasket gant justiz e Dad e-lec'h ar bec'herien. Ha war-dro teir e lezas ar griadenn-man :

« Eloi, Eloi, lamma Sabachtani ! » « Va Doue, va Doue, perak hoc'h eus c'houi va dilezet ? »

Ouz e glevout, lod eus an dud a oa eno a lavaras :

« Eman o c'hervel Eliaz da zont d'e ziboaania. »

An holl brofesiou a oa bet graet diwar-benn ar Mesiaz, Jezuz a ouie en doa o lakaet da veza gwir. Chom a rae koulskoude unan, hini ar profed David hag en doa lavaret pell a-raok, diwar benn ar Mesiaz :

« Roet o deus d'in em sec'het gwinegr da eva. »

Rak-se e lavaras Jezuz :

« Sec'het am eus. »

Ha kerkent eur soudard a red da glask eun tamm spoue ha goudre beza her soubet en eur podad gwinegr a oa eno, her c'hinig d'ezan e beg eur gorzenn.

Goudre beza tanvaet eus ar gwinegr-se Jezuz a laver :

« Consummatum est. Echu eo », da lavarout eo : echu eo al la-bour am oa d'ober war an douar evit senti ouz bolontez va Zad. Neuze, o lezel adarre eur griadenn grenv, e lavaras :

« Va Zad, me laka va ene etre-ho taouarn. »

Hag en eur lavarout ar c'homzou-se e plegas e benn hag e varvas.

Boued d'al lapined !!

Ya, arabat disonjal, pe ne lardint ket a-benn
Morlarjez...

Arabat disonjal kennebeut paea ho koumanant
d'ar VUHEZ KRISTEN.

F HOR SALVER JEZUZ-KRIST F

Jezuz a ziskouez eo Doue,
dre e oberou

Jezuz-Krist en deus diskouezet e oa Doue dre e gomzou.

Hen diskouezet en deus c'hoaz splannoc'h dre e oberou. Ar c'homzou n'int nemet komzou, a lavaro unan bennak, n'eus nemet an oberou hag o defe eur wiñ dalvoudegez.

Gwelomp 'ta neuze oberou Hor Salver.

An den a c'hell, dre e ijin, chanj doare da veur a dra, kaeraat an danvez a zo etre e zaouarn, met n'hell ket chanj natur an traou, na lezennou ar bed.

Jezuz, hen, her gra, ken aes ha tra.

Da eured Kana e tro an dour e gwin ; war riblou lenn Tiberiad e kresk ar bara, ha gant pemp torzig e vag pemp mil den !

Chench lezennou ar bed a zo eur c'hoari evitan : bale a ra war an dour, gourc'hemenn a ra d'ar mor fuloret ha d'an avel dirollet, tevel, hag ar mor hag an avel a chom sioul. Mestr eo d'ar c'henven ha d'ar maro zoken. E gomz, e c'hourc'hemenn a zo sec'h, didroidell, euen, evel hini eur mestr galloudek ha dijipot :

— « Lazar, deus er maez. »

— « Me a fell d'in... bez pare », emezan d'an den lor.

— « Sav, kemer da wele ha bale » emezan d'an den seiset e izili.

— « Kerz d'ar gear, da servijer a zo pare », emezan d'an ofiser.

— « Den yaouank, m'hel laver d'it, sav » emezan da vab In-tanvez Naïm.

Eur gomz, eur ger, eur sin a zo a-walc'h. War an douar-man, an dud, war-bouez poania, en em zifreta, labourat ha c'houzei, a deu a-benn, a-wechou, da ober meur a dra souezus. Hor Salver ne rank na poania na c'houzei ; en eun taol ha diboan e ra ar pez en deus c'hoant.

E pelec'h eman an den hag a c'hell, dre e nerz e-unan, rei ar gweled d'eun den dall, ha parea klenvejou bras ? pe c'hoaz, kas an drouk-sperek kuit eus korf eun den, pe dreist-holl lavarout d'eur paotr yaouank emeur o kas d'ar vered : paotr yaouank, me c'hourc'hemenn d'it : sav ? Ha kement-se gant eur ger hag en eun taol ?

Piou eo an den-se hag e pelec'h eman ?

Hogen Jezuz en deus graet an traou-se holl ha gouest e oa da ober kalz re all.

En Aviel e kontomp betek kant hanter kant burzud graet gant, ha n'int ket douget holl a lavar d'eomp Sant Yann, rak ma rankfed o niveri hag o skriva holl, ne ve ket a-walc'h a levriou er bed evit o skriva warno.

— « Ma ne credit ket va c'homzou, a lavare Hor Salver d'ar Farizianed, da vihana, kredit va oberou ; ar pez a ran a ro testeni evidoun. »

Pa deu diskibien Sant Yann-Vadezour d'e gaout da c'houlenn outan : « Daoust ha c'houi eo an hini a dle dont, pe gortoz a ran-komp eun all ? », e respont : « It da lavarout da Yann ar pez hoc'h eus gwelet ha klevet : ar te vouzat a glev, ar te gamm a gerz, an dud dall a wel skaer hag ar te varo a gav ar vuhez. »

Setu aze oberou, ha n'eo ket marvalhou na rimadellou eo.

Petra chom ganeomp da lavarout breman, nemet e oa Jezuz Doue.

Eun devez, e lavar d'eomp an Aviel, e roas ar gweled d'eun den, dall abaoe m'oan ganet. Neuze Jezuz a c'houlennas outan :

— « Ha kredi a rez te e Mab Doue ? »

— « Piou eo, Aotrou, ma kredin ennan ? »

— Her gwelet ac'h eus, eme Jezuz, an hini en deus da bareet, an hini a gomz ouzi, me eo ! »

— « O ya, eme an den dall, kredi a ran », hag ec'h en em strinkas d'an daoulin evit hen adori.

Ni, iveau, a gompreñ breman, gwelloc'h, petra eo Hor Salver Jezuz. Lavaromp d'ezan, evel gwechall Sant Per : « Aotrou, c'houi eo ar C'hrist, mab Doue beo », hag, evel ar paour-kaez dall, stouomp d'an douar hag adoromp peogwir eo Doue.

MELEGAN.

Furnez ar bobl...

e Miz Genver

Miz Genver a lavar
Ez eus vi gant ar yar.

Kerc'h hadet e Genver,
Kerc'h da garga ar solier.

EVIT AR FAMILH

SEIZ EURUSTED
AN TI

D'ar sul-se, an Aotrou Person gant e vous ez nerzus, a zis-plegas ar brezegenn-man :

« EURUS AN TI
e vez pedet ennan.
RAK HEN A ZO
TI AN AOTROU
DOUE.

« EURUŠ AN TI
ne vez ket dilezet
evit darempredi pli-
jaduriou fall ha diva-
lo... RAK EN TI-SE
E RENO AL LE-
VENEZ KRISTEN.

EURUS AN TI ne vez roet digor ennan na d'ar blasphemou, na d'al levriou fall, na d'ar skoeriu fall, na d'ar vezventi. RAK EN TI-SE AR POANIOU A VEZO FREALZET HAG AR MARO DIGEMERET LAOUEN.

« EURUS AN TI e vez lennet ha desket ennan ar c'hatkiz, an istor santel ha buhez ar sent, RAK EN TI-SE AR FEIZ A VEZO ATAO BIRVIDIK HA SKEDUS.

« EURUS AN TI e vez ennen ar gerent selaouet gant ar vugale hag ar vugale skoueriet mat gant vertuziou ar gerent... RAK AN TI-SE A VEZO PORCHED AN NENV.

« EURUS AN TI e vez kaset ar vugale da gomunia alies. RAK AN TI-SE A VO KARGET BEPRED GANT C'HOUEZ VAT HOR SALVER JEZUZ-KRIST.

« EURUS E VEZOT, va breudeur, ma virit ar seiz eurusted-se. Setu ar c'htas a reketan d'eoc'h.

« Evel-se bezet graet ».

AR PEZ A DLE PEP KATOLIK GOUZOUT

DIWAR-BENN AR MISIONOU

War an douar ez eus...

1.855.000.000 a dud.

1.200.000.000 a zo paganed pe n'o
deus relijon ebet;

656.000.000 a gred e Jezuz-Krist
hag a zo badezet;

352.000.000 hepken a zo katolik.

**Pedit evit eneou
paour ar baganed !**

Ar relijonou er bed...

Katoliked	352	million
Konfusianed	305	million
Islamend	240	million
Hindoued	220	million
Boudhaïz	200	million
Protestanted	164	million
Chismatiked	140	million
Enevuhezourien	122	million
Chintoiz	16	million
Juzevien	16	million

O heuilh pep seurt relijonou all
ez eus wardro 5 million a dud ; ha
76 million n'o deus relijon ebet,
na mat na fall.

Kasit aluzen d'ar visionerien

O labourat er misionou ez eus...

13.000 beleg
(8.200 en Azi, 3.000 en Afrik,
1.300 en Amerik, 500 en Oseani) ;
4.000 relijius ha n'int ket beleg ;
31.000 leanez.

Eur beleg bëpken evit 92.000 den !

**Savit beleien
ha leanezed !!**

Ar relijon gatlik eo eta an hini a zo heuliet gant
ar muia a dud, met pegen niverus eo c'hoaz ar
baganed !!! Ma rankfe an holl baganed a zo war
an douar tremen holl dirak o tor, kant dre vunutenn,
e welfec'h anezo o tremen epad ouspenn 19 vloaz.

MAMMOU BREIZ, PETRA' RIT !

Deskit 'ta brezoneg
d'ho pugale !

Eur ger d'al lenner

Va c'heniterv « Yvett » n'eo ket eur « pez fall », klevit ganin.

Savet mat eo bet. Da zisput war ar c'hatekiz brezonek n'he doa ket he far. E pansion eo bet eur pennad. Ha ma n'eo ket aet da leanez, eo hepken dre ma n'eo ket galvet an holl verc'hed d'en em rei da Zoue.

Yvett he deus kavet eur pried kristen. Ar blijadur he deus da welout a-benn breman pevar vihan oc'h ober « mamm » anezzi.

Nemet Yvett he deus kemeret eur pleg ha ne da ket d'in. — O ! tamm ebet ! — Etre he gwaz hag hi n'eus nemet brezoneg : d'ar vugale ne vez desket nemet galleg. Ma 'z an en egar ganti.

* * *

— Souezet oun ganit, keniterv, a lavaren d'ezi en deiz-all : te ha da bried, o c'houzout mat brezoneg, ne gomzfec'h nemet galleg ouz ho pugale. Re « nobl » o c'havez da zeski ar yez a zo bet desket d'it gant da vamm ? Pe aon ac'h eus ma ve faoutet d'ezo o muzellou'gant yez ar Vretoned ?

— Nag an eil nag egile, eme Yvett. Da betra koll amzer o teski d'am re vihan eur yez a zo toc'hor, ne vo den ouz her c'homz a-benn ugent vloaz aman ?

War an hentchou bras, o tont hag o vont d'ar skol pe d'an iliz, en o c'hoariou, ar vugale n'eus nemet galleg ganto ken.

An dud yezouank a gav aesoc'h mont e galleg kenetrezo. Ne brizont ket ar brezoneg. Ar brezoneg eo yez ar re goz, hag a varvo pa varvint.

— Hag e chomez ken dizeblant d'hel lavarout ? D'eur c'hi klanv e vez roet taol ar maro, Yvett. Eur yez a virit e ve graet bravoc'h outi, da vihana gant ar re o deus he c'homzet a-hed o buhez. Eur yez, ne vern pehini eo, a zo eun tenzor. Ar yez eo mellezour gwella spered eur bobl. An ilizou koz, al labouriou koz, a vez miret mat e pep bro, dre ma 'z int evel testou an amzer gwechall. Peseurt test all ken talvoudek ha ken gouest da rei d'eomp da anaout spered an dud o deus graet hor ouenn, eget ar yez o deus komzet a-rumm-da-rumm, hag o deus digaset betek

ennomp ? Leuskel hor yez da vervel a ve beza direspet ha dia-noudek e-kenver hor c'hentadou. Ha labourat d'he mouga, evel ma ra hiniennou, a zo ken diskiant ha ma vije diskar hon touriou dantelezet. Diskiantoc'h c'hoaz zoken !

Pa vez maro ar brezoneg, ne ouezo mui tud ar vro-man petra zinifio an ano a sougint, nag ano o farrez, nag ano ar c'houmannchou, nag ano ar maeziou emaint enno o veva. Estren e vezint deut da veza en o bro o-unan.

An holl yaouankizou a zilez ar brezoneg, a lavarez ? Hag eur rezoun eo hounnez ?

Daoust ha d'ar vugale eo ober skol d'o zud ?

Klenved ar galleg a zo spegus ?

Ar c'hlenvjou spegus eo ret en em ziwall diouto.

Hag e vije an holl blac'hed yaouank ruz o begou evel mouil-ch'i n'int ket bravoc'h evit an dra-se.

Hag e vije holl dud ar barrez, dorm ha dorm, oc'h en em sacha er mor da veuzi, ha ret e vije mont da greski niver an dud diskiant-se ha rei an dorm d'ezo c'hoaz ?

Echu gant ar brezoneg, a gav d'it, Yvett ?

Fazia a rez ! Pell 'zo e klevan seni glaz d'ar brezoneg ; hag ar brezoneg a bad atao.

Gouzout a ran : kalz Breizid diwar ar maez a ra fae breman war ar brezoneg. Glac'harus eo ! Eun dra enep natur eo !

Souezus n'eo ket re, pa sonjer er brezel en deus ar brezoneg da c'houzany keit all a zo.

Eosti a raer ar pez a vez hadet.

E sperejou ar Vretoned ez eus bet savet goaperez ouz kement a sell ouz o bro. War ar goaperez ez eus savet dispriz ; da heul an dispriz eo deut an dilez hag an dismegans. Ha d'ar poent ma weler ar pobloùbihana zoken o komz o yez, o tifenn o yez, o skigna o yez, ar Vretoned hepken o deus mez gant o hini, eur yez hag a zo e-touez ar re gosa, hag a zo ken kaer pa evesaer outi.

Hirio, Yvett, e lennen er gazetenn Arvor, ar meuleudi-man a ro d'hor brezoneg eur barz brudet eus Bro-C'hall. P. Lebesgue : « Il n'est pas de langue européenne, même l'anglais, qui puisse rivaliser avec le breton comme langue poétique ». Hag e komz d'eomp diwar-benn « l'incomparable richesse d'expression de cette langue persécutée ». Da lavarout eo. Yvett, hervez ar skrivagner gall-se, n'eus ket par d'ar brezoneg — nann, zoken ar galleg — da wiska menoziou ar galon hag ar varzoniez.

Truezus eo e rankfe beza ar C'hallaoued o teski d'eomp tal-voudgez hor yez !

Echu gant ar brezoneg, a gav d'it ?

Ma lenfes ar c'hazetennou hag ar c'helaouennou brezonek, e welvez n'eo bet Morse studiet ar brezoneg kement ha ma 'z eo hirio.

Bemdez e stanka ar parreziou e vez desket enno brezoneg d'ar vugale er skol. (D'eomp-ni e veze roet ar vuoc'h pe ar simbo-lenn !) Mistri kristen ha mistri ar gouarnamant, tamm ha tamm, — re c'houstad c'hoaz koulskoude — a deu d'ar brezoneg, anezo o-unan, da c'hortoz ma vezo al lezenn a-du ganto, fizians hon eus.

— Al lezenn ?!

— Ya, Yvett, al lezenn !

Hor gouarnamantchou betek-ken n'o doa ken youl nemet ober Parizianed ac'h anomp holl, e Frans.

Pariz oa penn ar vro, eur penn hag a sune ar pewella holl davetan, eur penn hag a oa deut da veza kalz re deo diouz e gorf. Pa sav ar gwad d'ar penn, an izili ne vezont ket maget a-walc'h, hag ar c'horf a-bez a gouez klanv.

En amzer da-zont e vez rannet ar vro adarre evel ma oa a-raok an Dispac'h bras. Pep rann-vro (province) a c'hello en em c'houarn he-unan, hep beza distag diouz ar vamm-vro. Ha pep rann-vro a zalc'ho d'he giziou, d'he doare-beva, d'he yez d'ez i m'he deus unan, eveldomp-ni. Desket e vo e Breiz, en amzer da zont, istor Breiz hag iveau emeuchans yez Breiz, ar brezoneg !

Eun nebeut mizou a zo, ministr an deskadurez a lavare : « L'attachement à la petite patrie est la première forme du patriote ». Penaos e karimp hor mamm-vro ma ne garomp ket da genta ar c'hornig-douar m'omp bet ganet ennan, hag hon tud en hor raok ?

Ma 'z a pep tra da benn gant hor Marichal koz, hag evel ma fell d'ezan, ar gwir Vreiziz, a c'hellfe c'hoaz gwelout amzer vrao, ar brezoneg o tont adarre war-c'horre.

Ha Bro-C'hall ne raio nemet gouunit ma chom ar Vretoned Bretoned.

Echu gant ar brezoneg, a gav d'it, Yvett ?

Hag emeur ouz hen deski er skolachou !

Hervez « Arvor » ez eus breman skol-vrezoneg e skolaj Sant Jozef e Lanuon ; ha zoken e vez lavaret eno ar grasou e brezonég, ha lennet « Buhez ar Sent » evel ma vez graet e pep tiegez kristen.

E Roazon, a vo ker-benn Breiz en amzer da zont, ez eus eur skol-veur vrezonek, ha tud desket oc'h heuilha anezi.

An erc'h o teuzi war gern ar meneziou.
A zouro, eun deiz, yeotenn an traoniennou.

Echu gant ar brezoneg, Yvett ?

Morse n'eo bet skrivet kement ha breman.

Niver an dud desket a zispleg, e brezoneg, menoziou o spred a ya bemdez war gresk.

Nag a gazetennou, nag a gelaoennou, nag a levriou a vez kaset d'ar wask hag a skign ar brezoneg.

Ha brezoneg yac'h !

Sonj ac'h eus eus an « Heuriou Briz », eul levr koz-koz leun a bedennou rimet ? Sonj ac'h eus eus ar pennadou katekiz koz a zeue, a vare da vare, war vuzellou tad-koz ? Traou kaer ! Ya, ma vijen bet lakaet en eur yez digemmesk. Siouaz ! n'oant na galleg na brezoneg !

Lakit al levriou-se e-kichen ar brezoneg hirio. Pegen trefoet ha distrantell eo ar brezoneg enno !

Setu aman eur rimadell a skrive d'ar 16 eost 1839 tad eur skol-ler eus skolach Kastell-Paol, evit deiz ar priziou :

« Ar vro antier a die hommach
Da vemor ar pastor venerabl
A vouezas founti hor skolach
Gant eur soign vrás ha meurbet meulabl ! »

Ne gredfe ket eur skrivagner hirio lakaat e ano dindan eun hevelep trefoetach !

Echu gant ar brezoneg, Yvett ?

Morse n'eo bet komzet koulz ha breman.

Ne lavaran ket gant ar bobl, siouaz ! Darn ne sellont ket penaos kaozeal, hag a stag asamblez galleg saout ha brezoneg azenn, m'eo eun druez !

Komz a fell d'in eus an dud desket.

Na kaera prezegennou a glever hirio e brezoneg ker yac'h, ken flour, ken beo !

Lenn, evit skouer, ar brezegenn a reas e pardon diweza Santez Anna ar Palud unan eus vikelen vrás Kemper, hag a gavi e « Feiz ha Breiz », here ha du. Ha sarmoun Aotrou Person Scrignag, dre radio, e Roazon, deiz gouel an Holl-Sent ? Mont a raë dreizoun !

Anzav, Yvett : ma 'z a ar brezoneg war a-drenv, war a-raok ez a iveau !

Abredig eo c'hoaz dougen kanv da yez koz ar Vretoned !

(Da genderc'helj.)

S. S.

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eul lec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aotroned
BULEON HA GARREC.)

Nikolazig nec'het

Kendalc'h a reomp aman gant istor Santez Anna
ha Nikolazig bet boulc'het er Vuvez Kristen a-raok
ar brezel.

Dianket eo bet an dornskrid eus an istor gaer-mañ. Met deuet
en-dro d'ar gêr...

E niverenn mis Here 1939, e kontemp penaos e welas Nikolazig,
sebez maro, eur c'helec'h tan, eur goulou koar hag eun itron
gaer o skedi dirazan...

Piou 'ta e oa ar weledigez flamm-se, ha petra glaske ? — Marteze, a sonje Nikolazig, ez eo ene va mamm, maro n'eus ket pell,
o tont da c'houenn sikour va fedennou ?

Da sioulaat e spered, ez eas da gaout eun Tad Kapsusin da
Alre : an Tad Modest ; hag e tisplegas dirazan er gador-gofes an
traou burzudus m'oa ganto trubuilhet, eur pennad a oa.

Met ar c'honefesour, betek gout, ne gredas ket en em ziskleria :
ar weledigez-se, ha dont a rae eus ar purgator ? Marteze : setu
ma c'h alias Nikolazig da lakat oferennou ha servijou gant e
vamm.

Marteze iveau e teue eus an ifern ? An den santel n'edo ket hep
gouzout, e kemer an diaoul, gwall alies, stumm sent hag elez da
douella an eneou, d'o sach'a esoc'h war henhou risklus evit o
zilvidigez. Setu ma c'hourc'hennas d'ar c'houer en em zelc'her
er stad a c'hras, da c'hellout gwelloc'h trec'hi an droug-spered.

A dra-sur, ar weledigez a c'helle dont iveau eus an Nenv ; an
Tad n'helle ket diskredi komzou eun den a oa evitan al lealded
hag ar wirionez zoken.

Hag ouspenn, pet gwech, e istor an Iliz, ne welomp-ni ket
Doue oc'h en em servijout eus tud ken dister da gas e venziou-
meur da benn.

An Tad, nec'het-maro, n'hellas rei respont skler ebet. — Pedit,
emézan : gouennit digant Doue hor sklerijenna hon daou ; ha
bezt fizians.

Nikolazig a heulias an aliou fur-se, ha Doue hen digollas.

Edo an Itron gaer o vont da lavarout he ano, ha da fizout
ennan eur mennad a oa c'houek d'he c'halon.

(Da genderc'hel.)

Kristenien, lennit 'ta kelaouennou kristen

Ha pa ve e pep parrez ne-
met eur c'christen, unan hep-
ken, o prena, bemdez, eur ga-
zetenn digristen, setu pevar
real roet da enebourien hor
religion.

Hogen, er Frans ez eus
40.000 parrez.

Setu eta 40.000 lur bemdez
roet gant ar gatoliked d'o
enebourien.

40.000 bemdez, da lavaret
eo 14.600.000 LUR BEP
BLOAZ.

Evit eur c'christen hepken
o prena bemdez eur gelaouenn fall !!

Siouaz ! n'eo ket unan hepken eo a gaver e pep parrez.

Met 10, 20 hag 50.

Kontit 'ta breman ar milionou a ro, bep bloaz, ar gatoliked d'o
enebourien !

Digasit ho kalanna d'« Ar Vuvez Kristen » !
Digasit d'ez eur c'houmanant nevez !

LAOUIG FRISIVI

— Chē, na pebez ano !

— O, n'eo ket eun ano eo, eul lesano n'eo ken...

Eul lesano ha n'eo ket bet roet da Laou da zeiz e vadiziant, met diwezatoc'hig... kalz diwezatoc'h zoken...

D'an ampoent ma voe badezet gant an ano farzus-se e oa dija dimezet...

Rak n'en deus ket bet atao Laouig eur fri-sivi.

Hirio koulksoude n'eo anavezet gant an holl, er vro a-bez, nemet dre al lesano-se, Laouig Frisivi.

Laouig en deus, n'eo ket avat eur fri, met eur sivienn...

Ya, va zud vat, eur sivienn.

Hag eur pikol hini ! Hag eur ganfartez a sivienn, kredit ac'hanoun !

E gwella atant a zo e Plougastel-Daoulas, bro ar sivi, ne gavot ket eur sivienn ken koant, ken livrin ha ken lugernus hag an hini a zougen Laouig etre e dal hag e c'henou.

Ha ma veve graet eur c'honkour sivi e teufe, hep mar ebet, ar maout gant Laouig... Gant e sivienn em eus c'hoant lavarout.

Hag ar sivienn-man, dishenvel krenn diouz sivi Plougastel, a vez dare ha ruz eus ar penn kenta d'ar bloaz betek ar penn diweza...

Ha kalz tud zoken n'ouzont ket pehini eo e ano mat.

Laouig Frisivi !!

Biskoaz kement-all !

Mat, grit eur sell ouz Laou hag e welot dioustu n'en deus ket laeret an ano kaerse...

E-kreiz e faz, el lech' m'o deus ar re-all o fri,

E Plougastel né gaver sivi nemet d'an nevez-amzer.

War beg fri Laouig e wele unan, zoken e-kreiz ar goanv.

Ha kaout a ra d'in zoken e vez livet er goanv bravoc'h eget en hanv.

O, na kaera sivienn !!

* * *

Ken lintrus eo, kement e lugern ma voe darbet da Laouig, en deiz-all, tapa eur proseze diwar goust e sivienn.

Ken gwir ha ma lavarlan d'eoc'h.

Deuet e oa dija an noz... Sklaer e oa al loar...

Laouig, war e varc'h houarn, a oa o tont d'ar gér, pa voe, en eur c'hoaz-hent, sutellet warnan gant an archerien ha pedet da zistrei war e giz.

— Petra zo, eme Laouig ken seder ha tra ?

— Rien, rien, continuez votre route, eme an archerien bec'h d'ezo o virout a c'hoarzin... ha galleg ganto, na petra 'ta... (Rak an archerien kerkent ha ma vezont « de service » evel ma lavaront a zisonj raktal o brezoneg...)

Petra 'ta a oa c'hoarzevet ?

O, va Doue, nebeudig a dra.

An daou archer a oa o vont da sevel eur proseze da Laouig abalamour ma kave d'ezo en doa lakaet et « feu rouge » en a-raok d'e varc'h houarn ha nann en a-dreñv...

Met fri-sivi Laouig, o lugerni diouz sklerijenn al loar eo o doa an archerien kemeret evit eur « feu rouge »...

An daou archer a reas pep a gorfad c'hoarzin.

Ha Laouig en devoe eur c'hofad mez.

* * *

Siouaz d'ar paour-kaez Laouig, ma n'en defe bet graet, en e vuhez, nemet kofadou mez, ne veve ket martez savet war e fri ar mell sivienn a wele warnan hirio o lugerni.

Ouspenn kofadou mez en deus graet Laouig.

Kofadou gwin, sistr ha gwin-ardant eo o deus lakaet, tamm ha tamm, ar sivienn da sevel he c'hein...

Ha pell-zo, siouaz, eman Laouig oc'h ober kofadou.

Eur mezhier eo evel n'eus ket daou er vro a-bez.

Gwechall koulksoude eo bet eur paotr fur.

Met berr eo bet gantan amzer ar furnez.

Ha re hir e pad gantan amzer an dizurz...

Re hir, dreist-holl, evit e wreg paour a gouez holl labour an tiegez war he c'hein, hep konta an taoliou dorn e vez brokus ganto an ozac'h pa vez mezo.

Ha ne gomzan ket eus an taoliou teod. Pa vez mezo, Laouig ne oar nemet dic'henaoui loustonni, gouest da lakaat da heugi holl ziaoulou an ifern o-unan.

Re hir e pad an dizurz iveau evit ar vugale, kouezet ar vez warno.

Bugale goant int, bugale fur, bugale vat, met, siouaz, bez' ez int bugale eur mesvier.

Ha beza mab pe merc'h eur mezvier n'eo ket eun argourou gwall binvidik...

Ya, kalz re hir eo buhez diroll Laouig Frisivi.

Ha n'eus nemet eur rummad tud ha ne gavont ket re hir ar vuhez-se...

Ha piou 'ta ?

Piou, nemet an davarnourien hag an ostizien, ar re o deus roet skoazell d'ar mesvier paour, da lonka, tamm ha tamm, bara e vugale, ha da ranna, ken alies ha bemdez, kalon e wreg hag e vugale...

An dud-se, kristenien war o meno, hag a oa o dever sikour Laouig da enebi ouz e dech fall, o deus kavet gwelloc'h planta kofadou ennan... hag e lakaat war hent an ifern.

Met ma ya Laouig d'an ifern, Doue ra viro, ne yelo ket e-unan...

PETROMIK

...Hag eun tammig galleg-saout adarre...

— Quoi t'as eu pour ton kalanna, Soazig ?

— Un paraplu neuf et du kouign...

— Moi, j'ai eu un pilhaouer (pull-over), du kouign j'ai pas eu 'vat, mes pour le 'n askoan j'ai eu du farz-fritet avec mamm... ça c'est plus meilleur que du kouign...

GWIRBATER.

E-lec'h komz galleg fall, komzit 'ta brezoneg yac'h !

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix
(Cum permisso superiorum)

Le Gérant : L. BOCLÉ.

— 16e BLOAVEZ CHOUEVRRER 1942

N° 2 —

ARVUHEZ

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

*Lennit mat, eur wech da vibana, ar pez a zo merket
aman diwarbenn an:*

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp *atao* hoc'h
adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez
ret, goulennit da-c'houde chanj anez.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkouman-
nantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war
ho lizer.

3° Skrivid pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins
C.C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Burzudou c'hoarvezet goude maro Doue.....	p. 23
Mammou Breiz, petra rit!	p. 25
Ar maro trech d'ar vuhez.....	p. 29
Ar chapel goz.....	p. 30
Arabat eo d'eoc'h kredi.....	p. 31
An Ao. Joseph Landuré.....	p. 32
Eun eskob nevez breizad.....	p. 34
Hor Salver Jezuz Krist.....	p. 35
Emaint ankounac'haet ar brizonidi.....	p. 38
Santez Anna ha Nikolazig.....	p. 39

— 23 —

Kenteliou an Aviel

BURZUDOU C'HOARVEZET GOUDE MARO JEZUZ

Kerkent ha ma voe maro Hor Salver, ar ouel a guze diouz an daoulagad al lec'h santel eus Templ Jerusalem a rogas dre an hanter, eus an nec'h d'an traon. An douar a grena, ar rec'hier a faoutas, ar beziou a zigoras hag ar c'horfou a oa enno a savas leun a vuhez hag en em ziskouezas da galz a dud er ger santel.

Burzud gouel an Templ, roget e daou damm, a ziskouez, hervez an abostol Sant Paol, ne oa mui sarret ouz an dud dor gwir dempl an Aotrou Doue, ar baradoz, Hor Salver o vavel war ar groaz en doa he digoret d'an holl dud a volontez vat.

E-tal ar groaz en em zalc'h e mestr ar soudarded a oa eno. O klevout ar gradienn en doa lezet Jezuz o vavel, e oa bet souezet evel ar re all; rak ar re a varve ouz ar groaz n'o deveze ket, distronket evel ma vezent, nerz a-walch' evit krial evel-se. Ouz e glevout, hag o welout ouspenn kement a zigouzeze, ne c'hellas mirout da lavarout:

« E gwirionez, an den-se a oa Mab Doue ! »

E soudarded a lavare kement all hag an dud a oa deut da sellout, spountet gant ar pez a welent, a zistroe d'ar ger en eur skei war boulle o c'halon.

Eun tammig a gostez en em zalc'h e ar wragez santel, ar mer-c'hed o doa heuliet Jezuz e-pad e brezegennou, adalek ar Galile betek Jerusalem. Chomet e oant da c'hortoz ma veze bet distagat korf Jezuz diouz ar groaz.

Antrozo en em gave ar sadorn, devez santel ar Juzevien, hag ouspenn, devez gouel bras ar bloaz-se. Ret e oa hervez al lezenn chom a-grenn da ehana adalek kuz-heol ar derc'hent. Ret e oa eta lakaat er bez, a-raok an noz, korfou ar re a oa maro war ar groaz. Ar Juzevien a c'houlennas eta digant Pons-Pilad ma veze torret o divesker d'an tri zen krusiflet evit o sikour da vavel, ma ne oant ket marvet c'hoaz, ha ma veze, da c'houde, distaget o c'horfou. Dont a reas soudarded d'ober al labour-se. Terri a rejont kerkent o divesker d'an daou laer. Met deut betek Jezuz, o welout e oa maro e chomjont hep ober d'ezan kement-all. Met unan anezo — kredi a raer e oa Lonjin e ano — a roas d'ezan eun taol goaf en e gostez, hag, eus ar gouli, e tiredas gwad ha dour.

Hervez Tadou an Iliz, bras eo mister an dour hag ar gwad-se a ziveras diouz kostez ha kalon Jezuz warlerc'h e varo: an dour, emezo, eo skeudenn ar vadiziant, ar gwad skeudenn sakramant an aoter; an daou-se eo brasa sakramanchou an Iliz.

Kement-se e oa eta eur merk e teue an Iliz, pried Hor Salver er maez eus e gostez digor, evel ma oa bet tennet, d'ar penn-kenta eus ar bed, Eva, ar genta maouez, diouz Adam ar c'henta gwaz. Kement-se a ziskouez c'hoaz e oa digor, diwar neuze, evit an holl dud, kalon Hor Salver marvet war ar groaz evito, mammenn grasou an Aotrou Doue.

Korf Jezuz lakaet er bez

Tostaat a rae an noz hag e oa atao korf Jezuz ouz ar groaz. Eun diskib d'ezan — met dre guz gant aon rak ar Juzevien — Joseph Arimatia e ano, a yeas da gaout Pilad evit gouleñn digantan e lezel da gemer ar c'horf. Pilad, kerkent m'en doa klevet gant kabiten ar soudarded e oa maro Jezuz e gwirionez, a c'hourc'hennas rei e gorf da Jozef, den pinvidik hag enorus, anavezet mat gantan. Jozef a yeas eta da brena eul linsel lien da sebelia ar c'horf. Nikodem, eun den pinvidik hag enorus iveau, an hini a oa bet aet daou pe dri bloaz a-raok da gaout Jezuz, e-pad an noz, evit beza kenteliet gantan, a zeus iveau neuze war ar menez gant eur c'hangt lur bennak a virh hag a aloes kemmesket. Distaga rajont, gant ar brasa resped, ar c'horf santel diouz ar groaz hag hel lakat a rejont eur pennadig, aes eo kredi, war varlenn e vamm, ar Werc'h-hez gloriouz Vari a oa eno evit e resezo. Goude e lakajont en-dro d'ar c'horf al louzou-c'houez-vat o doa degaset ganto hag e lienjont anezan en eul linsel, evel m'edo ar c'his gant ar Juzevien.

Tost d'al lec'h ma oa krusiflet Jezuz, e oa eul liorz, hag, el liorz-se, Josef en doa graet toulla eur bez evitan e-unan. Eur bez nevez e oa ha ne oa bet c'hoaz den ebet e-barz. Ennan e lakjont korf Jezuz, dre ma oa tost an noz a zigore gouel Pask. Ha goude beza stanket ar bez gant eur maen bras ez ajont kuit.

Ar merc'hed hepken, Mari Madalen hag ar re all a chomas c'hoaz eur pennad azezet eno e-tal ar bez da welout penaos e oa bet laket ar c'horf, rak en o sonj e oa dont warlerc'h ar gouel da lakat gantan louzou-c'houez vat. Da c'houde en em dennjont kuit d'o zro.

Antronoz vintin, d'ar sadorn, ar veleien hag ar Farizianed a yeas c'hoaz da gaout Pilad :

« Aotrou, emezo, deuet ez eus da sonj d'eomp en deus lavaret an toueller-se : « Abenn tri devez me a savo eus a varo da veo ». Roit urz eta da ziwall ar bez betek an trede devez, gant aon na zeufe e ziskibien da laerez e gorf ha da lavarout d'ar bobl : savet eo eus a varo da veo ; ar gredenn-se a veje c'hoaz gwasoc'h eget ar genta. »

Pilad a respondas d'ezo :

« C'houi hoc'h eus gwardou ; it ha diwallit anezan evel a garfot. »

Hag int kerkent da vont betek ar bez ha da siella ar maen a oa warnan ha da lakaat gwardou en-dro d'ezan.

Hennez a oa sonj an dud dall, an dud fall-se. Met ne dalvezas o sonjou hag o ardou nemet da rei muioch'a sked d'ar wirionez-man :

« Savet eo Hor Salver eus a varo da veo ! »

Evel-se e tiskouezo Doue eo hen ar Mestr, en despet da sonjou ha da volontezez an dud.

ER MIZ A ZEU..:

Eun istor fentus, hini « Ar VAMM-BAPPAIG » gant PETROMIK
Eun hoja, eus ar re starta, da YANN DIGREDENN gant
MELEGAN.

MAMMOU BREIZ, PETRA ' RIT !...

Deskit 'ta brezoneg
d'ho pugale !

(Kendalc'h)

— Neuze 'ta, kenderv, ec'h eus fizians e chomo beo ar brezoneg ? Lavar d'in 'ta breman war biou ha war betra eo harpet da fizians ?

— War biou, Yvett ! War ar Vretoned emechans !

N'o deus ket stourmet e-pad kantvejou da virout o yez broadel, evit he lezel da vavel. Kement-se a vije trech'i o gouenn ; n'her graint biken.

Gouzout a ran : ludu a zo war an tan, hag al ludu a voug an tan pa vez laosket.

War garantez kalz Bretoned evit o Breiz eo teo al ludu, siouaz !

Met dindan al ludu ez eus tan.

— Ha piou a c'houezo warnan ?

— Ar re-se holl, Yvett — ha niverusoc'h-niverusa ez int bended — hag a labour da zerc'hel ar brezoneg, pe int a zo e-penn kazetennoù ha kelaouennou vrezoneg, pe, int a zo o ren emgleoiou, kevredigeziou, savet evit difenn ha skigna ar brezoneg.

D'an deiz kenta a viz Kerzu 1940 ez eus bet graet eur gouleñn ouz Petain evit ma vo digoret ar skoliou bihan hag ar skolachou d'ar brezoneg ha da istor Breiz. 45 sinatur a zo e-traon ar gouleñn, anoiou an dud — a bep stad — o deus e Breiz ar muia a vrud hag a bouez.

Betek'henn n'eus deut kelou mat ebet eus ar gouleñn. Dont a c'hellfe. Dont a ranko ! Ar Vretoned touet o deus he sinet n'int ket tud da ziskregi eus o mennoz evit kaout, eur wech ha diou, avel a-benn. Breiziz o deus ar brud da veza pennek : hen diskouez a raint ma vez ret.

War betra eo harpet va fizians ?

Ar brezoneg a vezo, ha pa ne ve nemet dre ar skoliou kristen, hag an oberou yaouankiz. M'en dije bet ar brezoneg daou venveg evel ar re-se en amzer drezenet, ne vije ket bet dilezet kement ha ma 'z eo.

Pa vezo an holl skoliou kristen — kalz a zo loc'het mat — o teski lenn, skriva, karout ar brezoneg — (ha perak n'her gwelfemp

ket pegwir eo youl an Aotrou 'n Eskob ha youl an aotronez a ren ar skoliou kristen ?) — neuze e savo Breiziz o fenn.

Pa vez Oberou yaouankiz ar maeziou — ha daoust ha keriz o-unan n'eus ket a wad breizek en o gwazied — o teski d'an dud yaouank peseurt eritaj a enor a zez d'ezo digant o c'hentadou, e vleunio adarre ar brezoneg war ar muzellou.

Ya, neuze ar brezoneg a vez skrivet, a vez komzet, a vez kanet, a vez adsavet.

N'emaomp ket c'hoaz te ziwezat !

Ha ne welan ket petra virfe ouz beleien Breiz da rei an taol skoaz-se d'o bro.

Ar veleien ! eme Yvett. (*Gouzout a rit be deus plijadur o kaketal be c'benderv beleg.*) Re droet int o-unan da c'hallegat, evit trei ar re all war ar brezoneg.

Er parreziou war ar maez eman ar c'chantigou galleg oc'h eila bremar gant ar c'chantigou brezonek a vez kavet « randomenn ». Lizeri an Aotrou 'n Eskob — ne gomzan eus lizeri ar C'horai — ne gemerer ken ar boan d'o zrei d'ezom e brezoneg evel gwechall. Kement beleg gall a dremen dre ar parreziou a vez pedet da bignat er gadur. Ho katekiz a vez muioch e galleg eget e brezoneg. Hiniennou ac'hanoc'h ne vezont morse fieroc'h eget p'o devez tro da zistaga d'ezom eur boym galleg. Ha gant ho koristed, gant ho tud yaouank, peseurt yez a gomzit ? En hoc'h obecou, en Unvaniez katolik, hag all... peseurt skridou a skignit, nemet atao paperennou Pariz ? Sellit 'ta ouz ho seuliou, mar plij !....

Va c'heniterv a voude hag a flemme evel eur wespedenn. Pa dorras warni e respontis :

— Tenn da alan, Yvett, ha selaou d'az tro.

Ar bec'h e-kreiz ar c'hrawaz !

Beleien a zo n'int ket bet savet er brezoneg.

Darn all n'o deus ket desket trawalc'h karout o bro vihan nag ar brezoneg o deus desket war barlenn o mamin.

E-lec'h stourm da virout ar brezoneg e heuilhont ar c'his nevez. Hiniennou, goude beza stourmet kalonek o deus ranket plega da c'hallegieren o farreziou deuet da veza re niverus.

Ret eo hen anzav koulskoude : ar veleien eo a zalc'h c'hoaz ar brezoneg e-touez ar bobl, evel m'o deus hen dalc'het gwechall.

N'emaint mui o-unan, ha gwell ' a se !

Met en devez ne vo mui prezeget, pedet, kanet, graet katekiz e brezoneg, e c'hellor seni glaz d'ar brezoneg.

An dervez-se ne c'houlaouo ket c'hoaz, Yvett !

Beleien Breiz-Izel a viro, ha Santez Anna o sikouro !

Kaer az po, kenderv, da vont d'ar skol eo aesoc'h koulskoude d'ar c'hrouadur a oar galleg.

Na te, na me, Yvett, ne ouimp eur ger galleg o vont d'ar skol. Daoust ha chomet omp keit-se war-lerc'h ar re all ?

Peseurt galleg a oar ar vugaliou geiz na zeskont ket a vrezoneg er ger ?

Galleg mamm goz, n'en deus na penn na lost !

Eun trefoëtach galleg, a ve bet kalz gwelloc'h d'ar bugel n'en dije Morse desket, hag a vir outan alies da gomz galleg reiz. Eur pleg fall kemeret ez-vihan a zo diaes da gas kuit eus ar spred.

A-hend-all, kont mat pet ger galleg a oar da vugale pa 'z eont d'ar skol : teir pe beder zousenn geriou ! « Méchant... viens ici... tu pleures mignon... fais ami... » hag eur vignerez bennak all evelse.

A-benn m'eo bet eur miz er skol, ar Breizad bihan n'en deus desket nemet brezoneg, en do tapet an holl c'heriou galleg-se, ha re all ganto, hep skuiza e voudenn-benn.

Daoust hag ar c'hallegieren vihan eo a zo da genta er skoliou ? Daoust ha gallegieren ar c'heriou ne chomont ket alies war-lerc'h brezonegerien ar maeziou en hor skolachou ?

Kalz mistri ha mestrezed-skol a lavaro d'it eo aesoc'h ha buanoc'h da skolia, ar vugale n'o deus desket nemet brezoneg er ger. Ha pa lavaront d'ar gerent eo ar galleg a vank d'o bugale, e fell d'ezo lavarout eo ar yezadur (grammaire) a vank d'ezo. An hevelep rebech a reont d'ar vugale n'ouzon nemet galleg. Ar galleg, evel pep yez, a rank dont dre ar yezadur ; hag ar yezadur ne vez desket nemet er skol ha dre ma tigor spred ar bugel.

Carcopino, ministr an deskadurez, a lavare kement-man e Touloz nebeut 'zo : « Il n'y a pas chez les enfants de meilleure formation que la pratique simultanée de deux langues. Ils y acquièrent, en participant aux richesses des deux vocabulaires, la propriété du terme en même temps que la souplesse et la richesse de l'expression. »

Anaout a ran eur paotrig bihan diwar ar maez ha diwar ar brezoneg — e ano a c'helfen rei da lennerien « Ar Yuhez Kristen » — a vee kaset warlene d'ar skol e ker, e-touez Bourc'hizien eus e oad, ne ouient nemet galleg. Er sizun genta e veze sellet a-gorn outan. Ne badas ket pell ar mousc'hoarzou goapaüs. A-benn ehan-skol Nedeleg, dindan tri miz, ar Breton bihan a oa kenta, ha war e-lerc'h 69 keriad ne ouient nemet galleg !

— Spered a rank kaout ar paotrig-se ?

— Aze emaut ganti !

Ar galleg a oar pe ne oar ket ar vugale o vont d'ar skol, n'e netra. Ar spered eo a ra.

Eur bugel en deus spered, ha goude ne oufe nemet brezoneg, a zesko galleg, hag a zesko ar pez a garo.

Eur c'hrouadour n'en deus ket a spered, hag e ve fourret galleg ennan gant e vamm ha gant e vamm-goz, ne ouezo morse na galleg na traou all, ne vezoz morse nemet eun... azenn !

Ar vugale na zeskont nemet galleg er ger, a skriv ar galleg evel ma komzont, da lavarout eo, fall du ! Ar vugale o deus ranket deski galleg diwar al levr ha gant ar mestr-skol, a zesk hini reiz.

An den n'eo ket eur perroked !

Ar galleg — ha pep deskadurez — a rank mont en den n'eo ket dre ar skouarn hepken, met dre ar spered.

Trueuz eo gwelout mammou diskiant o klask deski d'o bugale ar yez n'ouzont ket o-unan, o tridal gant al lorc'h kerkent ha ma klevont o eritourien o ragachat eur gerig bennak a c'halleg-perroked ! Kaout a ra d'ez eo barrek ar gallegger bihan da veza eun « doktor », hag eun aotrou a c'hello dizale tufa war ar re all !

Mammou keiz ! Mammou bert-welet !...

E-pelec'h eman ho penn ganeoc'h ?

S. S.

DIWARBENN "ITRON VARIA GARMEZ"

(romant, gant Youenn Drezen)

« ... Tud o c'houita war o buhez, setu tud romant Drezen. Tud di-chaloud da sevel ha da ober eun dra bennak talvoudus eus o buhez. Tud a bouez warno eur blanedenn dall, didruez, na gomgrenont manna ebet enni, ha na zegas-hi d'ezo nemet kasoni ouz pep tra, gouarnamant, relijion, Doue.

« Ar bed ma vev ennan tud ar romant eo toull bac'h an dizesper gant c'houez an daonedigez. Pounner ha treak eo aergelc'h an danevell, betek beza hegasus. Klask a reer en aner eun dra bennak adsavus, freatzus, ha ne roer d'eoc'h da danva nemet dic'hoanag ha diskredoni.

« Ar vuhez evidomp-ni. Katoliked, n'hall ket beza eur c'houitadenn, na beza eun toull bac'h, nag ar maro eun diskern e puns an netra...

« Ne dauleuz ket d'eur vro, na zoken da Vreiz an oberennou lennegez na zegasont d'an eneou nemet dic'hoanag ha diskredoni, ha n'eo ket ar spered « anarchist » a c'hell degas d'emp eun urz nevez... »

Setu penaos eo bet barnet al levr e-kenver ar spered kristen gant Maodez Glannour e « Studi hag Ober ».

* * *

Lennit Studi hag Ober — Kouamenti da Studi hag Ober. Kouamanant bloaz : 20 lur. Kas pep lizer hag an arch'ant da Abbé Louis Le Floc'h, vicaire à Guingamp (Côtes-du-Nord). Comptes Chèques Postaux : 34.212 Rennes.

AR MARO TREC'H D'AR VUHEZ

Bouzar eo aet an dud, ha ne
glevent ket kloc'h an ankou o
rei da anaout d'ezo eman Bro-
Frans ar maro ganti etre he
dent...

An daolennig - man a zis-
kouez penaos, er vro, ez a war
ziskar ar vuhez ha war gresk
ar maro.

DIMEZIOU

384.000	er bloavez 1922
342.000	er bloavez 1925
270.000	er bloavez 1938

GANEDIGEZIOU

759.000	er bloavez 1922
770.000	er bloavez 1925
600.000	er bleavez 1938

MARVIOU

687.000	er bloavez 1922
692.000	er bloavez 1925
635.000	er bloavez 1938

Eur vro hag he deus aon rak ar vuhez, eur vro hag a lez enni ar maro da veza trec'h d'ar vuhez, daoust hag ar vro-se a c'hell chom beo?... Daoust ha c'hoant he deus chom beo, e gwirionez ??

■ AR CHAPEL GOZ ■

Du-hont ez eus, war lein ar roz,
Eul lec'h karet :
Eur chapel eo, eur chapel goz,
Gwall ziskaret.

Savet eo bet, pell bras a zo,
Gant hon Tadou ;
Eno 'teuent a dro-war-dro
A vagadou.

Pet kwech int bet war he mein yen Eur wenodenn a rae d'ar red
O taoulinia,
O pedi Mamm salver an den
D'o benniga.

Ar chapel goz, siouaz ! avat,
Zo diskaret,
Ouz he gwelout ken fall he stad
Oun souezet ;

Dirak an nor eur c'halvar mein
'N eur gosteza,
A sav er vann uhel e gein,
A-barz kouenza.

— Glac'haret oün ha mantrat holl, Vel ar chapel giziou hor Breiz
A ! lec'h santel,
Ouz da welout o vont da goll Steuzia 'reont muioch bemdeiz
Ken distrantell.

— Da gloc'h kaez, merglet ha mut, Me a garfe sevel endro
Paour-kaez chapel !
Pa vez brallet n'eo ket gant tud : Ha youch'hal forz da dud va bro
Gant an avel ; Va holl c'hoantou.

— Da gein louet, melen ha toull,
Leun a c'hlazder,
Zo warnez kouenza en e boull
War an aoter.

Klanvdi « Livet » en Naoned
27-10-40.

LAOUENANIG BREIZ.

■ ARABAT EO D'EOCH KREDI... ■

Nann sur, arabat eo deoc'h kredi e vefent maro holl...
enebourien an Aotrou Doue,
enebourien Hor Salver Jezuz-Krist,
enebourien e Iliz Santel,
enebourien hor relijon...

Unan bennak anezo — aon bras am eus e vefent rouez meurbet — a zo, marteze, deuet d'ezan eun tammig furnez, diwar an darvoudou kouezet warnomp.

Ya, unan bennak marteze, met n'eus ket eur bern..

Stank meurbet ha beo-birvidik eo c'hoaz an dud disakr, disgrissten ha dizoue... Siouaz !

Ha ma ne sav mui war o zeod, ar binim a zo en o c'halon, arabat d'eo'h kredi, evit an dra-se, o defe kollet o flemm. Pa zeu da veza kriz an amzer, an naered a ya da guzat... Enebourien ar relijon, deuet amzer griz warno, rak tamallet int — ha n'eo ket heb abeg — da veza penn-kaoz d'hon holl gwalleuriou, a zo aet iveau, ken sioulik ha tra, da glask ar goudor diouz an avel re griz... even an naered.

Kuzet mat ha morgousket e chom an naered keit ha ma pad an amzer griz... Met n'int ket maro. Dihuna 'raint.

Kuzet mat ha morgousket e chomo iveau enebourien hor relijon keit ha ma pado an amzer griz-man... Met n'int ket maro. Dihuna 'raint.

Chanj kroc'hen a ra an naered, her gouzout a rit, met chanj flemm ne reont ket, ha ne-deuont ket da veza siliou evit an dra-se.

Chanj kroc'hen a ra iveau enebourien hor relijon... met daoust da se ne deuint ket da veza denvedigou... Chom a reont bleizi, ha bleizi prest da zraillha da lonka batek ar c'hristen diweza.

Pa zeu an nevez-amzer ha pa zifouchont eus ar c'hlouziou koz evit dont da heolia, an naered, war a gonter, a vez o flemm binimusoc'h eget biskoaz.

Pa c'hello adarre enebourien hor relijon sevel o fenn, taolit evez outo. N'o devezo graet, e-pad o c'houesk, nemet dastum binim evit flemma gwasoc'h...

Dr.

An Aotrou Joseph Landure beleg yaouank maro er brezel

(Kendalc'h ha divez)

10. Eur maro kaer

Amzer an engannou strafuilhus a darzas d'an 10 a viz Mae. Ken galloudus oa an enebour, ken kalet e skoas ma tigouezas, a-benn ar 16, e kichen ar ster Aksona (Aisne). Ar 24e Rejimant, o tiskuiza e Pont-à-Mousson, a zo buan digaset, dre Sant-Mihel, Chalons ha Reims, da Isles-sur-Suippe, demdost da Bazancourt. Ac'hanp ar rejimant, a strolladou, a ya, war droad, beteg ar ganol a red kenver ha kenver gant an Aksona.

Eul ledander a 8 leo, eus Asfeld da Chateau-Porcien, eo en deus da zifenn. Mindrailherezou an eil letantan Paradis a zo puchet, e-kuz, ouz eun dorgenn a-zioch' traonienn ar ster, etre Avie hag Asfeld. Ar sargent Landure en deus da vleina diou anezo.

Er stokadenn genta, 30 eus ar rejimant a zo lazet. En o zouez ez eus 3 beleg, hag unan anezo a zo eus eskopti Kemper, an aotrou Alan Grignoux.

D'ar 17 a viz Mae, eur soudard gwall-c'hloazet a voe digaset eun tammig war an a-drenv. O welet e gostez toulet, o welet e vreac'h trouc'het, Joseph a dostaas outan evit e frealzi hag e gannerzi. Neuze e voe klevet o lavarout d'eur mignon : « Pa vezan dirak poaniou ken kriz, pa deu war va spered ar skeud eus skrij an engann, gentau, em eus mez o tougenn va c'hoaz a vrezel hag e sav c'hoant ganen he distaga diouz va bruched evit he staga war hini ar paour-kez-man ! »

En eul lizer skrived d'an 20, e lennomp : « Va c'herent karet, Dec'h, disul, a oa eun derivez a engann ; n'em eus ket bet perz ennан, met bez 'e c'hellan lavaret deoc'h en deus hor bataillon graet e zever en eun doare dispar... An Aotrou Doue, hag a zougennan warnoun, hon diwall.

Goude daou pe dri derivez engann, an enebour a chomas sioul. Teir sizun diwezatoc'h ar c'hogad avat a voe gwasoc'h eget biskoaz. D'ar mare-man, Joseph a oa gant e soudarded war ribl ar ster hag ar ganol e kreiz-deiz ar geriadenn Conde-lez-Herpy. « D'an 9 a viz Even, eme ar c'habiten Richer, hor rejimant a zo gwalldaget gant ar c'hirri-nij, ar c'hanoliou hag at c'hirri-houarn. Evit en em zifenn n'en deus nemet bruched e soudarded hag e armou : artiheli an division a zo dister bras. Diouz ar par-daez e talc'homp a-zav eun division Alamanted. Da rei sikour d'emp n'eus mui nag eur c'harr-nij nag eur c'hanol. Dirak eun eil division Alamanted ne gilomph ket zoken. Stourmet en deus. ar 24^e RJ., betek m'eo bet troet ha kelc'het gant ar c'hirri-houarn. »

Wardro 3 eur diouz ar mintin, an obziou, an tennou a gouezas stank evel kazarc'h war an dachenn difennet gant ar sargent Landure. E-kreiz an denvalijenn ha daoust d'an trouz, e voe klevet mouez ar beleg yaouank o lavaret : « Va mignon, gouennit holl pardon digant Doue eus ho pet'hejou. Kinnigit evito hoc'h enkrez hag ho poaniou. Rei a ran d'eoc'h an absolvenn ». Neuze e savas en e sav war ar foz evit ober sin ar groaz war e soudarded.

Ar stourmad a deue da veza gwasoc'h-gwasa ; ar beleg a gernerz e dud : « Bezit leun a fizians, emezan : ma varroc'h ez eoc'h d'ezan e vrec'h demdost d'e skoaz. Trumm e voe lienet d'ezan e chouli : « N'eo netra, eme ar sargent, na rit ket a van ouzin. Kendalc'h hit da denna ha bizit eün hon dever n'eo ket echu. »

Peder eur e c'helle beza, pa deuas eun tamm obuz da drouc'h a d'ezan e vrec'h demdost d'e skoaz. Trumm e voe lienet d'ezan e chouli : « N'eo netra, eme ar sargent, na rit ket a van ouzin. Kendalc'h hit da denna ha bizit eün hon dever n'eo ket echu. »

Gwir en devoa ar sargent glazet d'en em denna, met e c'hoant da ober e zever betek penn a oa ken bras ma falvezas gantan kinnig da Zoue ha d'ar vro an nemorant eus an nerz a chome c'hoaz en e wazied. Pa voe skuiz maro e dud, pe, pa voent diskaret gant ar maro, e pignas e-unan war ar vindrailherez. A greiz pep kreiz evit gwelout splannoc'h petra a oa dirazan ec'h en em ziloaas, ha neuze eur vindrailharezig a dufas warnan eur stuc'haden nad tennou.

Eur soudard, Sarouille, eus Pariz, en deus lavaret en deus gwelet Joseph o koueza... « War e vindrailherez edo, emezan, p'eo bet glazet en e vruched hag en e gof. Neuze eo bet savet en e sav evit koueza raktal : eur mousc'hoarz en devoa war e vuzellou ».

An Aotrou Merlaud a embann, en e leor, ar c'homzou a lavaras d'ezan an eil-letantan Paradis glazet, hen ives, war-dro eun eur goude maro an Aotrou Landure : « Va soudard a zo holl lazet pe c'hlazet. Landure a zo kouezet da ziweza... Doue a zo falvezet gantan d'ez'hel va beleg betek ar penn evit benniga kousk diweza ar re all. Lavarit ives d'ar C'hommandant en deus Landure meritet kement a c'hell ar Frans rei d'he difennourien kalonek : al « legion d'honneur, ar vedalenn a vrezel hag all... »

An eil-letantan Paradis a gav d'ezan eo bet glazet an aotrou Landure en e benn ha lazet evese.

An Alamanted a daolas e gorf en unan eus ar foziou e oa e kichen. Ar c'horf a voe kavet hag anavezet evit beza hini Joseph d'ar c'henta a viz Gouere 1491 ouspenn bloaz goude e dremenvan. Warnan e voe kavet ruban e groaz a vrezel, uestl an Oleo sakr, tammou liziri.

N'eo ket en aner eo o deus tud yaouank ken kalonek hag an Aotrou Landure graet sakrifiz o buhez evit ar vro. Dre o sakrifiz hag o skoueriou kaer e sikourint ar vro d'en em sevel ha da skedi dre he vertuziou.

Eur c'helou mat : EUN ESKOB NEVEZ BREIZAD

Breman 'z eus daou vloaz hanter, an Aotrou Belec, vikel-vras Sant-Brieg, a embanne e Kannad an Eskopti, e oa anvet da Eskob nevez Ajmer, e bro Indez, an Tad Floc'h, kapusin, bet gwechall gantan er skol e Kloerdi-Bihan Landreger.

Ha setu an Aotrou Bellec, anvet hirio d'e dro Eskob, neket e-touez tud divadez evel ma oa bet e vignon, met e-touez hor ch'envroiz en Eskopti Gwened.

Evit an eil gwech, dindan daouzek vloaz, e ro Sant-Brieg eur Pastor da vro Santez Anna. Bras e oa glac'har ar wenedourien o koll an Aotrou Trehiou, an Eskob hag en doa gounenez kalonou an holl, ha goulenn a raent en o fedennou eun Eskob all hag a vije ker mat ha ker santel.

Selaouet eo bet o fedenn. Roet ez eus bet d'ezo da Bastor eur beleg hag a oa dija e ano war am holl vuzellou : an Aotrou Bellec, vikel-vras Sant-Brieg. Na pebez kelou mat !

Mil drugarez d'an Tad Santel ar Pab da veza bet dibabet eun Eskob eus hor bro, ha leun a berziou mat.

Desket kaer evel an Aotrou Trehiou, eveltan loreet teir gwech e Roum, eveltan e ouez rei da glevet d'e gristenien, e brezoneg, e genteliou a Bastor mat.

Yez e boobl a gavo gantan, hep mar ebet, harp ha skoazell. Diskouezet en deus ar stad a ra ouz ar brezoneg o kemer evit ger-ardamez ar c'homzou-man : BELEG DA VIKEN.

Kelou mat evit renerien ha renerez ar skoliou kristen ! Rak, ez-vihanig, eo bet an Aotrou Bellec er skol gant Leanezed ar Providence, ha da-c'houde, gant Breudeur Lamennais.

Kelou mat evit e vistri eus Kloerdi-Bihan Landreger, roet dija gantan d'an Iliz Eskibien vrudet, evel an Aotrou Laouenan, Arc'heskob Pondichery, hag ar C'harninal Dubourg, Arc'heskob Roazon.

Kelou mat evit Kloerdi-Bras Sant-Brieg ! Eno en deus an Aotrou Bellec boulc'het e studi war hent ar velegiez. Ac'hano eo bet kaset da Roum da beurachui e studi. Renerien ar Chloerdi o doa gwelet buan spered dispar ar c'hoareg yaouank.

Plijet gant Sant Erwan, Patron e vro c'hinidik, plijet gant Santez Anna, Patronez e Eskopti, sikour anezan d'ober e Gwened labour talvoudus ha da c'hounit e-leiz eneou da Zoue !

Plijet c'hoaz gant Doue rei d'ezan buhez hir war gador Sant Padorn.

GWAZTINO.

HOR SALVER JEZUZ-KRIST

Maro Jezuz a ziskouez eo Doue

Jezuz Krist en deus diskouezet splann e oa Doue dre e c'hini-velez, dre e gomzou, dre e oberou, dre e vuhez penn-da-benn.

Met n'eo ket a-walc'h beza bet eur vuhez eus ar re gaera, beza bet anavezet ha meulet war an douar. Evit an darn vuia eus an dud vrasa ha brudeta, o maro ne dalv ket ar boan komz anezan. An tammig lufr, an nebeudig gloar o deus bet e-pad o buhez a deu buan da denvalaat ha da deuzi goude o maro. Evit Jezuz eo dishenvel an traou.

* * *

An den ne oar nag an eur nag an doare ma vo skoet gant an Ankou.

Jezuz, avat, en deus diskleriet fraez penaos e varvfe. Lavaraout a ra peur e varvo, envel a ra an trubard her gwerzo, disploga a ra, a boent da boent, ar Basion euzus a c'houzanvo, ken sklaer ha ken dinect'h ha tra.

An den ne oar ket kennebeut peseurt maro en dezo, rak n'eo ket d'ezan eo e vuhez. Hogen Hor Salver a lavar : « Den n'hell dilemel diganin ar vuhez ; me va unan eo am eus galloud d'he rei ha d'hec'h adkemerout ».

Hag en deus kemeret ha dibabet ar maro a c'hoantae : an hini skrijusa, an hini mezusa. Rak-se, an den dizoue anvet J.-J. Rousseau, en deus ranket anzav : « Mar deo bet buhez ha maro Sokrat, buhez ha maro eun den fur, buhez ha maro Jezuz a zo bet buhez ha maro eun Doue ».

* * *

Resureksion Jezuz a ziskouez eo Doue

Pa vez kontet diwar benn eun den penaos eo bet ganet, penaos en deus bevet, penaos eo maro, peurvuia ne vez netra all ebet da gonta ken. Brud an den ne da ket pelloc'h eget ar bez.

Evit Jezuz-Krist eo dishenvel an traou. Dishenvel krenn diouz an dud all, e istor a zigor p'eo digoret e vez. Mervel a ra, sebeliet eo, stanket eo e vez gant eur maen-bras, met d'an trede deiz, ar bez-se a zislonk e breiz : Jezuz, an den a oa bet staget ouz eur groaz hag a varvas warni, a gaver leun a vuhez tri devez goude.

Den nemet Doue n'eo evit dont e buhez goude m'eo maro. Jezuz eta a zo Doue, e Resureksion hen diskouez.

Ha gwir eo, eo bet savet Jezuz a varo da veo ? Netra suroc'h, netra aesoc'h da ziskouez.

Daouzek den hel lavar : lavarout a reont o deus gwelet o mestr deuet eus a varo da veo, e glevet o deus, stok int bet outan. N'eo ket eur wech, met meur a wech, alies : n'eo ket en eul lec'h hepken met e meur a lec'h ; n'eo ket int-i hepken o deus e welet, met pemp kant den ; n'eo ket e-pad eun devez, met e-pad daou-ugent.

Da zeiz ar Pantekost, da lavarout eo, hanter kant devez goude Resureksion Jezuz, Sant Per, e Jeruzalem, a brezeg d'eur mor a dud hag a lavar d'ezo :

« Jezuz an hini a zo bet staget ouz eur groaz, a zo savet a varo da veo. »

Hag ar bobl tud-se a gav mat e gomzou ha 5.000 anezo a zo gounezet d'ar feiz.

Dirak ar varnerien eo degaset an Ebestel rak paket int bet o prezeg troau na bliyont nemeur d'ar Juzevien. « En ano piou e prezegit ho relijon nevez ? — En ano Jezuz savet a varo da veo ». Dre ma c'hellont ez eont dre bevar c'horn ar bed da brezeg relijon Jezuz-Krist, den ha Doue, maro war eur groaz ha resusitet d'an trede deiz.

Holl o deus skuilhet o gwad evit diskouez e oa gwir ar pez a lavarent. O c'hredi a c'heller eta hep aon.

Ya, kredomp eo Jezuz-Krist Doue, eo deuet war an douar evit hor prena hag en deus digoret d'emp dor ar Baradoz. Karomp Jezuz, adoromp Jezuz e-pad hon treuz er bed-man, ha ni iver eun deiz a savo eus ar bez leun a c'hloar evit kemerout perz en eurus-ted gounezet d'emp gant maro ha resureksion eun Doue.

MELEGAN.

Goueliou kaer miz C'houevrer

D'an 2.— Ar Werc'hez Vari a zeu d'an Templ da ginnig ar Mabig Jezuz. — Goulenomp diganti hor c'hinnig iveau da Zoue, bemdez.

D'ar 6.— Gwener kenta ar miz. — Ar Galon-Sakr a c'houenn diganeomp komunia.

D'an 11.— Ar Werc'hez Vari en em ziskouez, e Lourd, d'ar bas-torezig Bernadetta. — Itron-Veria Lourd, Rouanez ar peoc'h, pedit evidomp.

EMAINT ANKOUNAC'HAET AR BRIZONIDI PAOUR !

E MAINT DISONJET AR BRIZONIDI PAOUR...
GANT AR BERN TUD DIGAR

a vez klevet bemdez, eus ar mintin betek an noz, o klemm abalamour n'hellont mui lonka friko, evel gwechall... *tud digar* ha ne sonjont ket — rak leun eo o c'hof — ez eus re all, a viliadou, hag a zo du gant an naon.

E MAINT DISONJET AR BRIZONIDI PAOUR...
GANT AR BAOTRED YAOUANK PENNOU-GOULLO

a vez leun anezo, bep sul, an ostaleriou, hag a glemm abalamour n'hellont mui, evel gwéchall, lonka gwin-leiz o c'hof... ; *pennou-gouillo* ha ne sonjont ket ez eus paotred yaouank all, dre viliadou, hag o deus a-vec'h eur banne dour-sklaer da derri o sec'hed.

E MAINT DISONJET AR BRIZONIDI PAOUR...
GANT AR MERC'HED YAOUANK PENNOU-SKANV

a zo prest da garga, a vagadou, kement sal-dans a gred, dre laer, digeri he doriou... *pennou-skanv* hag a glemm abalamour n'heller mui, evel gwechall, dansal ha fringal kement ha ma karer ; *pennou-skanv* ha ne sonjont ket er vugaligou hag er mammou yaouank a zo, dre viliadou, e-kreiz ar boan, an anken hag an enkrez.

E MAINT DISONJET AR BRIZONIDI PAOUR...
GANT AR YAOUANKIZOU PENNOU AVELET HA DIVOUEDENNET

hag o deus c'hoant fic'hellat ha c'hoariellat e-pad m'eman hor bro gant ar maro etre he dent hag e-pad ma 'z eus yaouankizou all, dre viliadou, o labourat, o poania, o pedi hag o lenva evit he denc'hel beo hag he adsevel.

E MAINT DISONJET AR BRIZONIDI PAOUR...
GANT AR PRIEJOU DIGRISTEN

ha zoken gant darn hag a zo kristenien war o meno — hag a gendalc'h da chacha ar c'harr war gein ar vro dre ma kendalc'hont da veva er fallagriez evit d'erc'hel goullo ar c'havell en o zi... disonjet o deus eman hor prizonidi, dre viliadou, o c'houzany poaniou kriz evit *pec' hed marvel ar Frans...* *pec' hed marvel ar priejou lakaet ganto ar beiou da veza, er vro, stankoc'h eget ar c'havellou.*

E MAINT DISONJET AR BRIZONIDI PAOUR...
GANT EUR BERN BRIZ-KRISTENIEN

hag a gendalc'h da zisonjal eo ar sul da Zoue hag a chom o c'hador goullo evit an oferenn hag ar gousperou... disonjet o deus ez eus prizonidi, dre gant miliadou, hag a c'hortoz ma vefe pedet evito, bep sul, en o iliz-parrez, gant ar re eus o c'henvroiz o deus an eurvad da veza er gêr.

En holl ilizou, en holl barreziou, bep sul, e vez pedet evit ar brizonidi, met nag a gadoriou goullo e-pad ar pedennou-se.

A ! MA WELFE HOR PRIZONIDI...

ar baotred yaouank chomet ken divergont,
ar merc' hed yaouank chomet ken skanv-benn,
ar priejou ken dichal gant lezenn Doue ha buhez ar vro,
o c'herent, marteze zoken, ken dizeblant en o c'henver,
ya, ma welfent kement-se holl, aon bras am eus n'o defe ket nerz-
kalon a-walc'h evit kemerout hent ar gêr.

Drd.

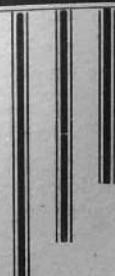
...Hag eun tammig
galleg-saout adarre...

— Mamm, quoi qu'y a apprendre dans le catéchisme ?
— Quoi qu'y a apprendre ? Quoi qu'il a dit Meusieu le Retteur ?
— J'ai plus sonj quoi qu'il a dit...
— J'ai plus sonj, j'ai plus sonj... toi tu n'as jamais sonj rien du tout... va demander à Janik an ti-all, et tire tes « skassou » avec toi vite !...

GWIRBATER.

E-lec'h komz galleg fall, komzit 'ta brezoneg ha brezoneg yac'h.

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eullec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aotroned
BULEON HA GARREC.)

PENNAD V

Nikolazig dinec'hét

D'ar 25 a viz Gouere, d'erc'hent gouel Santez Anna, Nikolazig a oa aet da Alre, m'oarvat evit kofes, rak boazet e oa da gomunia bep sul ha bep gouel-berz.

An noz a oa deuet pa gemeras penn hent ar gêr, hag, evel kustum, e kerze e chapeled en e zourn.

P'edo degouezet gant ar groaz a zoug e ano, setu kerkent an Itron Vurzudus dirazan ; atao an hevelep hini, ken habask, ken skedus, ken didius. En dro-man avat e komzas.

Gervel a reas Nikolazig dre e ano, ha gant eun nebeudig komzou flour e tinec'has e spered.

Goudeze, douget gant ar goabrenn, he dalc'he a-us d'an douar, en he dourn ar goulou-koar a sklerijenne an noz tenval, e kemeras hent Ker-Anna. Nikolazig hep marc'hata a gerzas war he lerc'h dre an hent doun. A-gevret ez ejont evelse beteg an tiez, hi o tougenn ar goulou ha Nikolazig o lavarout e chapeled.

Edont tostig d'an ti, pa savas an Itron Vurzudus, uhel en êr, hag, en eun taol, ez eas kuit.

Betek-hen gweledigez ebet ne badas keit ; hini ebet kennebeut ne skoas kalon Nikolazig evel houman.

Aet en ti, n'hellas dibri tamm ; a-vec'h ma komzas gant e wreg hag e vevelien o doa e c'hortozet evit koania, ha, prestig, evel eun den gwall-nec'hét, e klaskas beza e-unan-penn.

Mont a eure d'ar c'harrdi, war zigarez diwall ar segal dournet en deiziou a-raok.

En holl a ouie ervât ez oa mogeriou ar c'harrdi-se, savet gant mein ar chapel goz.

Hag e c'hourvezas war eur gwele plouz, met n'hellas ket serr
eul lagad.

Beuzet e spered gant an traou burzodus en doa gwelet ha
klevet, e lavare e chapeled e-kreiz an noz : a-greiz-holl, wardro
unnek eur, e klevas eun trouz souezus war an hent, tostig d'ezan :
evel trouz miliadou ha miliadou a dud o vale war-zu Ker-Anna.

En eul lamm e sav da zigeri an nor evit gwelout ; hag e selaou,
hag e sell. Nag a dost, nag a bell, den ebet. Ar geriadenn a-bez
a zo kousket, hag ar parkeier, hag an henhou beuzet en denvall-
jenn a zo sioul-sioul evel eur gouelec'h.

Chom a ra sebezet-maro, hag ennan e krog ar spont. Kenta
sonj a deu d'ezan eo koueza d'an douar vit aspedi Doue da gaout
truez outan. Kemer a ra e chapeled, hag e ped a-greiz kalon ar
Werc'hez Vari, hag er mèmes amzer e kas da Santez Anna galv-
dennou birvidik, leun a anken hag a fizians.

Dre nerz ar bedenn e tiskenn a nebeudou ar peoc'h en e galon,
met en eun taol, setu eur sklerijenn vras en e gichen, hag e kreiz
ar sklerder-se, e wel a-nevez an Itron Vurzodus skedusoc'h eget
biskoaz. Adarre edo prest da sponta pa deuas komzou flour an
Itron da sioulaat e spered.

Ha setu petra 'lavare ar weledigez :

« Yvon Nikolazig, na spontit ket : me eo Anna, Mamm Mari.
Lavari d'ho Person ez oa quechall e park ar Bosseno, a-raok
zoken m'o aman eur geriadenn, eur chapel savet enenor d'in.
Hounnez eo bet kenta chapel ar vro-man a-bez. Nao c'hat pevar
bloaz war 'n ugent (924) ha c'houec'h miz a zo abaoe m'eo dis-
karet. C'hoant am eus e ve savet ar chapel a-nevez, hag ennec'h e
fizian al labour-se, rak youl Doue eo, e vefen enoret el lec'h-man. »

Goude ar c'homzou-se, lavaret en eur brezoneg flour, Santez
Anna a steuzias ha Nikolazig a chomas e-unan.

Sklerijennet, diniec'het ha dizammet, o c'houzout breman an
an Itron gaer, frankaet, teneraet ha frealzet e galon, Nikolazig a
gouskas e peoc'h.

D'ar 25 a viz gouere eta, eo e resevas Nikolazig ar garg a dlle
ober anezan krouer ar pelerinaj.

Al labour-se, fiziet ennan gant e Vestrez vat, a gaso da benn ;
met a-raok nag a drubuilhou, nag a boan, nag a nec'hamant !

N'oa ket a-walc'h avat beza resevet eur garg, ret mat oa d'ezan
ouspenn, kaout asant an Iliz, rak hi hepken he deus er bed-man ar
galloud da ziskleria komzou Doue.

V. S.

— 16^e BLOAVEZ MEURZ 1942

N° 3 —

ARVUHEZ.

XL

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

*Lennit mat, eur wech da vibana, ar pez a zo merket
aman diwarbenn an :*

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp atao hoc'h adress evel ma oa war an niverenn diweza, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fræz, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »
Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 43
Tren ar Baradoz.....	p. 45
Mammou Breiz, petra ' rit!.....	p. 46
Me ho kar, ô va Doue.....	p. 49
Dour-glao.....	p. 50
Ar vamm-bappaig hag ar misioner koz.....	p. 51
An Iliz.....	p. 54
Santez Anna ha Nikolazig.....	p. 57
Ar fall gompagninez.....	p. 59

— 43 —

Kenteliou an Aviel

HOR SALVER SAVET EUS A VARO DA VELO

Jezuz a oa maro e gwirionez war ar groaz a oa bet staget outi. Ar soudarded o doa hen anavezet sklaer a-walc'h pa oant aet, a-berz Pilad, da derri o diwesker d'an tri a oa bet krusfiel er memes amzer. Torret o doa o divesker d'an daou laer, met n'o doa ket graet kement-all da Jezuz, dre m'o doa gwelet splann edo dija maro.

Pilad e-unan a zo test eus an dra-se : pa oa deuet Jozef Arimatia da c'houlenn digantan korf Jezuz, Pilad en doa galvet kabiten ar soudarded a oa oc'h ober gward war ar c'halvar, ha n'en doa roet e c'houlenn da Jozef nemet goude beza klevet gant ar c'habiti-se e oa maro Jezuz e gwirionez.

Ar maro a zo disparti an ene diouz ar c'horf. Korf Hor Salver a oa bet laket er bez, bez Jozef Arimatia.

Met e ene e-pelec'h e oa e-pad tri dervez, eus ar gwener d'abardaez betek ar sul vintin ? An Iliz a lavar d'eomp e oa aet d'al lec'h a anver Limbou, pe Ifernou. Eno edo eneou an holl dud santel o doa bevet war an douar betek Jezuz-Krist, hag a oa maro e stad ar c'hras. Jezuz hepken, dre e varo war ar groaz, en deus diigoret d'an dud dor ar baradoz, sarret dre ar pec'hed, ha den, en e raok, ne c'helle mont e-barz da welout Doue a-dal-penn.

Eno eta en em gave, o c'hortoz an dervez kaer-se, holl Ba-triarched ha Profeted al Lezenn goz : Abraham, Izaak, Jakob, Moïzez, David hag ar re all ; eno e oa Joakim ha Santez Anna, Sant Jozef, Sant Yann Vadezour maro a-raok Jezuz. Pebez levez evit an eneou santel, o welout o tont betek enno, ene Hor Salver, ene eun Doue en em c'hraet den ! Pebez konfort evito, klevoit gantan ez oa salvet ar bed, hag ez aint gantan d'an Nenv daou-ugent dervez diwezatoc'h !

D'ar sul, a-raok goulou deiz, ene Hor Salver a zeuas en-dro war an douar, d'al lec'h ma oa beziet e gorf. An ene hag ar c'horf santel en em unan adarre, an eil gant egile, ha neuze. Jezuz-Krist, deuet beo en-dro, a sav eus ar bez, hep diblas ar maen a oa war-nan. E gorf, en eur stad glorius, evel eur spered, a c'helle tremen dre eur maen pe eur voger hep poan ebet.

Kerkent e voe eur c'hren-douar spontus. Eun ael a oa dis-kennet eus an Nenv : taiolet en doa a-gostez ar maen a stanke c'hoaz ar bez hag azezet e oa warnan. E zremm a lugerne evel luc'her hag e wiskamant a oa gwenn-kann evel an erc'h. Ar gwardou — ne oa nemeto neuze war ar menez — a oa bet ken strafuilhet gant ar spont ma oant chomet war an dachenn evel pa vijent bet maro.

Koulskoude ar gwragez santel, Mari-Madalen hag ar re all, a oa chomet da ziskuiza, hervez al lezenn, d'ar sadorn. Met antro-noz-vintin, a-raok ar deiz, e redont war-du ar bez gant louzeier-c'houez-vat o doa prenet da lakaat en-dro da gorf Jezuz. Evel ne ouient netra eus ar pez a oa degouezet, e lavarent etrezo :

« Piou a daolo kuit er mæn a stank ar bez ? »

Rak eur maen pounner e oa.

Met a-ziabell e welont ez eo lammet ar maen. Kerkent ez int spontet hag e troont kein, an darn vuia anezo, evit mont en-dro da Jerusalem.

Mari-Madalen, hardisoc'h eget ar re all, a ya betek ar bez, a wel ez eo goullo hag a red buan da gas ar c'helou da Ber ha da Yann :

« Lammet o deus ar c'horf eus ar bez, emezi d'ezo, ha n'ouzomp ket e pelec'h o deus hel lakaet. »

Ne oa tamm ebet en he sonj e oa savet eus a varo da veo.

Kerkent, Per ha Yann a red, int iveau, d'ar bez. Yann, yaouankoc'h eget Per, a red buanoc'h etegan hag en em gav da genta ; en eur blega e benn, e wel al linseliou laket war an douar, met ne da ket er bez. Per, en em gavet d'e dro, a ya e-barz, a wel iveau al linseliou, hag ouspenn, rollet, an tamm lien a oa bet war benn Jezuz. Sant Yann a ya iveau er bez hag a wel kement all ; met hini anezo, eme an aviel, ne grede c'hoaz e oa deut Jezuz beo er-maez eus ar bez.

Koulkoude, ar gwragez all, deut muioc'h a hardisegez d'ezo, dre ma kreske an deiz, a ya en-dro betek ar menez, hep kaout war o hent na Mari-Madalen, na Per, na Yann. En em gaout a reont e-tal ar bez war-dro sav-heol. Mont a reont e-barz, met evel ma ne gavont ket korf Hor Salver Jezuz, ez eo mantret o c'halonou gant ar glac'har. Neuze e welont dirazo daou zen, gwisket e gwenn : daou ael e oant.

« Na gemerit ket aon, a lavar d'ezo an ael azezet en-tu dehou, perak e klaskit c'houi e-touez ar re varo an hini a zo beo ? N'eman mui aman, savet eo eus a varo da veo, evel m'en doa lavaret d'eo'h. Deuit ha gwelit, setu al lec'h ma oa bet lakaet. Bezit sonj eus ar pez a lavare d'eo'h p'edo c'hoaz er Galile : « ret eo da Vab an den beza laket etre daouarn ar bec'herien, beza staget ouz ar groaz ha sevel eus a varo da veo d'an trede dervez. » Ha bremen, it da lavarout d'an diskibien ha da Ber ez eo savet eus a varo da veo hag ez a en o raok d'ar Galile : eno e welot anezan. »

Neuze e teuas sonj d'ezo eus komzou Jezuz ; hag, en eur grena gant ar spont, leun a levenez koulkoude, ez eont er-maez eus ar bez hag e redont da gas ar c'helou d'an diskibien.

Her gwelout a rit, ar merc'hed santel, daou abostol. Per ha Yann, a oa aet betek ar bez, o doa her c'havet goullo hag hini anezo ne oa deut d'ezan ar sonj e c'helle Jezuz beza savet eus ar bez leun a vuhez, daoust m'o doa her c'hevret gantan meur a wech. Evit o lakaat da gredi e vezoz ret da Jezuz en em ziskouez d'ezo e-unan.

Ar Werc'hez Vari hepken he doa dalc'het he feiz e rezurektion ha Mab ; morse, zoken warlerc'h e varo, n'he doa diskredet e savfe eus a varo da veo.

EVIT PLIJOUT D'AN HOLL
EO RET BEZA FUR HA FOLL.

TREN AR BARADOZ

PEUR EZ A KUIT ? Da bep eur ez a kuit, met ar pez a zo souezus, eo ne oar den peur na pe vare e kemero an tren.

PEUR E TIGOUZEZ ER BARADOZ ? Pa blij gant an Aotrou Doue.

War linenn ar Baradoz, n'eo ket treniou eo a vank.

AN TREN HERREK (*rapide e galleg*) eo an hini a gemer an dud a vev, war an douar-man, er baourente, er sentidigez hag er burentez.

AN TREN WAR-BEUN eo an hini a gemer an dud devout, mat da bedi ha da sakramanti.

AN TREN « OMNIBUS » eo an hini a gemer ar re a heuilh gourc'hemennou Doue hag a ra mat deveriou o stad.

Daoust ba ker e koust kemerout tren ar baradoz ?

Ma kemerit ar c'blas kenta, e kousto d'eo'h eur garantez virvidik evit Doue hag eur vuhez pinijennus meurbet.

Ma kemerit an eil klas, e vezoz ret d'eo'h kalz bolontez start evit stourm ouz ho youlou fall.

An trede klas a c'heller kemerout gant gwir zoujans Doue ha pinijenn.

Aliou da lenn piż evit beajji war bent ar Baradoz

1. Ne vez ioret da zen ebet bilheji mont-dont.
2. War al linenn-man, n'eus ket a dreniou plijadur.
3. Ar vugale n'o deus ket c'hoaz an oad a skiant n'o devezo netra da baea, gant ma vezint dalc'het war var-lenn o Mamm Santel an Iliz.
4. Disennet eo d'ar veajourien kas ganto pakadou, nemet pakadou o oberou mat. A-hent-all, en em lakont e riskl da vankout an tren pe, da vihana, da veza lezet da c'hortoz an ehan a zo a-raok hini ar baradoz.
5. Kemeret e vez beajourien a-hed an hent penn-da-benn.

MAMMOU BREIZ, PETRA ' RIT !

Deskit 'ta brezoneg
d'ho pugale !

(Kendalc'h)

— Anzav a rankez koulskoude, kenderv, ret eo gouzout galleg en dervez hirio.

— Hep douetans ebet, Yvett !
Hep galleg n'eus ket a zeskadurez er vro-man.
Hep galleg eo diaes ober an treuz.
N'eo ket eur rezon evit dilezel ha disprizout ar brezoneg.
Deski galleg, ya ! met deski brezoneg da genta ha derc'hel d'ezan atao.

Eun den hag a oar diou yez a oar muioc'h eget an hini na oar nemet unan.

Eun den na oar nemet eur yez ne oar peurliesa yez mat ebet.
Er skolajou e vez desket yezou beo ha yezou maro.
Studia ar yezou a laka ar spered da zigeri.
Ar vad a ra d'ar spered yez ar Romaned pe ar Gresianed koz pe yez ar Saozon pe hini an Alamaned, daoust hag ar brezoneg n'her grafe ket kement hag int ?

Brezoneg a-walc'h a ouezo atao hor bugale !

— Gevier, Yvett ! Hounnez eo digarez fall ar re a glask mouga ar brezoneg. Evit an dud-se, e ouezor atao brezoneg a-walc'h, ha pa ne oufer ket eur ger brezoneg.

Komzomp fur ! Ar brezoneg, evel an traou all, a-raok beza gouezel, a rank beza desket.

Ha ma ne vez ket desket ez-vihan, gant ar vamm, alies bras a-wech ne vezo desket biskoaz.

Ar yez kenta a vez desket, eo an hini a vez ar c'houeka d'ar galon. Eur bugel en do desket galleg gant e vamm ne zeuio ket buan da garout ar brezoneg.

Chom hep deski brezoneg d'ar vugale a zo mouga ar brezoneg. Ha mouga ar brezoneg, evit eur vamm vreizat, a zo diskiant ha dinatur, distroada yez ar ger evit lakaat en he lec'h eur yez estren.

Yvett, desk brezoneg d'az pugale : eur wech desket eo desket : n'hen disonjint biken. Ha n'eo ket ar brezoneg eo a viro outo da c'houzout galleg, kontrol eo ! Distrei anezo diouz ar brezoneg a zo laerez outo eun tenzor, eur binividigez o devo diouer anezimeur a wech, ha ne vije koustet netra d'ezo .

El levriou, er skridou brezoneg ez eus iveau traou kaer ha c'houek d'ar galon. Neket ar galleg eo an alc'houez a zigor an tenzoriou-se.

— Kant vloaz kentoc'h oa dleet d'it-te beza deuet war an douar, eme Yvett adarre. Pep hini a rank mont da heul e amzer. Te a chom re bell war-lerc'h da hini.

— An den, keniterv, ne vez ket goulenpet e ali digantan evit dont er bed-man. Hag e vefen bet ganet kant vloaz kentoc'h, ne vijen ket bet reuzeudikoc'h. Da vihana n'em bije ket bet ar rann-galon da welout va c'henvroiz o trei e Parizianed hag o nach'kement a ra kaerder o bro.

Warlerc'h va amzer e kavez e choman ?

Fazia 'rez adarre, Yvett ?

N'eo ket ar Breizad a zifenn e vro vihan hag e vrezoneg eo a zo hirio a ziwarlerc'h ; an hini o dispriz eo ez eo !

Daou ugent vloaz a zo, n'oa netra vat ebet e Breiz. Eur vro baour, eur vro druilh n'oa ken ; eur vro a rae mez d'ar Challaoued gant he brezoneg difesoun, he gwiskamanchou dizoare ; eur vro ne veve enni nemet tud hanter-c'houez a oa re vat evito plusk patatez a-zilerc'h ar moc'h, resped d'it !

Sonj 'ta ! eur ouenn-dud dizesk o vale gant bouteier koat hag o kousket e gweleou kloz !!

Ha « Combes », paotr ar c'hereiz-deiz, da zigas paper da veleien Breiz-Izel : ma kendalc'hit da gelenn ho tud e brezoneg, e vo tennet ho pae diganeoc'h !

Te, Yvett, ha kalz re all eveldout, a zo chomet atao en amzeriou-se. Daou-ugent vloaz emaout warlerc'h da amzer, ha netra ken ?

Combes hag e genseurteud n'eus ano ebet ken anezo, hag ar brezoneg en deus abaoe tregernet en iliz-veur Itron-Varia-Bariz.

Hirio e komprener n'eman ket pep vad ha pep spered e Pariz. Hirio den a spered ebet ne gred ober brezel d'ar brezoneg, hag ano mat a zo d'hen digemer er skolioù ; n'eo ket te abred !...

Hirio, Yvett, e vez desket d'ar Challaoued — ha da galz Bretoned — eo druz a-walc'h an douar e Breiz da vaga he bugale ha... bugale all ganto.

Hirio ez eus, er c'heriou, kalz daoulagadou troet war-zu Breiz hag he finvidigeziou a zouar hag a vor.

Hirio, bugale « Vanves », e kichen Pariz, a zo brao d'ezo kaouf eur Breizad da veur, hag en deus lakaet digas d'ezo, eus e vro, bouteier koat da c'hoanvi.

Hirio, pep den a wel e oa yac'hoc'h hon tud-ni en o gweleou

kloz eget ar vourc'hizien en aezen flerius o c'heriou ; hag e vije bet gwelloc'h evit ar Frans beza bet muioc'h a weleou kloz — tomm ha modest, ha tud enno ! — eget a weleou dantelez ha den ebarz !

Ar rod a dro. Yvett !

Gwechall e oa istim evit ar galleg, e Breiz, dre ma oa nebeut a dud ouz her c'homz.

Hirio eo komzet gant kement lakez a zo.

An dud « chik » breman, eo an dud a oar brezoneg.

An dud a zo « war ar bajenn » eo ar re a gar o Breiz hag a stourni eviti.

S. S.

O lo lè ! O lo lè !

EUR GELAOUENNIG eus ar re goanta eo « O lo lè ». Eur gelaouennig evit ar vugale. Eur gelaouennig hag a zesk d'ezzo anaout ha karout o Breiz.

Koumanant 'ta ho pugale da « O lo lè ».

Koumanant-bloaz : hag e reseint bep sizun eiz pa-jennad kenteliou hag istoriou skeudennet.

ISTOR BREIZ TOUTOUIG. evit ar vugaligou, gant eur golo livet kaer hag eur skeudenn vrás e pep pajenn eus al levr.

Treset eo bet ar skeudennou gant an arzour ampart Félix Jobbé Duval.

Ne goust al levrig nemet 20 real.

Skriva ha kas an arc'hant da : O lo lè, 7, rue Lafayette, Landerneau, C.C.P. Mlle Leclerc, Rennes n° 28.556.

Studi hag Ober

EUR VAGADUREZ eus ar re c'houeka evit ar spered hag ar galon a gavot er gelaouenn gristen-se...

Koumanant 'ta da : STUDI HAG OBER. Koumanant bloaz : 20 lur.

Kas pep lizer hag an arc'hant da : Abbé Louis Le Floc'h, vicaire à Guingamp (Côtes-du-Nord). Compte chèques postaux : 34.212 Rennes.

Me ho kar, ô va Doue !

DE

« Mestr, pehini eo ar bras sa eus ar gourc'hennou ? » a c'houenne eun Doktor diant Hor Salver : « Kar Doue da Aotrou, a-greiz kalon, eus da holl ene hag eus da holl spered. Hennez eo ar c'henta hag ar brasa eus ar gourc'hennou » eme Jezuz.

Gourc'hennou hag a sell ouz an holl dud, n'eus forz piou int, tud desket ha tud dizesk, tud vrás ha bugale, pec'herien ha sent. N'hell ket neuze beza diaes-bras karout Doue, peo-gwir an holl a rank hen ober.

E gwirionez, netra aesoc'h d'eur c'christen eget diskouez e garantez d'e Grouer. Selaouit kentoc'h :

Bep gwech ma lavarit, gant devosion, an teir gouenn genta eus an « Tad a zo en Nenv : Hoc'h anez bezet santifiet, ho Rouantelez denet d'emp, ho polonetz bezet graet war an douar evel en Nenv », e rit eun akt a garantez parfet. Ha n'eus forz piou a c'heil ober, kant ha kant kwech bemdez, ar seurt aktou a garantez e-kenver Doue.

Akt a garantez parfet c'hoaz, bep tro ma lavarit, atao gant feiz, ar « Gloria Patri ».

Akt a garantez adarie pa lavarit : « O va Doue, me ho kar dreist pep tra, abalamour d'eoc'h hoc'h-unan, dre m'emaoc'h mat dreist-muzul, din iveau da veza karet dreist-muzul. »

Ezomm ebet, a-dra-sur, da glask komzou uhel evit diskleria d'en Aotrou Doue ho karantez ; en em servijit eus komzou izel hag aez deuet eus ho kalon, evel m'eo re-man :

— Va Doue, me ho kar a-greiz va c'halon, evit kaout diganeoc'h ar c'hras d'ho karout c'hoaz muioc'h.

— Me ho kar, hag ho trugareka eus ho holl vadelezou.

— Me ho kar, ha me a fell d'in ho tigoll eus ar boan graet d'eoc'h dre va fec'hejou.

— Me ho kar, evit an dud dianaoudek n'ouzont morse lavarout d'eoc'h bennoz ha trugarez.

— Me ho kar, evit an dud a zispriz hoc'h Aviel.

— Me ho kar, evit ar re a ra brezel d'hoc'h Iliz sanctel.

— Me ho kar, evit an eneou kollet n'o devo biken karantez evidoc'h.

— Me ho kar, evit an holl dud a glask plijout d'eoc'h. Kreskit, me ho ped, ho karantez en holl galonou ; kreskit anez em c'halon d'in-me.

Piou n'hell ket lavarout ar pedennou-se, pe re all henvel outo, kant ha kant gwech bemdez, ma n'eo ket gant e vuzellou, da vihana gant e galon. N'oufec'h ket kompreñ ar blijadur a rit da Zouz nag ar meritou a c'hounezit evit ar Baradoz.

GWASTINO.

DOUR-GLAO

Tip, tap, top ! war va gwerenn
 Ar glao ingal a sko.
 Top, tap, tip, klev e bedenn
 O vont ingal en-dro.

Bouilh, bouilh, bouilh ! an doureier
 O vourbouilh en hent bras.
 Glou-glou-glik ! er prajeier
 An dour o ruilh er waz.

Klip, klup ! gwez o tivera,
 O flikata er pri.
 Klip, klup, dour-glao o koueza
 Diwar doenn an ti.

Flik, flok, fluk ! dour o strinka
 Diwar ar roc'h serz.
 First, first, first ! dour o sinkla
 Hag o fistra gant nerz.

Flao, flao, flao ! Dour ar vilin
 O flinka war ar rod ;
 O virbih en diribin
 O strilh er c'hlazenn vlod.

Tip, tap, top ! war va gwerenn
 Ar glao ingal a sko.
 Top, tap, tip, klev e bedenn
 O vont ingal en-dro.

LAOUENANIG BREIZ.

AR VAMM-BAPPAIG HAG AR MISIONER KOZ...

Gouzout a rit, holl, petra eo eur vamm ?
 Met n'ouzoc'h ket, marteze, petra eo eur vamm-bappaig.
 Eur « bappaig » a zo eur verc'hodennig, e galleg, eur « pouée » Hag eur vamm-bappaig, na petra 'ta, a veze lavaret, e galleg, « une maman-pouée ».

Setu aze desket adarre eun draig all ganeoc'h hep re skuiza bouedenn ho penn.

N'oc'h eus gwelet « mamm-bappaig » ebet biskoaz ? Mat, neuze, eo poent d'eoc'h prena eur re lunedou, ha poent bras. Berr-welet oc'h ha berr-welet bras.

Ar mammou-bappaig, ar mammou-merc'hodenned a zo hirio, dre ar vro, stankoc'h eget ar gwenan war eur parkad gwiniz-du e bleun.

En deiz all, er c'harr dre dan, etre Brest ha Kerlouan, em eus beajet gant unan anezo. Ar mammou-bappaig a blii kalz d'ez'o pourmen. E-touez ar mammou-bappaig, houman, hep mar ebet, a vije aet ar maout ganti.

He anaout a ran pell-zo, hag he mamm, Doue he fardono, am eus bet anavezet iveau.

Ha n'eo ket merc'h he mamm eo Soazig. Rak Soazig eo he ano.

He mamm he deus bet nao grouadur, ha biskoaz n'eus bet ganti na plac'h na mevel.

Beva bevaik o deus ranket he gwaz hag hi, evit sevel o zorrard bugale ha degas zoken meur a wellaenn en o zammiig tiegez.

En tiegez-se eo bet iveau savet Soazig.

Met d'he naontek vloaz eo bet dimezet d'eur martolod hag aet da chom da Vrest... Ha, war an taol, eo deuet da vez a eun iftor e tok, fae ganti o komz brezoneg, mez d'ez'i oc'h anzav eo ganet war ar maez, hag eur bern ardou ha mignerez ganti...

Gant ar bombezadegou hag ar strisaduriou. Soazig he deus kavet aes dont d'ar ger da zebri yod ha patatez dizec'h.

Hirio eo bet oc'h ober eun dro n'ouzonn ket e-pelec'h. He faotrig bihan a zo ganti war he barlenn... eur paotrig hag en deus a-vec'h daou vloaz.

En he c'hichen ez eus eur c'houer koz, berr ar butun gantan moarvat, o chacha war e gorn goullo.

Dirazi, eun tad misioner, gwenn e varo hir, a lavar e chapeled.

Skuiz eo Soazig o varlenna ar bugel.

Barlenna bugale a roufenn an dilhad. Ha Soazig a fell d'ezi beza fichez kaer ha chom kanfarteze.

Ha kerkent ha ma tiskennas ar c'houer koz a oa azezet en he c'hichen, e lakaas he faotrig en e blas. Ha kerkent, digoret ar sac'hig-dorn ha tennet anezan melezour, krib, podadig-bleud, bazing-liva-ruz hag all...

Ar misioner koz a zispourbelle e zaoulagad.

Biskoaz, en e vuhez redor-bro, n'en devoa gwelet seurt staliad binviji-kinkla...

Ar paotrig bihan, azezet e-kichen e vamm, a sune e viz-yod, en eur sellout, tro ha tro, ouz ar misioner koz hag ouz e vamm... M'en defe gouezet komz en defe lavaret :

« Paour-kaez tad misioner, kaer hoc'h eus bet redek bro, n'hoc'h eus ket c'hoaz gwelet seurt taolenn... mat, me ha n'em eus ket c'hoaz kuitaet barlenn va mamm, me a wel an dra-se ken alies ha bemdez, ha zoken meur a wech bemdez... »

Soazig, goude **beza** kempennet he ivinou, livet he muzellou, bleuder he diouchod ha roet eun taol-kribl d'he bleo, eur melezour ganti en he dorn kleiz, a glaske breman lakaat he zamm tok da chom war gern he fenn...

A greiz-pep-kreiz, eur vandenn saout o treuzi an hent-bras a reas d'ar bleiner derc'hel e garr a sav, a-grenn... An holl a voe di-bradet diwar o skaon, met pep-unan a daspas krog en tu pe du hag a azezas adarre.

Ar paotrig bihan avat, azezet ken sioul ha tra o suna e viz-yod, a voe strinket diwar e skaon hag a vije bet kouezet ma ne vije ket kroget ennan an tad misioner...

Ar vamm, hejet iveau ar re all ha taolet d'ezi he holl vraoigou diwar he barlenn... pa welas he faotrig o lenva — gant muioc'h a aon eget a zroug — war varlenn ar misioner koz, a savas trumm da gregi en he bugel hag a lezas da gouenza tok ha sklasenn hag all...

Ar misioner, peogwir en devoa dastumet ar paotrig, ken dizéblant ha tra, a zastumas iveau an tok, ar melezour, ar gribl hag an holl vraoigou all... Hag en eur rei anezo da Soazig, e c'houleñnas ouri :

— Aze emaint holl, ittron?... N'eus kollet netra?

— Merci, eme Soazig, o ruzia betek he diskouarn, met gant eur rusder ha ne vez ket gwerz al liou anez e stal ar marc'hadour c'houezou-mat.

Marteze he devoa komprenet e veze furoc'h d'ezi kemerout eun tammig muioc'h a chastre gant he bugel hag eun tamm nebeutoc'h ganti hec'h-unan.

Tamm ha tamm e tastume he braoigou. Ar paotrig bihan a oa chanet da lenva hag a sune adarre e viz-yod...

Hag ar misioner koz o staga da zibuna e chapeled a sonje ennan e-unan...

Penaos 'ta e c'hello eur « vamm-bappaig » eus ar seurt-se sevel bugale niverus ?

Penaos 'ta ne deuio ket da vouzat ouz ar vuhez ar « vamm-bappaig » he deus graet eus he c'horf he Doue.

Penaos 'ta ne deufent ket holl da veza « mammou-bappaig » ar merc'hed-se hag e veze lavaret n'int bet krouet gant Doue ha lakaet et bed nemet evit en em ficha, en em gempenn ha klask plijout dre o gened.

Daoust ha maro e veze ouenn ar mammou-se, ar gwir vammou na vevent nemet evit o bugale, laouen pa veze leun an ti anezo, mammou na veze ganto na mignerez na kanambre evit plijout d'an dud, rak ne glasket nemet plijout d'an Aotrou Doue...

PETROMIK.

NA ZISONJIT KET...

D'an 19 a viz meurs: gouel bras SANT JOZEF

pried glan ar Werc'hez Vari
— tad mager ar Mabig-Jezuz —
— diwaller ar familh santel —
— paeron an Iliz katolik —
— paeron ar maro mat —

Sant Jozef, pedit evidomp !

D'ar 25 : Gouel MARIA-VEURZ

En dervez-se, pedit kalonek ar Werc'hez-Vari, da geout truez ouz hor prizonerien, d'o degas buan d'ar ger.

Eun heja da Yann Digredenn

AN ILIZ

Keit ha m'oun bet krog da zisplega va fennadou diwar-benn Hor Salver Jezuz-Krist, n'en deus ket kredet Yann Digredenn sevel e vouez. Ker glan, ker santel eo komzou hag oberou Jezuz, ker burzodus eo e vuhez penn-da-benn, ma 'z eo dibaot kaout abeg. Met kerkent ha m'oun en em lakaet da gomz eus an Iliz, setu ma klask adarre Yann sanka e fri minouch da c'houesa ha troada gevier.

• — An iliz, eme Yann, petra eo, gant piou eo savet ?

Chom sioul, Yann, ha klev. D'ar mare hag el lec'h dibabet gant Providans Doue, eun den a zo deuet war an douar. E aneo eo Jezuz-Krist. Lavaret en deus oa ar Mesiaz prometet ha diouganet, mab Doue ha Doue e-unan. Gwelloc'h eget lavarout en deus graet, hen diskouezet en deus splann dre e gomzou, dre e oberou, dre e vurzoudou ha zoken dre e varo.

Eul labour burzodus en deus graet.

Dasprenet eo bet an den, diframmet eus skilfou an droukspêred : gwalc'h et eo bet ar pec'hed, trec'h et eo bet ar maro, digoret dor ar baradoz, diskaret rouantelez an droug ha savet rouantelez ar mad gant an Hini n'en deus bet aon ebet o tiskleria : « Me eo an hent, ar wirionez, hag ar vuhez ».

— Ya, ya, an dra-se a ouzon re vat, met lavar d'in 'ta, ar Rouantelez-se, ha chomet eo en he sav goude m'eo aet kuit ar Roue, goude m'eo bet savez ar Mestr d'an Nenv ? Hag unan bennak en deus lezet d'he diwall, d'he embann dre ar bed, da genderc'hel al labour boulc'h et gantan ?

Goude maro Hor Salver, Yann, e oa bihan strollad e ziskibien, rouez oa c'hoaz ar re a grede ennan ha koulskoude n'eo ket evit eur strollad tud hepken, met evit an holl, e oa maro war ar groaz ; prenet en doa an holl dud gant e wad. Deuet e oa, n'eo ket hepken, evit tud e vro, tud e amzer, met evit tud an holl vroioù hag an holl gantvedou. Ret oa eta embann ar « c'helou mat » d'an holl.

E piou e fizio Jezuz ar gefridi-se, a c'houlennez ? Met en Iliz, Yann.

Eun Iliz en deus savet hag he deus bet digantan ar garg da

virout e lezennou, e gelennadurez ; d'o skigna e-touez an holl dud, da gelenn an holl boblou ; en eur ger, da zerc'hel digor dor ar Baradoz, bet dibrennet gant ar Mestr.

Penaos en deus savet Jezuz e Iliz ? Ha goulennet en deus harp ha skoazell digant an danvez ? Gant aour ha gant arc'hant e teuer a-benn eus pep tra, prena c'heller ganto kement tra a zo da werza. Daoust ha škoaziet eo bet gant skrivagnerien ha prezegerien ampart o deus roet d'ezan skor o skridou kaer hag o c'homzou flour, pe c'hoaz gant klezeier dir eun armead soudarded dispondont ha kalonek ?

* *

Digoromp an Aviel, Yann, ha gwelomp.

Eun devez, Jezuz a zo o vale war ribl lenn ar Galile ; gwelout a ra eun nebeut pesketaerien o pesketa, tud paour ha dizesk. Ar re-man, a dra sur, n'o deus nag aour nag arc'hant. Eur vag o deus ha netra ken. N'int ket doktored anezo, n'ouzont nemet o micher. Jezuz a sell outo hag o galv. — « Deuit, emezan, me a ray ac'hano'h pesketaerien tud ».

Hag ar wazed a ya d'e heul.

En o zouez e tibab daouzek evit beza e ebrestel, da lavarout eo tud hag a zalc'ho e lec'h pa vo aet kuit.

E tud ken dister-se eo e fizio eur garg ker pounner ? ha n'eo ket kement-se beza diskiant ha diboell ? Evit eun den, ya, evit eun Doue, nann, rak Doue a fell d'ezan diskouez e oar ober an traou brasa gant netra.

Goude beza kenteliet an dud keiz-ze e-pad meur a vloaz, d'ar mare dibabet gantan, Jezuz a ro d'ezo e urziou hag e c'halloud.

— « Pep galloud a zo bet roet d'in en Nenv ha war an douar. Evel m'oun bet kaset gant va Zad, me ho kas i've... »

« Digemerit ar Spered Santel : ar pec'héjou a vo pardonet d'ar re a bardonot d'ezo... deskit d'an dud mirout ar gourc'hennou hoc'h eus bet diganen... Ha setu m'emaoun ganeoc'h betek penn diweza ar c'hantvedou. »

Goude donedigez ar Spered Santel, an Ebrestel n'int mui ar besketaerien lent hag aonik m'oant araoak ; deuet int, e gwirionez da veza pesketaerien tud ; komz a reont hep aon, miliadou a dud a zo gounezet da Feiz Jezuz-Krist. Mont a reont pep hini eus e du, treuzi a reont ar moriou, embann a reont e pep lec'h ar c'helou mat.

* *

An Iliz a zo en he sav, sounn ha ploum ; hiviziken den na netra n'hellec he diskar ! Korfet mat ha stummet kaer eo. Eur penn he deus, Pér, lakaet gant Jezuz da vestr war an ebrestel all. Pér ar Pab kenta. Izili he deus ive, pep hini gant e labour, pep hini en e renk, holl och en em sikour, met holl o senti ouz ar penn. En traon : an diskibien ha diwezatoc'h an dud fidel ; uheloc'h an ebrestel all, ha da uhela Pér, da lavarout eo ar Pab, tad ha mestr an holl gristenien, karget d'o gouarn ha d'o blenia war hent an Nenv. Hag ar gwirioneziou-se, Yann, n'eus forz pegen Digredenn out, n'hellez ket o nac'h. Re splann int dirak da zaoulagad hirio c'hoaz. Dirazout eman Iliz Hor Salver Jezuz-Krist.

An Iliz-sé a vo gwall gaset e-doug ar c'hatvedou, taoliou pounner a gouezo warni ; barrou amzer diroll a c'houezo warni ; ne vezoo ket bruzunet, avat, ne vrallo ket zoken, rak savet eo. harpet ha diazezet eo war eur roc'h divrall. Hor Salver Jezuz-Krist.

MELEGAN.

HO ROUANTELEZ RA ZEUIO D'EOMP !!!

Pedit, pedit ha grit pinijenn e-pad ar C'choraiz-man, evit ma teuio, e gwirionez, an Aotrou Doue,

HON TAD A ZO EN NENV,

da veza Roue warnomp, war hor Breiz, war ar bed holl.

Gant ar rouantelez-se hepken e kavimp ar peoc'h.

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos eo deuet Santez-Anna-Wened, pe Keranna, da veza eul lec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aotroned
BULON HA GARREC.)

PENNAD VI

Trubuilhou adarre

Nikolazig a oa en em roet da gousket leun a joa, ennan ar youl start da gas da benn al labour fiziet ennan.

Pa zihunas en deiz warlerc'h avat, ec'h en em lakaas da sonjal en diesteriou a gavje war e hent hag e welas dirak e zaoulagad kement a skoilhou didrec'hus ma kredas fallgaloni.

Peseurt digemer a rafe d'ezan an Aotrou Person, pa glevo eur goulenn ken estlammus ?

Petra lavarfe ar dud, ouz e welet, hen, eur paourkêz kouer, o staga gant eul labour ken bras ? A-dra-sur an holl a c'hoarzo d'ezan.

Daoust na vefe ket kemeret gant ar veleien hag e amezeien evit eun hunvreer, eur sorc'hennor pe eur gaouiad ?

Gwir ebet n'en doa, a sonje d'ezan, da riskla evelse e vrud-vat. Ha neuze e-pelec'h kaout arc'hant ?

Ouspenn, ar weledigez-se marteze a oa eun taol trubarderez ijinet gant an diaoul.

Evelato, an holl sonjou du-se, ne deujont ket a-benn da vouga ennan ar fizians.

Stardet m'edo, etre daou vennoz dishenvel, hep gouzout e pe du trei, e kollas pep laouenedigez. Ne glaske nemet beza e-unan, ha ne grede ket dizelei e boaniou, nag e vorc'hed da zen. Hag an dra-se a badas pell amzer.

* * *

Goude c'houec'h sizun, Santez Anna a gemeras truez ouz he zervicher paour.

En em ziskouez a reas d'ezan, hag ouz e frealzi gwella ma c'helle, e roas d'ezan da c'houzout e tizente outi :

« Perak kaout aoun. Nikolazig ha perak beza poaniet ? Dizo-loit d'ho Person ar pez hoc'h eus gwelet ha klevet : ha na-zaleit ket da senti ouzin. »

Ar chomzou-se a oa eun nerz nevez evitan, hag en deiz war-lerc'h, diouz ar mintin, edo war hent ar presbital.

Ar veleien pa deuer da gomz d'ezo eus gweledigeziou pe diskleriennou (revelasionou) a vez pell araok kredi, hag oc'h ober evelse ne reont nemet senti ouz an Iliz. Chom a reont diskredik, ken a deuer da lakaat dirak o daoulagad merkou anat eman Doue en holl draou-se.

Person Pluneret a oa, d'ar c'houlz-se, Silvestr Roduez, eun den rust mar doa unan.

N'edo ket hep gouzout ez oa Nikolazig gwella kristen e barrez. N'eus forz, p'her c'hevas o tispleg dirazan e weledigeziou ha kemennadurez Santez Anna, ne gredas netra.

Nikolazig n'oa ken evitan nemet eun den gwall glanv e spered.

Goap a reas ouz ar gweledigeziou; ha souezus e kavas en defe eun den a skiant-vat, evel m'o bet Nikolazig betek neuze, taolet evez ouz hunvreou ken sor, hag e klaskas rei d'ezan da gomprent ec'h en em lakaet e riskl bras da gall e ene da viken. Evit echui, e tifennas start outan kredi hiviziken traou evelse.

Koulskoude, n'hellas ket kredi e vije Nikolazig o liva geier d'ezan, rak, en dervez-se, e roas konje d'ezan da gomunia.

Setu bet Nikolazig er presbital; sentet en doa ouz e vestrez val : war ar poent-se eta edo direbech kaer. An digemer bet digant e Berson, a rae avat poan vrás d'e galon, ha gwasoc'h-gwasa edo trubuilhet.

Leun-barr e galon a c'hoervoni, ha fall-galonet muioc'h eget biskoaz, e kuiteas Bourc'h Pluneret.

Petra ober ? Penaos en em denna eus al lec'h fall-se ?

En novez warlerc'h e teus Santez Anna d'e ziboañia adarre : « Na vezit ket enkrechet gant komzou an dud, emezi, grit ke-ment a lavaran d'ec'h, hag evit ar rest, en em harpit warnon. »

Ar chomzou flour-se a sioulaas e spered, a gennerzas e galon, ha setu hen laouen adarre evit eur pennadig amzer.

Siouaz ! berr e padas al laouenedigez ! Sonjou du niverus a deus adarre da denvalaat e spered, da garga e galon a anken hag a c'hlac'h.

« Me. emezan, eun den a netra, mont d'ober eul labour ken bras ha ken diés ? Beza a-wel da gemend-all e dud ?... »

Kaer en devoe en em sonjal ha pedi, peoc'h ebet na ziskenne mui en e galon.

V. S.

Deveriou ar C'hristen

Ar fall gompagnunez, an darempredou noazus

Ar gompagnunez fall a zo evel eun droog a serrer o tarempredi an dud o deus anezan. Diaes bras e vo d'ec'h iveau en em ziwall diouz fallentez an dud a zarempredit.

Ar re vat, evel ar re all, o deus da ziwall diouz ar vosenn-se.

Gant ar fall gompagnunez, ar re vat a c'hall dont da veza fall, hag ar re fall da veza gwasoc'h. Rak gwall aes e kemerer menzoizou, techou, plegou an dud a zarempredit.

Da genta o disprizer, hepdale e komzer evelto, a nebeudigou en em gustumer ouz o c'hompangnez, hag a-raok pell e vezet henvel outo.

Setu perak e lavarer pell 'zo : « Lavarit d'in gant piou ez it, me 'lavaro d'ec'h petra rit ».

Ar fall gomzou a glever en darempredou-se, an disprizans a reer eus al Lezenn, ar binim a daoler war ar re a zo er penn, an traou cirereat a weler a voug ar vad gwaziennet et galon abaoe pell amzer.

Koll a reer ar vez, ne zonjer mui ar pec'hed, hardisoc'h-hardissa e teuer ha prestik en em lezer da goueza er fallentez.

ooo

Daoust ha n'hon eus ni netra da zonja gant an dud a zarempredom ? Mar dint fall, n'hon eus netra ken d'ober nemet pellaat grons diouto, a-hend-all n'en em zifennimp ket ouz an droog. Koueza a reer alies pa sonjet beza diriskl. Na fiziomp ket war hon nerz na war hon santelez.

Mar hon eus eta eun netraig a breder gant hon ene, ez eo dileet d'imp pellaat diouz ar gwall zarempredou ha zoken diouz ar re a zo etre an daou. Na lavarom ket : « Va c'houstians ne damall netra d'in. Ne tan forz peta tra a lavarint na petra am eus da ober ». Rak gouzout a reomp, diwar hor c'houst, pegem risklus eo

mont e kompagnuneziou evel-se.
Gant ar re fall, en em golimp.

ooo

Desket em eus dre skiant-prena, o va Salver, pegen gwir eo kement-se. Gouzout a ran e teur da veza mat pa zarempredet tud vat hag e teur da veza fall gant ar re fall.

Hogen, pegen diaes en em denna diouz o liammou, pa vezet tapet eur wech !

Peseurt brezel evit en em zi-luzia ! Alies e kouezer c'hoaz pa sonjer pellaat. Pet gwech e seller war-drenv ! Gant peseurt gred en em zoug ar spered hag ar galon etrezek an dud-se. Eur vammenn a sonjezonou fall ez int c'hoaz, goudé ma troer kein d'ezzo. Keuz bras o deus d'ar re en em denn a zindan o c'hrabanou evel pa vefent gopraet gant Lusifer evit en em goll ha koll ar re all ganto.

Plijet gant an Aelez ho trugarekaat, va Doue, eus ar sklauder hoc'h eus roet d'in, evit gweolut binim ar gwall zarempredou.

ooo

Lakaet em eus doum em spered ar mennoz da drei kein d'ezzo evit mat, ne vern pegen diaes e vo d'in. Kas am eus ouz ar chomzou a laverer enep d'ar santelez evit

sevel an droug, ouz ar goaperez a reer ouz ar re vat evit meuli ar re fall, ouz ar c'ismegans a vez graet da Lezenn Jezuz evit prezeg lezenn ar bed. Donjer, rukun am eus ouz an teodiou > zispenn an nesa, a c'haouenn war al lealded, a ra brezel da Zoue. Nann, birviken mui, ne din da heul tud fall ha mar degouezon en desped c'in, en eur gompagnonez bennak evel-se, e troin kela d'ezi a-benna-kaer. Mar be ret d'in chom enni, en em savin enep d'ar fallentez, Mar am be galloud war an dud digempenn, e rin d'ezzo serri o geriou, en em zerc'hel gwelloc'h. En amzer da zont en em zalc'hin a-du gant va Doue.

Va harpit gant ho kras, va Doue, et brezel a rin a-vreman evit hoc'h enor ha va silvidigez. Ret eo d'in trec'h i warnoun vauvan da genta. Rak ve c'halon techet d'an droug a gavo start trei kein d'ar pez a blij d'ezi. Ret e vo d'in ouspenn trec'h i war ar re fall a glasko c'hoaz va mirout a-du ganto. Krena a ran, pa sonjan dilezel a-grenn tud hag a garan kalz martzeze. Hen ober a rin koulskoude, koustet a gousto.

Met roit nerz d'am youl vat gant ho kras a c'houenan diganeoc'h a-greiz va c'halon.

(Adskrivet gant Gournadec'h.)

Lennit, piz ha piz,
ar pez a zo merket
war an eil pajenn
eus ar golo...

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix

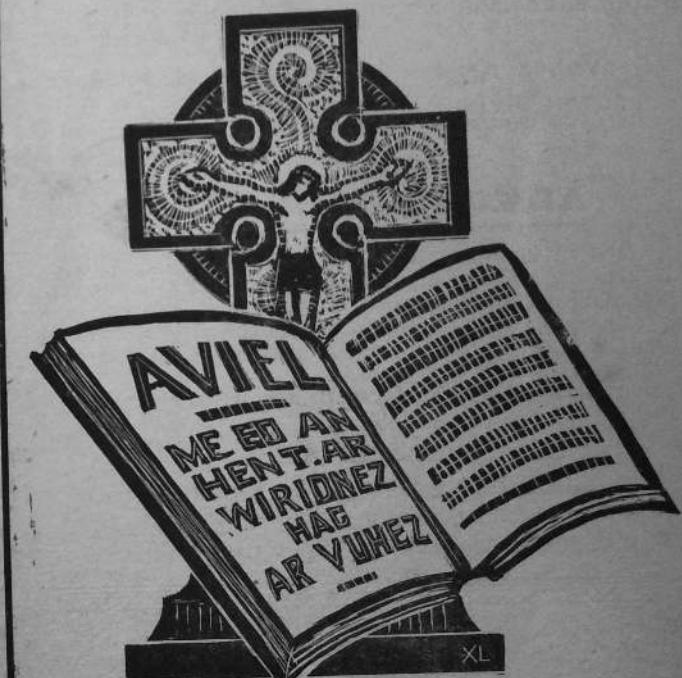
Le Gérant : L. BOCLÉ.

(Cum permisso superiorum)

— 16e BLOAVEZ EBREL 1942

N° 4 —

ARVUHEZ.

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

HOR SALVER SAVET EUS A VARO DA VEO

Jezuz en em ziskouez d'e Vamm

Da biou en em ziskouezas Jezuz, da genta, goudé beza savet eus a varo da veo ? An Aviel n'hel lavar ket d'eomp, met, suf a-walc'h, ez eo d'e Vamm Santel. Jezuz a gare kement e Vamm ! Penaos, deuet beo en-dro, ne veze ket aet d'en em ziskouez d'eziv rei konfort ha levenez d'he c'halon ?

War-erc'h ar Werc'hez Vari, e Vamm, ez eo da Vari-Madalen. ar bec'herez pardonet, a-raok ar re all, a-raok an ebestel zoken, ez eo falvezet gant Hor Salver en em ziskouez. An dramian, an Aviel hel lavar d'eomp.

Jezuz en em ziskouez da Vari-Madalen

Madalen, goudé beza gwelet ar bez digor ha goullo, goudé beza aet d'hel lavarout da Ber ha da Yann, a oa distroet d'ar C'halvar, koulz laveret kerkent ha ma oa aet ac'hano an daou abostol. En he sav e oa, o ouela e-tal ar bez, pa welas, en eur blega he fenn, daou El gwisket e gwenn, azezet el lec'h ma oa bet sebeliet korf Jezuz, unan e plas ar penn, egile e plas an treid.

— « Maouez, emezo d'eziv, perak e ouelit-c'houi ? »

— « Abalamour, emezi, m'o deus lammet korf va Mestr ha n'ouzoun ket e-pelec'h o deus hel lakaet. »

Kerkent, en eur zistrei, e wel en he c'hichen eun den en e sav : Jezuz e oa, met ne sonje ket d'eziv tamm ebet e c'helle beza beo ; ne anavez ket eta anezan hag e gemer a ra evit ar jardiner :

— « Maouez, emezan iveau, perak e ouelit ? Piou a glaskit ? »

— « Aotrou, emezi, mar d'eo c'houi eo hoc'h eus hel lammet eus ar bez, lavarit d'in e-pelec'h hoc'h eus hel laket hag ez in d'her ch'lausk evit her c'has ganin. »

Jezuz neuze ne lavar d'eziv nemet eur ger, he anio :

« Meri ! »

Kerkent hi hen anavez :

« Mestr ! »

Hag e kouez e-harz e dreid evit pokat adarre d'eziv evel m'he doa graet en dervez ma oa ouz taol e ti Simon er farizian. Met Jezuz a lavar d'eziv ar chomzou-man :

« Lezit ac'houn, rak n'oun ket c'hoaz aet d'an nenv daved va zad. Met, it da gaout va breudeur — an diskibien — ha lavalit d'eziv ez in hep dale d'an nenv daved va zad hag o zad, daved va Doue hag o Doue. »

Perak, e c'houennoc'h marteze diganin, ez eo da Vadalen, war-lerc'h e vamm, d'ar bec'herez m'en doa kaset sez diaoul er-maez eus he c'halon, evel ma lavar an Aviel, ez eo falvezet gant

KOUUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : 15 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (chouzek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : 19 lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

24 lur

ADKOUUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roit d'eomp *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezzi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumanantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 63
Templ an Aotrou Doue.....	p. 65
Mammou Breiz, petra' rit!.....	p. 67
Kentoc'h eget chom hep oferenn.....	p. 70
An Iliz.....	p. 73
Konchennou ha soroc'hellou.....	p. 75
Nebeutoc'h a gaoz, muic'h a labour.....	p. 77
Avel.....	p. 79
Gant ar vez, mar plij!.....	p. 80

Jezuz en em ziskouez da genta, goude beza deut er-maez eus ar bez ? Perak ?

Moarvat dre ma kave en he c'halon muioc'h a garantez en e genvier eget ne oa e kalonou ar gwragez santel all hag e re an ebrestel. Lavaret en doa dija diwar he fenn, an dervez m'en doa he fardonet :

« Pardonet a zo d'ezi kalz a bec'hejou dre m'he deus karet kalz. »

Ha da-c'houde, ar garantez n'he doa graet nemet kreski en he c'halon.

« An dra-se a zesko d'omp e kar an Aotrou Doue, e kar Jezuz an dud, hervez ma vez karet e-unan ganto da genta, hep sonjal mui e pec'hejou o buez tremenet.

Sonj c'houek evit ar bec'herien ma 'z omp !

Jezuz en em ziskouez d'ar gwragez santel

D'ar merc'hed santel all en em ziskouezas Jezuz da-c'houde. Edont o kuitaat ar bez evit kas d'an diskibien ar c'helou p'en em gavas Jezuz a-dal-penn ganto :

« Salud d'eoc'h ! » emezan.

Hag int da stoui e-harz e dreid evit e adori.

« Ne spontit ket, eme Hor Salver, it da gemenn d'am breudeur mont d'ar Galile. Eno e welint ac'hanoù. »

Digouezet e Jeruzalem, ar gwragez a gont an holl draou-se d'an unnek apostol ha d'ar re all. Mari-Madalen iveau a oa deut da lavarout d'ezo :

« Gwelet em eus, ar Mestr, ha setu ar pez en deus lavaret d'in. »

Met ne fell ket d'ezo kredi ez eo distroet Jezuz e buhez, hag evit sorc'hennou eo e kemeront o c'homzou.

Arc'hant ha gevier

Goude m'o doa ar gwragez kuitaet ar bez, meur a hini eus ar gwarded a ziskenn e ker hag a lavar da veleien an Templ ar pez a zo digouezet. Kerkent ez eont da gaout pennou bras ar bobl, ha, goude beza en em glevet, e roont arc'hant d'ar soudarded :

« Lavarit, emezo, ez eo deut an diskibien dindan an noz da laerez e gorf e-pad ma oac'h-c'houi kousket. »

Urz souezus ha gaou ! a lavar sant Aogustin :

« Ma oa kousket ar gwardou, emezan, penaos o deus gwelet an diskibien o tont da laerez korf Jezuz ? Ha mar n'ho deus ket gwelet, penaos e c'hellont-i lavarout ez int deut ? »

Met, kasaus e kave ar Juzevier klevout e oa deut en-dro e buhez an hini o doa staget ouz ar groaz evel o brasa enebour, ha ret e oa, d'o sonj, mirout ar bobl d'her c'hredi.

« Met kaer o deus bet lavarout hag ober, ar bed holl en deus kredet, hag a gred atao, ar gwirionez-se ez eo diazezet werni gwirionez ar relijion gristen a-bez.

Templ an Aotrou Doue

Ni a zo templ an Aotrou Doue.

Ti an Aotrou Doue omp.

An Aotrou Doue a zo ennomp, ker gwir ha m'eman dindan spesou ar bara en hon iliz-parrez.

Jezuz en deus lavaret en Aviel : « An hini a gar ac'hanoù », da lavaret eo, a sent ouz va holl lezen-nou, ne bec'h ket, a vev er stad a c'hras, « va Zad ha me, ni a garo anezan hag e teuimp ennan hag e raimp anezan hon ti-annez ».

« Ni a zeuio ennan. » Piou ? Ni, Tad, Mab ha Spered-Santel, fri ferzon en eun Doue. Ni a zeuio, ne ket egiz emaomp e peb leac'h, e peb tra — met ni a zeuio egiz eur mignon a ya da di e vignon.

« Ni a zeuio hag a chomo ennan. » Pa vezimp deuet, den ebet ne c'hello hon diloja : ar pec'hed hepken eo a c'hello hon harlu. Ma pec'hit, e rankimp mont kuit. Met dre ma vezot er stad a c'hras, e c'hellot lavarout e gwirionez, heb aon da en em fazia : « Ken gwirion hā m'oun eun den, Doue. Tad, Mab ha Spered-Santel, a vev ennoun. »

Lakomp e vijemp, e gwirionez, e kraou Betleem, dirak ar Mabig Jezuz, asamblez gant Sant Jozef hag ar Were'hez dinamm. Petra a weljemp ? Jezuz, Doue ha den asamblez, astennet war eur guchennig kolo, ebarz eur c'havell. Ni, dre ar c'hras, kevell beo, ni a zoug Hor Salver iveau.

Leonidas, tad Orijen, doktor bras eus amzer genta an Iliz. Stouet war bruched e baotr en e gavell, evit pokat d'ezi, a responsas d'ar re a oa souezet : « Adori a ran Doue e kalon ar paotr-man a zo nevez badezet. »

Eur vamm, kristenez dispar, goude beza chomet pell hep bugale, a lak eur verc'h er bed. Digas a raer anez evit ma c'hello he mamm pokat d'ezi : « Nann, eme houman, bremuik, pa vez badezet. »

Pet mamm, en hor Breiz-Izel, o defe kement-se a feiz ?
Botrel, ar barz breizad, a oa galvet egiz test dirak eur barnet.
Pa ne wele kroaz ebet, e nac'has sevel e zorn, met, e zorn war e
vruched e lavaras : « Da vihana Doue a zo aman ! »

Ya, ti an Aotrou Doue omp. Met pa c'houlennou ouz ar bugel
e pelec'h eman an Aotrou Doue, petra respont ? « An Aotrou
Doue a zo en Nenv. » — Er bedenn en deus desket d'eomp Jezuz
e-unan, e lavarom : « Hon Tad a zo en Nenv... »

Doue a zo e peb lec'h, gwir eo.

Met gellout a reomp lavarout e gwirionez : « Doue a zo dreist-
hell en Nenv » — rak eno eo e welimp anezan evel m'eman e
gwirionez, evel ma welomp an dud all. Mat ! ni c'hell lavarout
ivez eo hon ene eun Nenv, pe gwir eo ti an Aotrou Doue...

Gwelloc'h c'hoaz ! An ene er stad a c'hras a zo eur Jezuz-Krist
all.

Souezet oc'h o klevout kement-se.

Gwir eo koulskoude...

Rak Sant Paol, an Abostol bras, a lavare : « Beo oun, beva a
ran, met n'eo ket me hepken eo a zo o veva, Jezuz eo a vev
ennoun. »

Pep hini, an den en deus kalz madou er bed-man koulz hag ar
paour a vev en eul lochenn, ar bugel ne oar ket c'hoaz lavarout
eur ger, koulz hag an hini koz echu e vuhez gantan, al labourer
diouziek koulz hag ar brasa doktor — a c'hell lavarout gant ma
vezo er stad a c'hras, egiz Sant Paol : « Beo oun, beva a ran ;
kousket, debri, bale, komz, deski a ran, gwir eo pa laverer oun
beo ! — Met, e gwirionez, ne ket me eo a vev, ne ket me eo a
vale, a gousk, a zesk, a gomz, a zebt — met Jezuz-Krist a vev
ennoun. »

Breman e ouezit petra oc'h e-kenver Doue : e vignon oc'h ;
e di oc'h ives ; an neny oc'h c'hoaz ; Jezuz-Krist e-unan oc'h
zoken...

Ar pez a vir ouzoc'h da veza mignon da Zoue, da veza e da-
bernaki, e di, da veza eun Nenv, da veza eur Jezuz-Krist all, ar
pec'hed milliget eo, ha netra ken.

“ME A ZESK BREZONEG”

Eul levr kaer, skeudennet dispar,
Eul levr da lakaat etre daouarn ho pugale.

PRIZ : 22 LUR

Skriva ha kas an arc'hant da :
V. Seit , Ecole libre, Roscoff.

MAMMOU BREIZ, PETRA ' RIT !...

Deskit 'ta brezoneg
d'ho pugale !

(Kendalc'h)

— Ar veleien a zo aez d'ezo prezeg... Eur vamm a
dle klask' interest he bugale. Ar brezoneg ne servij
da netra. Ar galleg n'heller ket ober hepdan.

— E pelec'h eman vad ar 'vugale. Yvett ? Oc'h ober fae war
ar brezoneg, pe o 'houzout brezoneg ?

Ma 'z a ar brezoneg er skoliou, evel ma 'z eus fizians, e talvez
evit an eksaminou.

Ma 'z a da benn youl ar Vretoned — ha mont a raio — e vez
ret gouzout brezoneg evit mont e karg. Komzet ez eus bet d'in,
nevez 'zo, eus eur paotr yaouank a zo bet goulennet digantan,
p' eo bet e Kemper evit gwelout ha goust e oa da ober eur sekret
tour ti-ker, hag hen a ouie brezoneg ; hag en deus ranket hen
diskouez.

Ouspesn, pegen aes n'eo ket er vro-man, da gement den a oar
brezoneg !

Petra ac'h eus sonj ober eus da vugale ?

Ma chomont er ge  da labourat douar, daoust ha disteroc'h
loened a savint ma komzont brezoneg ? Daoust ha founusoc'h e
vezo an eost en o farkeier pa vezint bet hadet e galleg ? Bez
dinec'h, keniterv, n'eo ket ar galleg eo a walch'o an tolpez diouz
seuliou da verc'hed, nag a rinso pri ha fank er strejou doun.

Ma 'z eont e ker : daoust ha ne rento ket servij d'ezo gouzout
brezoneg ?

Da werza gwin en ostaleri, da rei butun d'ar wazed, da servija
suki pe vara, e kement foar pe varc'had, pegen aes d'an hini a
oar brezoneg ! Pegen sot en em gav allies an hini ne oar ket !

Ma 'z a da vugale war ar studi ? Lakomp ez afe da vab da
vedesin pe da vedesin-loened. Pet gwech bemdez n'en devo ket
tr> da vont e brezoneg ? Ha pegement e plijo d'e glanvourien ma
komz d'ezo en o yez ?

Ma vez noter, pegen dizall e vo d'ezan ober aferiou gant al
labourien-douar !

Ma vez ofiser, pegen bras ne vo ket e c'hallooud war e sou-
darded ha war e vartoloded a Vreiz-Izel. A-benn an ifern o c'haso
ma komz brezoneg outo.

Lavarout pep hini ar pez a garo, ar brezoneg eo an alc'houez a zigor kalon ar Breizad.

Ne fell ket d'it deski brezoneg d'az pugale ?
Diwal na vije graet rebechou d'it gant da vugale.

Anaout a ran eur paotr yaouank a zo war ar studi medesinerez hag a zesk brezoneg hag en deus poan o kompreñ e vije bet e gerent diskiant a-walch' evit e sevel er galleg e-kreiz ar brezoneg.

Taoi evez c'hoaz a gement-man.

O sevel da vugale divrezonek, e tistagez anezo diouz ar maezior ; emaist riskl d'o gwelout o tec'hout er c'hériou da greski niver an dud dilabour ha marteze an ailloned !

C'hoant ac'h eus e vefe lakaet ar biz d'it war da glanvenn, Yvett ? Mat, selaou.

N'eo ket vad da vugale eo a glaskez, ouz o distrei diwar ar brezoneg, hag her gouzout a rez. Da heul ar c'hiz eo e fell d'it mont, ne vern pegen fall he c'havez ! Maouez out, hag ar merc'hed a zo kollet gant ar « mod » !

Kred pe ziskred, Yvett, en deiz all e c'houennen kement-man ouz eur plac'h yaouank : ma vije ar « mod » da zougen war ho penn eur boned-azenn, daoust hag hen ober a rafec'h ? Hag ec'h anzavas ouzin, mezek ha gwirion : ya, hen ober a rafen !

Ma teufe ar « mod » da vale gant eur biz en o ginou, her grafent !

Eve-se eman ar merc'hed !

Ha mammou Breiz-Izél na zeskont nemet galleg d'o bugale n'eo ket vad o bugale eo a glaskont — poanis eo ! — sklavourezed int d'eur c'hiz fall ha dinatur .

— Hag ar wazed a zo gwelloc'h ?

Muioc'h a furnez a dleont kaout. Kalz anezo a zo troet iveau gant ar galleg, kollet gant o merc'hed. Stourm a reont gwelloc'h koulskoude, d'am sonj.

EI lec'h n'eus nemet gwazet, ne vez ket kement a c'halleg : er park, er vag-pesketa, war al labouriou. Muioc'h a bloum a zo en o fenn, nebeutoc'h a voged !

Ha beiji muioc'h o deus graet. Eun dra a ouzont, ha ne oar ket ar merc'hed, ez eus istim evit ar Vretoned dre ar bed holl. Ar merc'hed a zo chomet hanter-kant vloaz war-lerc'h o amzer o kredi, hirio c'hoaz, n'eus nemet fae d'ar Vretoned.

Soudarded koz ar Somm, ar Marn ha Verdun, ar re-se, peurliesa, a zalc'h d'o brezoneg, rak gouzout mat a reont eus peseurt danvez eo Breiziz.

Ar re-se a oar n'eus o tisprizout ar Vretoned nemet al laki-

poted. Ar re-se, pa veze bodadegou ganto, er bloavezou tremen, sounn en o sav, a gane « Bro goz va zadou ».

Soudarded ha martoloded ar brezel-man, prizonerien hag all, n'emaint ket gant mez kennebeut o tiskouez ez int Bretoned. Eur beleg, nevez deut d'ar ger, a lavare d'in e oa karget da ober skol vrezonek da ofiserien e oflag. E kement stalag a zo e vez graet skol vrezonek.

Gwelet o deus iveau, ma n'eo ket direbech ar Breizad eo yac'hoc'h a gorf, a galon, hag a spered, eget ar C'hallaoued hag eo gwelet mat dre ma 'z a.

Klevet em eus lavarout p'en em gave eur rejmant breizek en eur yourc'hadenn bennak — er brezel-man diweza — e kavent bepred al laouenna digemer. Pa rankent lezel o flas gant rejmanchou gall, e veze an holl o keuzi d'ezo.

M'o defe gwelet merc'hed Breiz, mammou ha plac'hed yaouank, ar stad a veze graet eus o gwazet, ne vefent ket ken troet da zilezel o brezoneg kerkent ha ma kav d'ezo e ouzont daou c'her galleg.

Bet oun, Yvett, en ospital e Chalons er bloavez 1918. Eur c'hanviourez (infirmière)-major a oa eno, ginidik eus ar Gres. Kerkent ha ma klevas èz oan Breizad e voen moummonnet ganti evel pa vefen bet he mab. « Karout a ran Breiziz dreist a re all, emezi, abaoe m'em eus o gwelet a dost, du-hont e Salonika. »

Kant testeni all evel hennez a rofen d'it. Hag ez out souezet e talc'hfen d'am brezoneg ?

Re e karan va enor !...

S. S.

EVIT MA C'HELLO HO PUGALE

lenn o c'hatekiz brezonek,
deski o c'hatekiz brezonek,
lenn « Buhez ar Sent »,

deskit 'ta d'ezo, tadou ha mammou, LENN ha SKRIVA ar yez a vez KOMZET bemdez en ho ti, AR BREZONEG.

KENTOC'H EGGET CHOM HEP OFERENN...

En bloavez 303 e oa.

Dioklesian, an Impalaer fero, a heskine ar gristenien hag a rae serra o ilizou.

E kerig Aluta, en Afrika, gwazed, merc'hed ha bugale en em vodas, koulskoude, en eun ti, evit klevout an oferenn.

Ne zaleas ket ar bayaned d'o diguzat ha d'o diskulia. Tapet e voe krog er gristenien ha stlejet e voent war al leur-gêr evit beza barnet.

Met ar barner a gavas furoc'h o c'has d'an Impalaer a oa d'an ampoent e Karthada. Pevar ha tregont gwaz ha seitek maouez a oa anezo.

O vont gant an hent, e pedent hag e veulent Hor Salver Jezuz-Krist.

XXX

Degouezet dirak an Impalaer, an ofiser a gomzas evelhen :

« Setu aman koz kristenien, kavet ga-neomp o selaou an oferenn daoust m'eo difennet. »

An Impalaer a reas raktal diwiska unan eus ar brizonidi, e staga ouz eur rod ha freuza e gorf gant krogouigou houarn.

Eur c'histen all, e ano Telika, a lavaras neuze d'an Impalaer :

« Perak 'ta, o tirant, ne vourrevit nemet unan ac'hanomp hepken, ni holl a zo kristenien hag holl ez omp bet iveau en oferenn. »

« Piou, eme neuze an Impalaer, a zo bet o voda ac'hanoc'h evit an oferenn ? »

« Ac'hanomp hon unan eo ez omp aet d'an oferenn... Met evit an dra-se n'omp ket torfetourien na laeron. Perak 'ta e verzeriit ac'hanomp ? »

« Abalamour ma tizentit ouzin, o terc'hel d'ho relijon. »

« Ni n'ouzomp senti nemet ouz lezenn Doue ha prest omp da rei hor buhez eviti. »

Ha Telika, e gorf dispennet holl gant an taoliou, a zo taolet en toull-bac'h.

XXX

Neuze e weler o tont eur payan, breur santez Viktoria...

Tamall a ra ar senedour *Dativus* da veza kaset e c'hoar d'an oferenn.

— « Den ébet, a respont Viktoria, n'en deus va c'haser d'an oferenn. Ac'hanoun vanan ez oun, aet, rak kristenez oun ha senti a rankan ouz lezenn Jezuz-Krist. »

— « Met kollet eo da benn ganez... komz a rez evel eur sodez... », eme he breur d'ezi.

— « N'oun ket eur sodez, met eur gris-tenez. »

— « Ha c'hoant hoc'h eus da zistrei d'ar gêr gant ho preur », eme neuze an Impalaer d'ar plac'h yaouank.

— « Nann, eme Viktoria, rak ne anavezan evit beza breudeur ha c'hoarez d'in nemet ar re a c'houzanv evit Hor Salver Jezuz-Krist. »

— « Bezit 'ta truez ouzoc'h hoc'h unan ha selauit an ali fur a ro d'eo'ch ho preur. »

— « Ne zilezin ket va breudeur ha va c'hoarez : ganto oun bet en oferenn, ganto oun bet o komunia, ganto e fell d'in chom betek mervel. »

Neuze an tirant a roas urz da glask an tu, ne vern dre be hent, da lakaat ar gristenies yaouank da ziskregi diouz he feiz.

Viktoria a oa eur plac'h yaouank a renk uhel, eur gened dispar d'ezi. Pa glaskas he zud he dimezi e tec'has diouz ar gêr betek ti ar beleg *Saturninus*. Heman he degemeras e renk ar gwerc'hzed o devoa goustlet o buhez da Zoue.

Kounnar an Impalaer a gouezas neuze war *Saturninus*.

— « Te eo, emezan, ac'h eus evel-se dizentet ouzin ha bodet an dud-man ? »

— « Ya, me eo am eus sentet ouz Jezuz-Krist ha pedet an dud-man da zont d'an oferenn. »

— « Ha perak ac'h eus graet an dra-se ? »

— « Abalamour ma 'z eo difennet ouzomp monkout d'an oferenn. »

Ar barnet a reas neuze diwiska ar beleg ha regi d'ezan e gorf gant ar c'hrogouigou houarn.

Ken yud e voe outan ar vourrevien ma koueze ar bouzellou eus korf ar beleg paour.

XXX

Sant Emerikus a zo galvet d'e dro.

— « Piou out te », eme an Impalaer.

— « Em zi-me eo bet lavaret an oferenn. »

— « Ha perak ec'h eus digoret da zor d'ezo ? »

— « Abalamour ma 'z int va breudeur, ma 'z eo va zi o zi ha ma n'hellomp ket beva hep oferenn. »

Ha, d'e dro, Emerikus a zo iveau roget e gorf d'ezan gant ar c'hrogouigou houarn ha taolet er prizon.

— « Fizians am eus, eme neuze an Impalaer d'ar gristenien all, n'hoc'h eus ket c'hoant kerzout war roudou ar re-man na c'hoari gant ho puhez evledo. »

— « Ni zo holl kristenien, emezo en eur vouez, hag e fell d'emp senti ouz lezenn Jezuz-Krist betek skuilh hor gwad. »

— « Ne c'houlennan ket diganeoc'h ha kristenien oc'h, eme an Impalaer, kounnart ennai, met gouleñn a ran diganeoc'h hag en oferenn oc'h bet ? »

— « Na pebez gouleñn ! a respontas Feliz e ano an holl. Daoust hag ar gristenien a c'hell beva hep oferenn ha daoust hag e c'hell beza lavaret en oferenn hep ar gristenien ? Hen aslavarout a ran d'it, satan kounnaret, en oferenn ez omp bet holl hag holl hon eus pedet a-greiz kalon. »

Kement a zroug a savas en Impalaer o klevout ar respont-se, ma lakeas skourjeza Feliz betek ma tennas e huanad diweza.

A-hed an nemorant eus an dervez e voe boursevet ar verzerien santel, ha, da serr-noz, e voent holl taolet en toull-bac'h. Difennet krenn e voe ouz ar gwardou, dindan boan a varo, rei d'ezo da zebri pe da eva.

Kerent ha mignonned ar brizonidi a zeuq da glask o gwelout, met hini ebet n'hellas tostaat... hag an holl verzerien santel a varvas gant an naon en o zuoll-bac'h.

Adskrivet gant DRADEM.

Hor Salver eo en deus lavaret:

« Klaskit da genta rouantelez Doue; ar rest a vez roet d'eo'h war ar marc'had. »

Eun heja da Yann Digredenn

AN ILIZ

Evit kendelc'her al labour boulc'het gant Hor Salver Jezuz-Krist war an douar, evit mirout, diwall atao digatar gwirioneziou ar feiz, lezennou ha gourc'hennou Doue, oa ret da Jezuz sevel an Iliz, hag her graet en deus.

XXX

Araok hen ober en doa pourchaset pep tra.

Er penn kenta e prezege d'an holl, mont a rae eus an eil Bourc'hadenn d'eben, ha strolladou tud a deue d'e selaou.

Dizale, koulskoude, e tibabas eun nebeudig tud hepken ha, pa veze aet ar bobl kuit diwar e dro, e kemere anezo en o fart o-unan, hag e tisplege dirazo fraesoc'h ar pez en doa c'hoant da rei da gomprent d'ezo.

Daouzek a oa anezo, daouzek abostol, ha, tamm ha tamm e skuilh sklerijenn en o spred, tommder en o c'halon hag e lavare d'ezo o defe da beurober e labour pa vefe aet kuit. — « C'houi a yelo, emezan, hag a embanno eman tost rouantelez Doue... pareit ar re glanv, roit ar vuhez d'ar re varo, ar pare d'ar re lor, kasit kuit an drouksperejou.

« Ho kas a ran evel deneved e-kreiz ar bleizi. Bezit war evez evel an naer ha dous evel an durzunell. Diwallit oñz an dud rak ho kas a raint dirak al lez-varn hag ho kwallgas a raint abalamour d'in. E pep lec'h e root testeni d'in. »

Gwelit pegement a guziliou fur a ro Hor Salver d'e ebestel evit ma ouezint petra da ober pa ne vo mui ganto.

Eun dervez, koulskoude, e komz sklaeroc'h c'hoaz. Sant Pêr a chom mantrret dirak burzudou Jezuz hag a laver : « C'houi eo ar C'hrist mab an Doue beo. »

Ha Jezuz a respont :

« Eurus out, Pêr, rak n'eo ket mouez ar gwad eo he deus desket d'it kement-se ; met va Zad a zo en Nenv. Lavarout a ran d'it : Pêr out, da lavarout eo maen ha war ar maen-se e tiazelin va Iliz hag holl c'haloud an Ifern n'he diskaro biken. Rei a tin d'it alc'houezio rouantelez an nenv ; kement az pezo liammet war an douar a vo liammet en nenv ; kement az pezo dilammet war an douar a vo dilammet en nenv. »

Pêr eta a vo maen-diazez an Iliz. Bez en dezo eur c'hallooud dispar, ar renk uhela, hen eo a vez o penn an unnek all a ranko senti outan. An ebrestel all, evelkent, o dezo ives galloud da c'houarn eus o zu, rak, eun tammig goude, Jezuz a lavar d'ezo bodet en dro d'ezan : « *E gwirionez, m'hel lavar d'eoc'h, kement ho pezo liammet a vo liammet... hag all.* »

X X X

Hor Salver ne lavar c'hoaz nemet : « *Diazeza, sevel a rin, rei a rin.* » N'eo c'hoaz eta nemet ar bromesa. Pourchas ha renka a ra pep tra evit an amzer da zont.

Tostaat a rae ha buan e teus an amzer-se. Eun dervez, Jezuz a gouezas e-tre daouarn e varnerien, barnet e voe d'ar maro, staget e voe ouz eur groaz, mervel a reas, met d'an trede deiz e savas eus e vez.

E keit-se an ebrestel o oa chomet dinerz, aonik, mezek, sebez et evel emzivated paour.

Jezuz en em ziskouez d'ezo a-benn teir gwech hag e seven e bromesa diwar-benn e Iliz. Da zeiz ar Rezureksion, diouz an abardaez, an ebrestel a oa bodet er senakl. Jezuz a zeu en o zouez hag a lavar : « *Ar peoc'h ta vezo ganeoc'h. Evel m'oun bet kaset gant va Zad, me iue ho kas.* »

Ne lavar mui : me ho kaso, met me ho kas. Hag e c'houezas warno en eur lavarout : « *Ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re a bardonoch d'ezo.* »

En eil gwech ez en em ziskouezas d'e ebrestel war ribl lenn Tiberiad. Preja rejont a gevret ha goude e c'houennas ouz Pêr : « *Simon, mab Yann, va c'harout a rez-te muioc'h eget ar re man?* » — « *Ya, eme Bêr, gouzout a rit ho karan.* » — « *Mesa va oaned.* »

Evit an eil gwech e c'houenn : « *Va c'harout a rez, Pêr?* » — « *Ya, aotrou, her gouzout a rit.* » — « *Mesa va oaned.* »

Hag evit an deirvet gwech : « *Simon, mab Yann, va c'harout a rez te?* » Pêr, glac'haret holl a respont adarre : « *Aotrou, c'houi hag a oar pep tra, gouzout a rit ho karan.* » Hag e lavaras Jezuz : « *Mesa va deneved.* »

Da Bêr eo gourc'hennet karout e vestr muioc'h eget ar re all ; d'ezan eo da vesa, da c'houarn an holl : an oaned koulz hag an deneved, ar re vihan koulz hag ar re vrás, hag ar bastored o unan : pastored evit ar bobl, met deneved evit Pêr.

En deirvet gwech, Jezuz en em ziskouez war eur menez eus Galile elec'h m'en doa kemennet d'e ebrestel en em voda. Tostaat a ra outo hag e lavar d'ezo : « *Pep galloud a zo bet roet d'in en Nenv ha war an douar. It, kelennit an holl boblou, badezit-i en an an Tad, ar Mab, hag ar Spered glan. Deskit d'ezo mitout*

kement am eus gourc'hennet d'eoc'h. Ha setu m' émaoun ganeoc'h betek diwez ar c'chantvejou. »

Aman Yann Digredenn a ziskouez e fri hag en deus c'hoant digarezi n'eo bet lavaret ar c'homzou-se nemet da Bêr ha d'an ebrestel. Marc int emezan, setu ne dalvezont netra goude.

— Ober a rez an azan, Yann.

Ar c'homzou-se d'an nep en deus skiant a sinifi eo bet roet galloud Pêr hag hini an Ebrestel d'ar re a deufe war o lerc'h betek fin ar bed. A hent all e vefent komzou gouillo ha piou a gredfe lavarout eo gouillo komzou eun Doue ?

Ken a gouezo ar bed en e boull, bag an Iliz a gerzo difazi sturiert gant eur sturier ampart, gant ar Pab, ha pa varvo ar sturier eun all a gogo er stor, rak Jezuz a ziwallo e Iliz betek fin ar c'chantvejou.

MELEGAN.

KONCHENNOUN HA SOROCHELLOU...

En amzer ar
sturier
emaomp o
veva.

Tud' zo ha
n'hellont ket
debre bemdez
hervez o naon,
ha meur a hini,
evel ma vez la-
varet, a sant e
groc'henn o
laoskaat war e gigenn.

Ma vefe bet gallet larda an dud gant konchennou. chê ! na pebez dudi e vefe bet beva !

Buanoc'h eget an avel e red ar gonchenn eus an eil genou d'egile, eus an eil parrez d'eben. Henvel eo ar c'honchennou ouz ar soroc'hellou.

Skanvoc'h eget an avel int ha seul vui ma vezont teo, seul vui e vezont skanv...

Hag aesoc'h a-ze n'eo ken lakaat an dud d'o lonka.

Hirio e c'hellit troada, liva ha dourna gevier kement ha ma

karot, sur oc'h da gaout tud d'o lonka, hep pebr nag holen, hep tamm na banne.

Hag an hini a droad ar mell-gaou brasa, an hini a zistago ar soroc'hell teva, hennez eo a vezò kredet ar c'henta hag ar starta.

Ha ma kontit eur gonchenn diwar-benn ar brezel, pe evit dis-penn ar gouarnamant, e vezot kredet buannoc'h ha startoc'h c'hoaz.

Hag an dud n'eo ket a-walc'h d'ezo lonka konchennou, redek a reont war o lerc'h... Goulenn a reont, digant kement ki ha kement kaz a gavont war o hent. « petra zo a nevez... penaos eman an traou... perek eo bet graet an dra-man... hag an dra hont... »

Ha peogwir, hirio, an holl a fell d'ezo gouzout pep tra, ha beza doktor war kement skiant a zo, evit respont d'ar c'hlaskerien keleier ha diskouez n'eus ket sotoc'h eget ar re all, petra vez graet, nemet troada eur gonchenn... c'houeza eur soroc'hell ha lakaat an dud da redek war e lerc'h...

Hag an dud a red, skanv o zroad... eùn dudi eo !

C'houeza er soroc'hellou n'eo ket diaes. Tapa anezo pa vezont nijet kuit a zo diaesoc'h...

Konta konchennou n'eo ket diaes kennebeut... O zapa, pa vezont nijet kuit a zo avat diaes bras...

Aes eo tenna ar c'houez ouz ar soroc'hellou gant eur spilhenn...

Met ma vefe ret tenna ar c'houez ouz an holl gonchennou a nij dre ar vro, sur ne vefe ket kavet spilhôu a-walc'h...

Taolit evez ouz ar c'honchennou...

Ar c'honchennou a zo eus gouenn ar gevier.

Ha tad ar gevier, her gouzout a rit, eo an diaoul.

Da droad a gevier n'en deus ket e bar. Gwir eo eman pell zo war ar vicher... amzer en deus bet d'he deski.

Adam hag Eva, gwechall, e baradoz an douar, o deus bet lonket eur mell-gaou livet gantan... ha gouzout a rit pegen ker eo bet koustet d'ezo ha... d'emp-ni...

Diwallit na koustfe ker d'eoc'h ives ar c'honchennou a gredit, a lavarit hag a embannit diwar-benn n'eus forz piou.

Ar soroc'hellou, gwechall, a veze staget ouz an treustou e-barz ar c'hereier. Hag ar re goz a lavare e virent ouz ar gurun da goueza war al lojamanchou.

Mat, ouz an treustou, e-barz ar c'hereier, e vefe ranket ives staga ar c'honchennou...

M'o lexit da nijal, e chachint ar gurun warnoc'h...

Stagit mat kement sorc'henn a dapot. Ha, da genta, stagit mat ho teod !

DRADEM.

NEBEUTOC'H A GAOZ, MUIOCH A LABOUR !

— Ac'hanta,
Môn, eme Gatell, oc'h azeza
war ar c'houft,
e kichen ar
gwele, penaos
eman ar bed
ganez ?

— Feiz avat,
g welloc'hik
eget deac'h :
eun tamm poan
benn c'hoaz,
paz ive bep an
amzer, Koulksoude,
n'emauon ket c'hoaz
o vont da deu-
rel va zreid
wat ar c'houfr : pemzek devez all da chom aman hep ober netra,
en deus lavaret d'in et mintin-man ar medisin.

Môn a zo klanv pemzek devez bennak a zo ; Katell, an amezegez dosta, a zêu d'he gwelet koulz lavaret bemdez, war zigarez ober eur pennad marvaillhad.

— Deut oun adarre, sell, en eur vont da gichen ar poull :
berroc'h e kavi da amzer, ha mè ne vin ket kalz diwezatoc'h
gent va c'houez !

— Ya, mat a rez. Peur e c'hellin me ives mont da va labour
adarre Gwelet a rez, stall merenn a zo c'hoaz e toull an tan :
Louizig n'en devezo dizale liennec sec'h ebet ken, ha Yannig a
bourmen dre axe, los, e roched en e vrugou toull.

— Pebez ruzer, eme Gatell, p'en defe ezomm da veza kem-
pen war e zilhad, breman p'eo klanv e vamm !

Ha d'an ampoont, Louizig en he c'havell a glemm : gleb eo al
liennenn moatvat, hag ar verc'hig ne oar ket c'hoaz eo klanv an
hini a chanje d'ez i he dilhad !

— Yannig ! Yannig, eme Gatell, deus ta buan aman : ne glevez
ket da c'hoar vihan o lêna ; deus ta d'he luskellat, e-lec'h chom
aze da labaskenna e toull an tan.

Katell avat, azezet brao war he c'houfr, ne sonj ket teurel eun
troad war an douar : aesoc'h eo diskuida, ha chom da fleuti.

Janed an ti-all a zigouez d'ar mare, lentik, ger ebet uheloc'h eget egile.

— Sell, Môn, o vont emaoun da walc'hi : n'ac'h eus ket eun tamm dilhad fank bennak da rei d'in ; ne vo ket kalz brasoc'h va berniad, hag embert e vezint lakaet da vevi gant va re.

« Ha Louizig a zo o lenva ? Paour-kaez bihan ! Marteze eo poent chanj d'ezi he dilhad. Kalz gwigour a zo ganti, ha moarvad, va dimezellig a gar muioc'h ar sec'h eget ar gleb.

— Mat, ma kerez, e kavi aze er c'houft al liennenn fresk zi-weza. Ar re fank a zo aman, eur berniad ! Laouen bras e vefen ma c'hellfes o gwalc'hi avat.

Setu gant eun diere, ar verc'hig tennet er-maez, gwalc'het ha kempennet, ha lakaet ken brao en he c'havell ma krog adarre raktal en he c'housk, ha peoc'h en toull-se.

Ha dour ivedez goudeze war an daol, hag ar skudellou e-barz. Katell, digor bras he fenestrou, sebezet holl o welout Janed o poania, a gemer evelato an torch d'o sec'ha. Mez en deus !

— Emberr, eme Janed, en eur vont er-maez, e teuin da lakaat koan war an tan, pa vo ar mare...

— Nann, nann, me a c'hello hen ober, eme Gatell ; prez a-walc'hi ac'h eus gant da vugaligou. ha muioc'h a amzer am eus-me.

Hirio, evit ar wech kenta moarvat, Katell en deus gwelet n'eo ket evit marvaillhat hepken eo e teuer da welet eur vamm war he gwele. Ha warc'hoaz, Yannig n'en devezo ket ar boan, pa yelo er-maez eus an ti, da lakaat e zorn war e vrugou evit kuzat e bec'hed d'an holl : nadoz Katell a vezoo tremenet dre eno !

FALCH AR PRAD.

Grit ho Pask...

Grit mat ho Pask...

**GANT HOR SALVER
JEZUZ-KRIST,**

savit ivedez eus a varo da veo.

A V E L

Avel a ra, avel a red,
A dreuz da Vreiz.
Trouzal a ra, ne glevit ket ?
En noz, en deiz.

Avel glouar diwar ar mor
A zigas glao.
Wic'hal a ra dindan va dor
Klemmus atao.

C'hoari a ra gant an deliou
E pleg an hent;
Kriza ra brao dour ar steriou
Ha dour al lenn ?

Avel walarn, avel diroll,
Spontus e c'houez;
Blejal a ra evel eur foll
Er skourrou gwez.

An dervenn goz e penn ar c'hliez
Brallet he fenn,
A gren, a strak he garrenn gleuz ;
Doanius e klemm.

He bodou kamm holl diwisket
Kalet 'vel dir,
Gant ar barrad a zo strilhet
Evel bleo hir.

Avel skarnil an hanternoz
A fraih, a sec'h,
E alan put a gras ar roz
Eus traon d'an nec'h.

Pa c'houez er goany an avel viz,
A-dreuz hor bro,
E lavarer, hervez ar c'hiz :
Erc'h teo a vo.

Avel reter, avel c'hevred :
Reo ha skorn-du !
Chom labousig, chom rodellet,
Tomm, en da blu.

Avel a ra, avel a red,
A dreuz da Vreiz.
Trouzal a ra, ne glevit ket ?
En noz, en deiz.

LAOUENANIG BREIZ.

≡ GANT AR VEZ ○○○ ○○○○○ MAR PLIJ !! =

Chom a ra mantrē holl ar gristenien pa glevont konta e vez kavet gouezidi hag a ador darn an heol, al loar pe ar stered, darn all eul loan bennak, an ejen, ar vioc'h pe ar sarpant.

Ken mantrē holl e chomfe ar bayaned ma teufent da ober eun droig, en hor bro, e-touez ar gristenien. O welout ar yaouankizou, ha dreist-holl ar merc'hed yaouank, o tougenn ouz o bruched pe o zog, bep seurt loenedigou ha bolomigou, e teufe ar gouezidi da sonjal eo ar re-se doueou ar gristenien.

Gwelet e vez kristenien o tont d'an iliz, ha zoken o tostaat ouz an daol santel, hag a zougenn e-giz metalenn pe arouez, *chas, kicher, laboused, gwenan, olifanted, ern-kezeg, kirri-nij, kirri dre dan, ha me oar me !*

Hon tud koz a zouge, gant lorc'h, ar grusifi, metalenn ar Werc'hez pe eun arouez kristen bennak evel-se... Met mont dre an hentchou, mont d'an iliz, mont zoken betek an daol santel gant skeudennig eur c'has-laer, pe hini eur c'hi-bleiz ouz ar bruched, ne gavit ket eo eur vez ?

Gouzout a ran o deus ar fanfarluchou, hag ar bolomigou-se ar brud da chacha ganto chansvad.

Anvet e vezont gant payaned hor bro « des porte-bonheur »...

Ha kavet e vez mammou diskiant a-walc'h evit o frena zoken d'o bugale hag evit o staga ouz kavell o bugaligou.

Kavet e vez kristenien, aet ganto tano a-walc'h o feiz evit kredi e c'hell skeudenn eun olifant pe hini eun houarn-kazeg tenna chansvad war an dud !

Lezit 'ta ar gizioù sot se gant ar gouezidi, gant ar re a vev e-kreiz ar c'hoajou doun koulz ha gant ar re a vev en-dro d'eomp hag a zo izez payaned rik.

Bezit dinoc'h, kristenien, kroaz Hor Salver Jezuz-Krist, metalennou ar Werc'hez hag ar Sent, a denno warnoc'h kement a chansvad — hag eun tammig muioc'h zoken — eget na ray lost hirr eun targaz du pe trompilh eun olifant...

Gant ar vez, kristenien, na roit ket da gredi ez oc'h payaned !

PETROMIK.

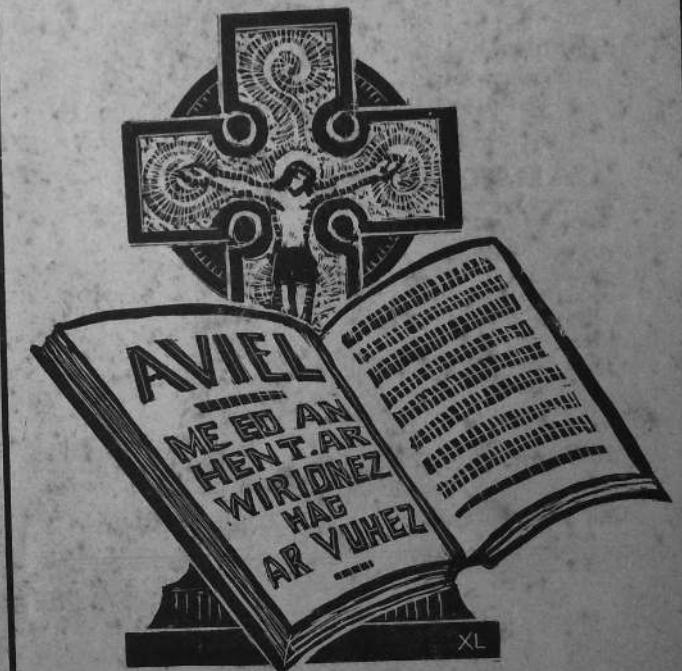
Imprimerie L. BOCLE, Morlaix Le Gérant : L. BOCLE.
(Cum permisso superiorum)

— 16e BLOAVEZ

MAE 1942

N° 5 —

ARVUHEZ

XL

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : **15** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (c'houezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : **19** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :

24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roït d'eomp *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diweza*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anezi.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skrivid pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA.

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolen ar Miz

Hor buhez kristen e-pad miz Mae	p. 83
Ar Rogasionou.....	p. 84
Me, me ne gredan nemet ar pez a blij d'in.....	p. 85
Unan a zaou; ret eo dibab!.....	p. 88
Santez Anna ha Nikolazig	p. 89
Eur romant brezonek fall.....	p. 91
Kenteliou an Aviel.....	p. 93
Mammou Breiz, petra 'rit?.....	p. 95
Eun heja da Yann Digredenn.....	p. 98

Hor buhez kristen... e-pad miz Mae

BOSTOLEREZ AR BEDENN a c'houlen diganeomp pedi :

— evit ma vezoe dereat ar gristenien en o gwiskemanchou,

— evit ma savo e Bro-Sina (Chine) beleien eus ar vro.

MIZ AR WERC'HEZ. — *Bemdez*, e-pad ar miz, kemerit perz er pedennou lavaret en hoc'h iliz-parrez evit enori ar Werc'hez Vari, ho Mamm. Ma n'hellit ket, lavarit ar memes pedennou er gêr.

1 A VIZ MAE. — *Gwener kenta ar miz* : it da gomunia en enor d'ar Galon-Sakr ha pedit anez da gaout truez ouz hor bro.

10 A VIZ MAE. — *Gouel Santez Janed a Ark* : dre ho labouriou hag ho pedennou pemdeziek, poagnit evel Janed a Ark, da gaout evit ho pro ar peoc'h hag ar silvidigez.

14 A VIZ MAE. — *Jezuz o sevel d'an Nenv* : « Me a zo o vont da brepari d'eoc'h eul lec'h, evit ma vezoc'h ives e-lec'h ma vezin va-unan ». Lakit doun en ho kalon ar c'hoant gwirion da vont d'ar Baradou.

24 A VIZ MAE. — *Gouel ar Pantekost* : deiz ar sklerijenn !... « O sklerijenn meurbet-eürus, kargit betek ar strad kalonou ho tud fidel ». Gouleñnit digant ar Spered-Santel lakaat sklerijenn leun ho spered da rei d'eoc'h dre eno ar vuhez hag an eürusted gwirion.

31 A VIZ MAE. — *Gouel an Dreinded* : « Gloar d'an Tad, d'ar Mab ha d'ar Spered-Santel ». Lavarit bemdez ha meur a wech bemdez ar c'homzou-se hag evel-se, e-pad ma 'z eus kemend-all a bec'herien o toui, c'houi, da vihana, adorit ha meulit braster, karantez ha madelez an Aotrou Doue.

Er miz a zeu...

Eun istor : « Lan al Liper ha kloc'hig ar presbital » a vezoe kontet d'eoc'h gant Petromik.

AR « ROGASIONOU »

(11-12-13 Mae)

Pedennou koz hag a gan an Iliz kantvejou a zo, ha, koulkoude, e veze lavaret int bet savet a ratoz evit an amzer hirio...

Selaouit kentoc'h...

— Bez' ez eus poblou war an douar oc'h en em zrailha hag oc'h en em laza. Hag an Iliz a bed :

Diouz ar brezel hon diwallit, o va Doue.

— Bez' ez eus broiou eman an dud enno o verval gant an naon. Hag an Iliz a bed :

Diouz an naonegez, hon diwallit, o va Doue.

— A-zeiz-da-zeiz, hep ma veze gwelet o sevel, an ed a zeu e liou da grenvaat hag a c'holo bremen an irvi ; glao hag heol o deus ezomm c'hoaz. Hag an Iliz a bed :

Skuilhit warno ho pennoz, o va Doue.

— Pa vo ar pennou gwiniz en o bleun, pa savint war-du an Nenv karget a c'hreun, pa seblantint kaout kement a bliadur o vransigellat war o zreid, mistri ha skanv, neuze ar gurun, ar grizilh, ar c'hasarc'h pe ar glaveier a c'hellef o zerri, o stoka hag o ledar war ar parkou. Hag an Iliz a bed :

Diouz ar barr-amzeriou fall, hon diwallit, o va Doue.

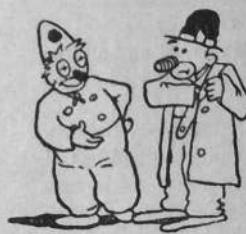
Hor mouez unanet gant hini an Iliz a c'houlenn diganeoc'h, o va Doue, evit an amzer da zont, hor bara pemdeziek hag ar peoc'h.

Selaouit hor pedennou, o va Doue !

AR SKRILH.

Me... me ne gredan nemet ar pez a blij d'in...

E-touez ar repued (réfugiés) diredet war hor maeziou da glask ar goudor hag ar bevans e kaver a bep seurt tud.

Anaout a ran unan anezo hag a dre-men e amzer oc'h en em veuli. « Me... en tu-man... ha me en tu-hont... me... me bepred... » Blejal a ra kaeroc'h eget eur c'hraouiad lioubihan nevez dizonet.

Me... ne gredan nemet ar pez a blij d'in kredi. Setu aze ar c'chantig hag a zeu gantan an aliesa hag ar gwella.

Ha pa sav c'hoant gantan stanka o beg d'ar c'henaouieien — rak kement hini na vez ket a du gantan a zo raktal eun diskiant hag eur genaouek — e tistag eur bomm galleg hag e larvar : « me a zo libre-penseur », me ne gredan nemet ar pez a blij d'in kredi... hag ar pez a blij d'in kredi eo ar wirionez hag ar pez na blij ket d'in kredi n'eo nemet gevier.

Klevet hoc'h eus, tud vat ? Gwelout a rit petra eo eul « libre-penseur » ?

Gwelomp 'ta ives pegen skanv ha pegen tanio eo skiant ar martolod koz, koenvet gant e lorc'h hag e orgouilh.

Al labourerien douar a vez torret o diskouarn 'd'ezo, ken alies ha bemdez, gant sorc'hennou o amezeg « libre-penseur », m'o deus lesanvet anezan « Kabiten ar marvailhou goullo », ha dre ar vro a-bez ne vez mui graet anezan nemet « ar C'habiten ».

Klev 'ta, Kabiten, daoust hag ez oc'h, e gwirionez, « libre-penseur » ?...

Daoust ha libr oc'h da gredi e ra 2 ha 2 pemp ha 10 ha 10 hanter-kant. Ma prestit 1000 lur d'eur mignon ha ma ne ro d'eo'h endro nemet 500 lur, en eur larvarout d'eo'h : « me ne gredan nemet ar pez a blij d'in ha me a gred en deus eur bilhed a 500 lur talvoudegez eur bilhed a vil lur... setu aze 500 lur d'eo'h ha bremen ez omp kites... » petra larvarfec'h, Kabiten ? Moarvat e kavfec'h suilhet ar grampoezenn-se ?

Ne credit nemet ar pez a blij d'eoc'h ? Ha koulskoude, Kabiten, daoust ha libr oc'h da gredi e oa Napoleon eun torrer-mein ha Foch eun trafiker-saout ? Ma n'hoc'h eus ket c'hoant beza kemeret evit eur sod, eo ret d'eoc'h kredi, evel an holl, e oa Napoleon eun impalaer ha Foch eur soudard a vicher... brasoc'h soudard zoken eget eur « c'habiten ».

Daoust ha libr oc'h da gredi ez eo Roazon eur ger eus ar Chreisteiz ha Brest eur porz-mor eus an Indez ? Evel an holl dud n'o deus ket kaset o skiant vat da foueta bro, eo ret d'eoc'h anzav ha kredi eo Roazon ha Brest kériou a Vreiz.

Daoust ha libr oc'h da gredi, Kabiten, en deus ar chistr blaz al laez ribod hag al laez-ribod blaz ar gwin-gwenn ? Ma rofe d'eoc'h eun ostiz « libre penseur » bennak eveldoc'h, eur banne laez ribod e-lec'h eur banne gwin-gwenn, moarvat e teskfec'h d'ezan buan n'eo ket libr da gredi en defe al laez blaz ar gwin.

Hag evel-se war gement tachenn a zo... Traou a zo n'hell ket an dud a skiant kredi pe chom hep o c'hredi, hervez o c'hoant hag o faltazi.

Eur mellezour eo ar spered

Sur oun, Kabiten, e c'hoarvez ganeoc'h, bep an amzer, sellout en eur sklasenn, en eur mellezour... Petra welit, pa sellit ennan ? Ho penn na petra 'ta ha n'eo ket va fenn me eo. Petra sonjfec'h eus eur mellezour « libr » ? Eur mellezour hag a lakfe d'eoc'h dirak ho taoulagad tro ha tro ho penn d'eoc'h c'houi, va fenn d'in me, penn an Aotrou Prefed pe penn an Aotrou Person ?

Farsus e veze, n'eo ket 'ta, eur mellezour libr.

Mat, Kabiten, dirak ar wirionez, spered an den a zo evel eur mellezour, hag ar mellezour-se, an den a rank gwelout, n'eo ket avat ar pez a blij d'ezan gwelout, met, eeun-hag-eeun, *ar pez a zo e gwirionez*.

Bez' ez eo ar wirionez, Kabiten, evel eur sklerijenn, evel an heol. Beza libr n'eo ket en em lakaat dirak an heol ha nach' ar sklerijenn. Kement-se n'eo ket beza libr eo, met beza sot.

Libr oc'h, pa vez an heol o para, da vont da guzat en douar, en eun toull du ha doun, ha da veva hep sklerijenn.

Libr oc'h iveau, mar karit, da drei ho kein d'ar wirionez ha da veva hep ober ganti... Met daoust da se ez eus hag e vezoo bepred eur wirionez.

Eur wirionez hag a chomo ar wirionez ha ne devio morse da veza ar gevier, daoust da sorc'hennou an dud.

Eur bleiner dall...

Petra lavarfec'h, kabiten, ouz bleiner eur c'harr dre dan hag a zo o vont gant e hent hep gouzout na da belec'h mont, na gant pe hent kerzout, hag a red gant herr e zaoulagad sarret gantan...

— Eur foll n'eo ken, na petra 'ta.

Mat, kabiten, ken foll all eo al « librepenseur ». Kroget eo, evel pep den, gant beaj ar vuhez, ha ne oar ket e pelec'h e tigouezo : e ti an Aotrou Doue pe e toull-du an netra ? er baradoz pe en ifern ?

Mont a ra evel unan dall... evel unan sot.

Mat e veze d'eoc'h, kabiten, lakaat hoc'h orgouilh da zistana eun tammig...

Dont a rafec'h neuze da gompren n'eo ket libr an den da gredi ar pez a gar... met eo ret d'ezan kredi ar pez a zo... Klask ar wirionez, klask e hent evit kas da benn, laouen, beaj poanies ar vuhez.

PETROMIK.

AR BORN HAG AN TORT

Abred diouz ar mintin, eur born a gav, war e hent, eun tort...

— M'eus aon, emezan, en eur c'hoapaat, ac'h eus kavet eur samm gwall abred !

— Gwall abred eo sur, eme an tort, peogwir, diouz ma welan, n'eus digor ganez c'hoaz nemet eur prenestre.

BRETONED,

deskit, lennit, skrivit brezoneg !

HO MAD EO !!

● ● Unan a zaou... ● ● ● ● ● ● Ret eo dibab! ● ●

Jezuz-Krist a lavar :
Klaskit da genta rouantelezh Doue hag an holl draou all a vez roet d'eoc'h war ar marc'had.

Jezuz-Krist a lavar :
Dreist pep tra, kemerit preder gant hoc'h ene.

Jezuz-Krist a lavar :
Taolit evez ha pedit evit na gouezot ket er peched.

Jezuz-Krist a lavar :
Ma ne rit pinijenn, ez eot holl da gall.

Jezuz-Krist a lavar :
Eürus an dud a zo paour hag er boan.

Ar bed a respont :
Klaskit da genta an danvez hag ar blijadur, goudeze e vez gwelet evit ar baradoz.

Ar bed a respont :
Dreist pep tra, kemerit preder gant traou ar bed.

Ar bed a respont :
Tanvit an holl blijaduriou hep teurel evez ebet.

Ar bed a respont :
Berr eo ar vuhez, c'hoariomp ha c'hoarzomp.

Ar bed a respont :
Malloz d'an dud n'o deus na danvez na yeched.

Ar bed a respont : Mat eo kement relijon a zo ; na lavarit na ya na nann, na vezit nag evitan nag enep d'ezan.

Ar bed a respont : Grit evel ma ra an holl, zoken mar d'eo fall ar pez a reont...

Jezuz-Krist a lavar : Den ne c'hell servija daou vestr. An hini n'eman ket a-unan ganen a zo enep d'in.

Jezuz-Krist a lavar : Ruzia a rin dirak va Zad gant an hini en devezo ruziet ganen dirak an dud.

Unan a zaou ! Ret eo d'eoc'h ober ho tibab ! Jezuz-Krist pe ar bed ! Hag hervez ho tibab e viot eun deiz barnet da virviken evit ar baradoz pe an ifern.

DRADEM.

Hag ho prizonerien...

Ho prizonerien iveau a bliffe d'ezo reseo « Ar Vuvez Kristen », sur omp... Kemerit evito eur c'houmanant d'hor c'helaouennig hag e c'hellot bep miz he lakaat er pakadou a gasit d'ezo.

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos eo deuet Santez-Anna-Wened, pe Keranna, da veza eullec'h ken brudet.

(Diwar levr an Aostroned BULKON HA GARREC.)

PENNAD VI

Trubuilhou adarre

Ar waskadenn boan-se, a badas ouspenn sez sizun, a reas d'ezan gouzav n'oar den pegement.

Eur wech ouspenn, e teus Santez Anna d'e gonforti. « Bezit laouen, Nikolazig, emezi, rak eman tostik an amzer ma vo sevenet ar pez am eus lavaret d'eoc'h. »

Mouez Santez Anna a oa ken douz, evel mouez eur vamm, ma voe frealzet Nikolazig. Hep aoun, e lavaras d'ezzi war-eeun an diaesteriou a gavje o senti outi.

« Gouzout a rit, « Mestrez vat », peseurt digemer am eus bet digant va Ferson hag ar rebechou c'houero en deus graet d'in, p'zem eus komzet outan ouz ho perz... Ha neuze, daoust m'oun prest da rei d'eoc'h va holl danvez, n'oun ket evelato pinvidik a-walc'h da sevel eur chapel.. Koulskoude, ho polontez eo a fell d'in ober dreist pep tra. »

— « N'en em chalit ket, Nikolazig, me a roj d'eoc'h peadra a-walc'h da staga gant al labour, ha netra ne vanko d'her c'has da benn. M'hen asur d'eoc'h, ma vez Doue servijet mat, e roin en tu all d'ar pez 'zo ret, neket hepken evit peurgloza al labour, met c'hoaz evit ober traou all a vantro an holl dud. Stagit hep aoun gant al labour ar c'henta'r gwella. »

An dro-man, Nikolazig a oa frealzet holl ha gounezet da vat.
XXX

Neket eur wech hepken eo e teus Santez Anna da gennerza evelse he servicher. En unan eus ar gwechou all ma komzas outan, e lavaras d'ezan ar c'homzou dispar-man :

« Al lec'h-man am eus dibabet da veza ennan enoret dre ma plij d'in kalz. » Ha d'e zinec'ha e lavaras ouspenn : « Eman etre va daouarn holl denzoriou an Nenv. »

Goude promesaou ken anat n'oa ket da varc'hata, ha kouleskoude pevar miz a dremenas, ar goanv a yeas e-biou, hag eus ar chapel, tres ebet c'hoaz.

Enklaskou graet abaoe a ziskouez avat e talvezas ar burzudou a c'hoarvezas e-pad an amzer-se da sacha evez an holl war bark ar Bosenno.

XXX

Da fin an hanv, edo Nikolazig o charreat mell ouz sklerijenn al loar, pa welas stered o kouenza etre ar Bosenno hag e di.

Ha n'edo ket e-unan o welout seurt burzudou a verke sklaer pegement e kare Santez Anna al lec'h-s dibabet ganti.

Eun abardaez, tri den eus Pluvigner a zistroe eus marc'h ad Aire, pa weljont, er memes lec'h, wra-dro nav eur, eun Itron wenn leun a sklerder o tiskenn eus an Nenv, en he c'hichen diouc'houlouenn goar war-elum.

Met setu aman eun dra burzudusoc'h c'hoaz :

Meur a wech Nikolazig en em gavas douget e-kreiz an noz, hep gouzout d'ezan, eus e di da bark ar Bosenno, ellec'h m'edo ar chapel goz; hag eno, e-kreiz ar sklerijenn lugernus a dueu eus dismantrou ar chapel, e kleve epad hir-amzer kantikou ken dudius, hens son ma seblante beza e-touez an Elez hag ar Sent er Baradoz.

V.S.

KERENT HA MISTRI SKOL,

evit ma c'hello bugale Breiz :

deski mat o c'hatékiz,
kompreñ mat o c'hatékiz,
lenn an Aviel ha Buhez ar Sent,
anaout gwelloc'h o relijion,

deskit d'ezo da genta LENN HA SKRIVA ar yez a vez KOM-ZET bemdez en o zi :

AR BREZONEG !!

EUR ROMANT BREZONEK FALL

“ITRON VARIA GARMEZ”

Me ne doun na beleg na lean. Daoust da-se, ne glaskin ket pemp troad d'ar maout evit lavarout ar pez a sonjan eus eul levr kent digristen ha skrivet ken fall gant unan eus ar re a zo hirio, war o meno, « tadou ar yez ».

Ya, n'eus ket da lavarout, eul levr dizoue ha leun a zismegans evit kredennou an darn vrasha eus tud hor bro eo Itron Varia Garmez.

Plijadur en deus kemeret an oberour o taolenna holl dechou fall tud ar romant, o gwarizi, c'hoantou... o c'horf ha breinadurez o c'halon, ha laouen eo ouz o lakaat dirak daoulagad e lennerien, evel ma vijent, war e veno, skoueriou da veza heuliet. Kement a imor a laka e strivou ar Bigoudenned-se ouz o beleien, ma ranker kredi eo e venoziou e-unan eman o tifenn ha n'eo ket re dud dizesk ha dijal e kenver ar relijion, evel Paol Tirili. Ne sonj ket an Drezen; pa zispenn ha pa varn ar veleien ken grons ha ken didroidell ha ma ra, e tiskouez beg e skouarn...

Ma n'eo ket gwall-vrao kement-se, n'eo ket gwall-fin kennebeut, rak rei a ra c'houez al loued d'eur romant a zo par a-walc'h, dre ar spered, d'ar skridou a veze moulet e galleg war-dro ar bloaz 1900 pe 1902, p'edo Combes goz o ren.

C'hoant am eus bet da c'houzout petra a sonje tud ar bobl eus eur seurt levr, ha prestet eo bet ganin da veur a hini anezo. Feuket int bet holl gantan. Darn a lavare : « Mez eo lakaat ar brezoneg da sikour ar galleg da vreina ar vro-man ». Lod-all a est-lamme : « Itron Varia Garmez ? Eun anio brao evit tapa ar c'henoueien. Me am bije graet Itron Varia 't Ganalvez anezan hag, evel-se, n'em bije tromplet den ! » Vox populi...

Hag, e gwirionez, kalz eus ar gatoliked o doa rakprenet al levr a zo bet lakaet da fazia diwar e benn gant an oberour. Mar karje heman (p'edo o'ch ober brud en dro d'e romant), beza roet eun diverra gwirion anezan ha n'eo ket pennadou dibabet a-ratoz evit touella an dud a bep kredenn, ne vije ket bet tapet kement a brenerien hep gouzout d'ezo.

Bez' eo Itron Varia Garmez, a dra-sur, eul levr dishenvel-tre diouz ar re a vez embanneur peurliesa en hor yez, hen anzav a ran hep marc'hata. Dreist ar re-man e c'hell beza lakaet iveau dre e stumm-diavaez. Eun abeg muioc'h a-se da ober anezan eul levr disi.

Dister eo ennan steuenn ar romant evelato, ha François Menez e-unan n'eo ket chomet hep gwelout an dra-se. Eun doare babik (pe bugel, evit komz brezoneg dico an Drezen) he deus iveau, o tenna da re ar romantou dister a vez kavet er patronajou. Mat a ra Paol Tirili brevi e bez-labour ; gwelloc'h e wele eget an Drezen petra e oa gouest da ober. Eun seurt skulter, diouziek war eur

vicher na oa ket bet desket gantan mors. ne vije bet deuet a-benn da gizella nemet eun dra disneuz ha gros. Ha kredik a-walc'h e oa Paol Tirili da sonjal e c'helled aoza n'euz forz pe skeudenn gant n'eus forz pe vaen digaset eus park e genderv ?

A-hend-all, traou didalvoud ha diotachou, hep henvoledigez ebet ouz ar wirionez, n'eo ken darn eus an darvoudou displateget gantan en e levr : an asavandenn c'hoariet gant ar Prefed, freadeg ar bolised gant torchadou-linad, reuz Gwenn-ha-Du, an teodadou flemmus taolet da Dholomé... Traou ken dister ha ken teusk ne zellezent ket en divije kollet eur skrivagner e amzer ganto, dreist-holl pa 'z eo anat e klaske sevel eur romant dha daolenna buhez pemdeziek Pont-n'Abadiz, da lavarout eo ar wirionez ha n'eo ket traou droch ha faltazius evit lakaat e zrougiez da zistana pe e lennerien da c'hoarzin.

En eur evezia mat, e c'heller gwelout n'eo ket bet taolennet holl dud Pont-n'Abad gant an Drezen. Pa dreuzer ker-benn ar vro vigoudenn, e-lec'h ma kaver krugelladou merc'het yaouank o vont hag o tont, e chomer souezet na gomz ket muioc'h an Drezen anezo. N'ho c'haver en e levr nemet evit kinkla ar romant, hag evel gwerc'hezed fur ha glan. Hag en eun taol, pa vezet en nebeuta sonj, e c'hoarvez « reuz » ganto, ar pez a zo diskouezet c'hoaz gwall-fraes gant eur skeudenn diboell ha dizereat treset gant Kreston. Gant meur a skeudenn-all, iveauz, eo lakaet anatoc'h-anata spered « ruz » al levr.

XXX

Barnet eo bet brezoneg an Drezen gant STUDI HAG OBER ha gant FEIZ HA BREIZ. Ma 'z eo fall spered al levr, ez eo iveauz ken fall-all ar yez. A-barz kregi gant eur romant nevez, e rafe mat an oberour mont d'ar skol vrezonek e-pad eur pennadig mat. Ne oar ket pe seurt kemm a zo etre pa ha ma, etre eus, ouz ha diouz, etre outan, dioutan hag anezan, etre eo, eman hag ez eus, etre ar stagellou e hag a, etre keit, dre hag o veza, etre edo hag e oa, h. a.... E frazennou a zo savet fall peurvuia, diwar skouer ar galleg. E galleg int bet ijinet iveauz, anat eo, ha talfaset goude en eur brezoneg teusk, iskis hag allies divuhez.

Itron Varia Garmez ?

« Eul levr fall ha skrijet fall ! » eme FEIZ HA BREIZ.

« Itron Varia ! Ganailhez ! » a lavar tud ar bobl.

Ha kement-se, siouaz, n'eo nemet re-wir !

AN DIVANACH.

« Rozera al labour... »

Ilizadou tud, e pep korn eus ar vro, o deus tridet o c'halon gant « Rozera al labour ». Na ped a zo deuet an dour en o daoulagad o klevout ar pedennou hag ar c'chantigou o sevel, en eur brezoneg flour ha leun a vuhez, diwar vuzellou paotred ha merc'het yaouank hor maeziou...

Kenteliou an Aviel

JEZUZ EN EM ZISKOUEZ DA ZAOU ZISKIBL EMMAÜS

A Sant Per eo en em ziskouezas Hor Salver goude beza en em ziskouezet d'ar gwiragez santel. Met diwar-benn an dra-se ne lavar an Aviel nemet eur ger :

« Gwelet eo bet iveauz Jezuz gant Per. »

Fellout a rae d'Hor Salver, ken karantezu e galon, rei da gompren, eur wech muioc'h, da Sant Per en devoa pardonet mat d'ezan e bec'het hag e kemere bepred evit e genta abostol an hini en devoa dibabet evit beza mestr bras ar re all ha maen dialez an Iliz.

D'ar Sul, diouz an abardaez, e kerze daou ziskibl da Jezuz war-du eur vourc'hadenn anvet Emmaüs, eun diouz leo hanter bennak diouz Jeruzalem. A-hed an hent, e tivizent etrezo diwar-benn ar pez a oa digouezet en derveziou-se.

E-pad m'edont evel-se o tivizout, dont eun den all da ober hent ganto. Jezuz an hini 'oa, met, a lavar an Aviel, dall e oa o daoula-gad ha n'o doa ket anavezet anezan.

« A betra 'ta e komzit evel-se kenetrezoc'h o vont gant hoc'h hent, emezan d'ezo, ha perak 'ta ez oc'h ken trist-se ? » Unan anezo, anvet Kleofaz, a respont :

« C'houti, a-dra-sur, a zo eun diavezour... N'eus nemedoc'h e Je-ruzalem ha ne oufe ket petra 'zo bet c'hoarvezet eno, en deiziou-man. »

Petra 'ta ?

Met, emezo, diwar-benn Jezuz a Nazared hag a oa eur profed bras en e Oberou hag en e gomzou, dirak Doue ha dirak ar bobl. Ha ne ouzoc'h c'houi ket, eo bet kondaonet d'ar maro gant prisened ar veleien ha pennou bras Jeruzalem, ha staget ouz ar Groaz ? Oc'h ortoz edomp en dije salvet Israël. Met setu tremen tri dervez ar abaoe m'eo maro !... Gwir eo, souezet bras omp bet o klevout ar merc'het a oa ganeomp. Aet e oant d'ar bez a-raok an deiz ; n'o deus ket kavet e gorf hag ez int deuet da lavarout d'eomp o deus gwelet Aelez hag a lavar ez eo beo. Lod ac'hanomp a zo aet d'ar bez hag o deus kavet pep tra evel m'o doa laverat ar merc'het ; met n'o deus ket kavet Jezuz.

Jezuz a lavar neuze d'ezo :

« O tud diskiant ha difoun da gredi er pez o deus laveret ar

Brofeted ! Ha n'ouzoc'h c'houi ket e oa dleet d'ar C'hrist gouzavu an traou-se a-raok mont en e c'hloar ?

Ha hen neuze da zisplega d'ezo penn-da-benn adalek Moizez kement tra a oa merket er Skritur Sakr diwar-benn ar Mesiaz.

Koulskoude, digouezet tost da Emmaüs, e ra Jezuz an neuz da vont pelloc'h. Met an daou veajour a bed anezan da chom ganto : « Chomit ganeomp, emezo, rak eman an noz o tont. »

Hor Salver a chom hag a ya ganto en ti.

E-pad ma oant ouz taol o koania, Jezuz a gemer ar bara, a dorr anezan a dammou hag a ro eun tamm da bep hini anezo. Raktal e tigor o daoulagad hag ec'h anavezont anezan evit beza o Mestr karet. Met kerkent e steuzias.

Hag e lavaras an daou zen an eil d'egile :

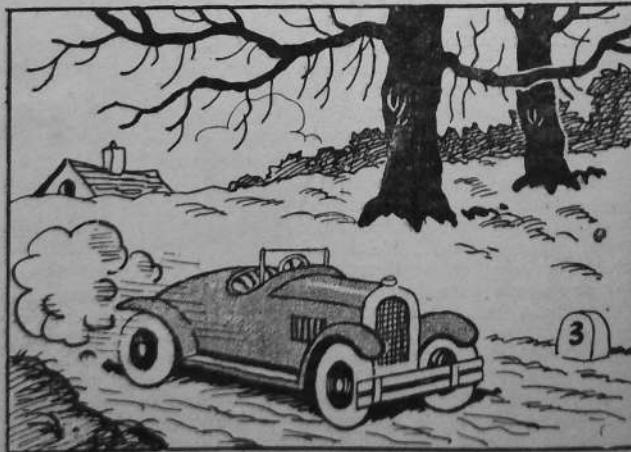
« Ha ne verve ket hor c'halon en hor c'hereiz e-pad ma komze ouzomp a-hed an hent ha ma tisplege d'eomp ar Skritur ? »

Kerkent e savont evit mont endro da Jeruzalem. Kaout a reont eno bodet an unnek abostol ha diskibien all. Ar re-man a lavaras d'ezo :

« Gwir eo ez eo savet hor Mestr eus a varo da veo ! En em ziskouezet en deus da Ber. »

Int a gontas d'o zro ar pez a oa en em gavet ganto a-hed an hent ha penaos o devoa anavezet anezan, pa rannas ar bara. Met, eme an Aviel, hini ebet eus an diskibien ne gredas ar pez a lavar-jont.

Evel-se, na Per, na diskibien Emmaüs, na merc'hed santel Jeruzalem n'o devoa gellet lakaat an'ebestel da gredi e oa savet Hor Salver eus a varo da veo. Ne deuint da gredi nemet pa o devezo gwelet anezan o-unan.

Setu aman ar c'harr-tan. E-pelec'h 'ta eman an aotrou a oa euz e vlenia ?

MAMMOU BREIZ, PETRA ' RIT !...

Deskit 'ta brezoneg
d'ho pugale !

(Kendalc'h)

— Ha petra sonjez, kenderv,
eus al lavar :

Ar brezoneg hag ar feiz
A zo breur ha c'hoare Breiz.

Evidoun-me, ne oufen ket petak e vefe gweleoc'h kristen eur brezoneger eget eur galleg. Ar feiz n'eo ket stag ouz yez pe yez. Da ouel an Holl Sent diweza, em eus lennet em levr-ofereenn, ha klevet embann, eus kador ar wirionez, ez eus tud er baradoz « eus kement bro, eus kement pobl, hag eus kement yez a zo war an douar ».

— Da lavarout eo, Yvett, n'eo ket ret gouzout galleg evit beza salvet, evel ma sonje tud a zo. Ar Vretoned a vez baradoz evito, koulz hag ar re all !

Petra 'sonjan eus al lavar eo ar brezoneg hag ar feiz, breur ha c'hoar ?

Evit an amzer dremenet eo re wir.

Ar feiz a zo bet skignet er vro, en amzer goz, dre ar brezoneg.

Ar feiz a zo bet miret, yac'h ha digemmesk, e Breiz, dre ar brezoneg. D'ar mare ma en em lede, dre Vro-C'hall, falz-kredenn Calvin, Breiz ne glevas ket ar gevier a zeue d'ez i galleg.

Hag an Tad Maner a c'helle lavarout, er memes amzeriou : « Kantvejou a zo eo deuet ar feiz e Breiz gant ar brezoneg, ha mors, dre ar brezoneg, n'eus bet en em silet, e Breiz, kelennadur rez ebet enep ar feiz ».

En 18me kantved, skridou gallek Voltaire a reas, e Bro-C'hall, eun droug spontus d'ar feiz kristen. Ar brezoneg, eur wech muioch, a viras ar Vretoned.

« E-pad an Dispach bras, a skriva ar medesin brudet Laennec d'e vignon ar Gonidec, ar brezoneg eo en deus dalc'het ar feiz hag an urz vat e-touez ar Vretoned ».

Setu evit an amzer dremenet : brezoneg ha feiz o deus bevet evel breur ha c'hoar, an eil o rei skor d'eben.

— Hag en amzer da zont ? Ar vreudeur hag ar c'hoarez n'eo ket ret d'ezo mervel er memes dervez. Ar brezoneg a c'hell mervel hag ar feiz chom birvidik e kalon meur a Vreizad, a drugarez Doue.

Ne damallan ket an holl Vretoned o deus nac'het o yez, da veza nac'het o feiz war ar memes tro. Relijion Hor Salver Jezuz-Krist a zo katolik, da lavarout eo e tere ouz an holl dud, e pep lec'h ha da bep amzer.

Ar yezou a c'hell mervel an eil goude eben ; kelennadurez an Iliz ne varvo ket.

Siouaz ! ar Vretoned, dizesk war gement a sell ouz o gouenn hag ouz o bro, bet goapaet ken alies, a zo deuet da gaout mez, kalz anezo, o veza Bretoned. Kaout a ra d'ezo beza tud a ziwarlerc'h. Aes eo neuze d'an dud fall rei d'ezo da gredi eo relijion ar Vretoned eur relijion tud dizesk ha ne zere mui ouz tud an amzeriou-man. Meur a hini a vezou douget da deurel ar brezoneg hag ar feiz, meskha-mesk, e sach ar pilhou, evel dilhad a-c'hiz koz, bet kaer en o amzer, ha n'int mui da veza gwisket.

Lezel a gostez ar brezoneg ha derc'hel ar feiz ne vefe bet nemet hanter nevezi. Kasaet unan, e vez c'hoant kasaat egile.

Kalz tud a zo, m'o defe bet anavezet o bro ha bet karantez eviti, evel ma tlefe kaout pep Breizad, o defe dalc'het startoc'h d'o feiz, e serr derc'hel d'o brezoneg. Lorc'hus gant o bro, e vefent bet lorc'hus gant feiz o bro !

Ouspenn-se, Yvett, klevet ec'h eus ar re goz o lavarout :

Gant ar brezoneg e nijo
Feiz hag onestiz eus ar vro.

Daoust ha gwelout a rez ar feiz hag an urz vat o kreski e Breiz dre ma c'hounit ar galleg ?

Daoust ha stank eo ar parreziou n'int ket aet war-drenv en ument vloaz diweza ?

Petra eo deuet da veza ar familh ? Tiez nevez a zo bet savet, leiz ar vro. Ya, tiez goulou ! Paotr ha merc'h, netra warlerc'h.

Hag ar yaouankiz ! Ha bez' ez eo bet Morse ken diroll ?

Dindan ar bleo rodellet ez eus avel ha nebeut a boell.

Brao e kavez ar begou-mouilc'h hag ar pennou-strakell ?

Dereat e kavez gwelout ar moged butun o tont diouz fronellou ar merc'hed ?

Mat e kavez e vefe leun an ostaleriou a verc'hed yaouank, ker krenv hag ar baotred war o banne, ker barrek da eva ha laoskoc'h dindan ar samm ?

Ha n'eo ket eur vez e vefe ker stank ar mezvierez yaouank e kalz parreziou ?

— N'eo ket ar galleg eo a zo penn-abeg d'an dizurziou-se.

Muioc'h eget na sonjez, Yvett... Graet eo an den evelse. Kemerout a ra e skoueriou a vuhez diwar an dud karet hag istimet ar muia gantan. Hogen, er skol, er ger, e pep lec'h, ar Vretoned yaouank-se n'o deus klevet ha gwelet nemet disprizout kement a sell ouz Breiz. N'eo ket war roudou ar Vretoned eo e kerzint eta — mez a vefe ganto — met war roudou ar C'hallaoued eo e fell d'ezo bale, diskouezet ma vez ar re-man d'ezo evel tud dispar, gouiziek ha direbech war gement tachenn a zo.

Gwaz a-se ma 'z eo ar C'hallaoued skanv a benn ha laosk en o feiz eur c'halz anezo ! Warno eo e kemero skouer Breizid yaouank !

Gwaz a-se evit feiz ha giziou santel ar Vretoned ! Gwaz a-se evit Breiz, bro ar Sent, bro ar pardonou, bro ar gened hag ar c'haerderiou.

S. S.

« Deuit holl d'am c'haout, c'houi hag a zo glac'haret, ha me ho tiboanio. »

(Hor Salver Jezuz-Krist.)

Eun heja da Yann Digredenn

AN ILIZ

— An Iliz, eme Yann, n'eo ket bet savet penn-da-benn gant Jezuz-Krist.

En taol-man, Yann, emaoun tost da veza a du ganez. Savet eo bet an Iliz gant Jezuz, sklaer em eus hen diskouezet d'it. Met, her gouzout a rez, Yann, sevel an ti n'eo ket a-walc'h, ret eo e gempenn tamm ha tamm. Teurel an hadenn en douar n'eo ket a-walc'h, ret eo gortoz an amzer da ober anez eur wezenn vrás. Hor Salver en doa taolet en douar hadenn an Iliz, diazezet start mogeriou an ti ; eul labour bras avat a chome c'hoaz da ober.

— Peseurt labour 'ta ?

Peseurt labour, Yann ? Asa 'ta, met kelenn an holl boblou, deski d'an holl dud mirout gourc'hennou Doue ; chanj doare d'ar bed pagan, lakaat an dud da gredi en eun Doue hepken, e tri Ferson, eun Doue bet ganet en eur c'hraou, maro war eur groaz ével eun torfedour ; rei d'ezo da gredi n'eman ket o gwir vro er bed-man, met ar bed-all ; e ranker gounit ar baradoz ,ober vad an eil d'egile, en em garout, en em sikour ; trei kein d'ar plijaduriou fall ; en eur ger, kredi hag ober ar c'hontrol-beo eus ar pez a grede an dud war an douar d'ar mare.

— Met, evit ober al labour-se, e vez ar gouarnamanchou a-du gant an Iliz.

Ar gouarnamanchou, Yann, met a-enep an Iliz e vezint e-pad tri c'chant vloaz d'an nebeuta.

Religion ar C'hrist a vo difennet dindan boan a varo gant an Impalaered. Douget ez eus eul lezenn hag a lavar : *Christianos esse non licet*, n'eus ket aotre da veza kristen ; hag e-pad tri c'chant vloaz, gwad ar gristenien a redo hag a boullado.

Eur goulenn, unan hepken, a veze graet outo : Kristen oc'h ? Ma respondent : ya, raktal e veze douget ar setans. Eun torfed e

oa beza kristen, beza kristen a sinifie : mat da veza merzeriet, bournivet ha lazet.

— Met arc'hant ha deskadurez o devoa an ebrestel.

N'o devoa ket, Yann. N'o devoa ket eur gwenng war o an ha ne vevent nemet diwar an aluzen.

Deskadurez vrás n'o devoa ket kennebeut. An darn vrasa anezo ne oant nemet pesketaerien.

— Met petra 'sonje Jezuz o fizout ken bras labour e tud ken dister ?

Sonjou Doue n'int ket sonjou an dud, Yann.

Ober labour vat gant binviou mat a zo eur c'hoari. Met ober labour dreist gant binviou a-nutra a zo eur c'hoari all.

Mat, setu ar pez en deus graet Hor Salver. Dibabet en deus tud dister evit skigna e relijon hag e Iliz dre ar bed, evit « *diskar furnez an dud fur ha skiant an dud desket* » evel ma lavar Sant Paol.

Ha setu ar pez a ziskouez sklaer d'eomp eo bet savet an Iliz, nann gant eun den, met gant eun Doue.

— Met, ar baganed evelato o deus enebet ouz an Iliz.

Re wir eo, Yann. Hel lavaret em eus d'it. Pa zigouezas Sant Per e Rom evit ar wech kenta ha pa glevas an dud anezan o prezeg relijon eun den ganet en eur c'hraou etre daou loan ha marvet war eur groaz etre daou laer, e voe c'hoarzet d'ezan.

M'o defe gellet ar baganed-se, pevar c'chant vloaz diwezatoc'h, dont er-maez eus o bez, o defe lavaret : « Met, ne anavezan mui kér Rom. E pep lec'h eta eman templ Jupiter ? » — « Jupiter, a vefe bet respondet d'ezan, piou eo hennez ? »

— Da biou eo bet savet an ilizou kaer a welan ?

— D'ar sent, d'an ebrestel o deus digaset aman relijon Jezuz, maro war ar groaz.

— A ? Jezuz ? an hini hor boa klevet ano anezan gwechall gant diavaezidi ?

— Ya.

— Hag ez eus tud hag a ador Jezuz ?

— Ya, an holl, paour ha pinvidik.

— Hag an impalaered a aotre kement-se ?

— An impalaered a zo kristenien ; sellit, war o falez eman ar groaz.

— Ar groaz ? Gwechall e oa eur merk a zismegans, hag a vez.

— Gwechall, ya ; met abaoe m'eo marvet Jezuz warni, eo deuet da veza eur merk a enor.

— Ha penaos eo bet graet ar chenchamant-se ?

— Epad tri c'chant vloaz eo bet heskinet, gwall-gaset ar griste-

nien, dibennet int bet, taolet d'ar chatal gouez, hag a-benn ar fin eo deuet an Impalaered o-unan da veza kristen. Setu aze.»

XXX

Ar pez zo en em gavet e Rom, Yann, a zo en em gavet e-lec'h all. Daoust m'he deus bet da c'houzany ha da stourm, an Iliz a zo breman skignet e pep bro.

Ar brezel a gendalc'h hag a gendalc'h, met komzou Jezuz a chomo atao gwir : « Setu m'emaoun ganeoc'h betek fin ar bed ».

MELEGAN.

Toniou evit ar biniou

K.A.V., da lavarout eo Kenvreuriez ar viniouerien vrezon, a zo o paouez embann eul levr : « Toniou biniou ».

Skriva ha kas an arc'hant (12 lur kuit a frejou kas) da : Marcel Audic, 59, rue Boissière, Paris XVIe. C.C.P. 2969-93 Paris.

« Studi hag Ober »

Niverenn Pask 1942 : « Studi hag Ober » a zo kaer meurbet. Mennegomp dreist-holl « Katekiz beo » gant Maodez Glazdour hag « Ar paotr Laouig hag an Aotrou Doue » eur gontadenn plijus ha kentelius eus ar seurt ma chom ar vugale d'o selaou digor bras gento o daoulagad hag.. o genou.

Evit koumananti da « Studi hag Ober » skriva ha kas an arc'hant (20 lur ar bloaz) da : Abbé Louis Le Floch, Vicaire à Guingamp (C.-d.-N.), C.C.P. 34.212 Rennes.

« Me a zesk brezoneg »

An neb na oar ket lenn brezoneg, ne oar ket brezoneg... deskit ta lenn ha skriva brezoneg. « Me a zesk brezoneg », eul levrig eus ar re gaera, a zesko d'eo'h ho yez. Skrivit ha kasit 22 lur da V. Seité, Ecole libre, Roscoff.

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix

Le Gérant : L. BOCLÉ.

(Cum permisso superiorum)

— 16e BLOAVEZ MEZEVEN-GOUERE 1942 № 6 há 7 —

ARVUHEZ

KRISTEN

KELAOUENN VIZIEK

KOUMANANTCHOU

Ar Vuhez Kristen hepken :

Koumanant ordinal : **15** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
20 lur

Kenteliou Sant Fransez hepken :

4 lur (chouezek real)

Ar Vuhez Kristen ha Kenteliou S. Fransez

Koumanant ordinal : **19** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
24 lur

ADKOUMANANTCHOU

1° Evit koumananti a-nevez, roït d'eomp *atao* hoc'h adress *evel ma oa war an niverenn diwesa*, ha ma vez ret, goulennit da-c'houde chanj anez.

2° Ma tigasit asamblez koumanantchou hag adkoumantchou, dispartiit mat ar re-man diouz ar re-se war ho lizer.

3° Skravit pep tra fraez, aes da lenn ha da entent.

SKRIVA DA:

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Hor buhez kristen	p. 103
Kenteliou an Aviel.....	p. 104
Yaouankiz Kristen ar Maeziou.....	p. 107
Hor pedennou kaera... war gan.....	p. 110
Lan al liper ha kloc'hig ar presbital	p. 111
Mammou Breiz, petra rit?.....	p. 114
Paostrig... paostr yaouank	p. 117
Ar grasou dirak ar re varo	p. 119

— 103 —

Hor buhez kristen... e-pad Mezeven ha Gouere

ABOSTOLEREZ AR BEDENN a c'houlenn diganeomp pedi :

e-pad *miz Mezeven* : evit digoll ar Galon Sakr eus an dismegan-sou taolet warni e Sakramant an Aoter ; — evit ma savo er Japon hag e Korea beleien eus ar vro.

e-pad *miz Gouere* : evit ma vez ar gristenien aketus da zont d'an oferenn bep sul ha bep gouel-berz ; — evit ma savo en Oseani beleien eus ar vro.

4 Mezeven. — GOUEL AR SAKRAMANT MEULET RA VEZO ! « *An dra-man eo ar bara diskennet eus an Nenv.* » Evit kaout ar vuhez, eo ret hen debri. Seul-vui ma tostaer ouz an Daol-Santel, seul-vui e kresk buhez Doue e-barz an ene. Deomp alies da gomunia !

12 Mezeven. — GOUEL AR GALON SAKR : « *Unan eus ar soudarded a zigoras d'ezan e gostez gant eun taol-goaf ha raktal e teuas anezan gwad ha dour.* » Eus kalon Hor Salver treuzet, eo deut betek ennomp dour burzodus ar Vadeziant ha gwad prizius Sakramant an Aoter evit ober ac'hanchomp kristenien santel ha nerzus. Kalon Sakr Jezuz, ho pet truez ouzomp !

24 Mezeven. — SANT YANN VADEZOUR : « *Te, bugel bihan, a gerzo dirak an Aotrou evit kempen d'Ezan e hentchou.* » Pep ene a zo merket d'ezan e labour war an douar-man, ha ret eo d'ezan her c'has da benn evit rei da Zoue al lodenn a c'hloar en deus gwir da gaout. Stagomp d'hol labour... dre garantez evit Hor Salver Jezuz.

29 Mezeven. — SANT PER HA SANT PAOL : « *Te a zo maen, ha war ar maen-se, me a savo va Iliz.* » Sant Per, hag an holl Babed war e lerc'h, o deus komzou ar vuhez peurbadus. Pebez levezenez ha pebez nerz evit hor feiz gouzout kemend-all ! Lakomp hor fizians en Tad Santel ar Pab, pedomp evitan, en em stardomp en-dro d'ezan !

XXX

2 Gouere. — SANTEZ ELIZABED O VONT DA GAOUT AR WERCHEZ : « *C'houi a zo benniget dreist an holl guragez.* » An Aotrou Doue en deus skulhet war e Vamm e wella ha pin-vidika bennoziou. Plijet gantan hor benniga ives dre zaouarn santel ar Werc'hez Vari !

12 Gouere. — SEIZVET SUL GOUIDE AR PANTEKOST : « *An hini a ra bolonetz va Zad, hennez a vez degemeret e Rouantelez an Nenv.* » Doue eo hor Mestr hag hon Tad ; sentomp ouz e lezennou war an douar, hag Hen a roio d'eomp perz en e eurus-ted hep muzul er Baradoz.

19 Gouere.— EIZVET SUL GOUIDE AR PANTEKOST : « Klastit evidoc'h mignoned... » Sonjitet en deiz ma vezo ret d'eo'h renta kont. D'an deiz-se, ho pedennou, hoc'h aluzenou, hoc'h obreou mat, a vezo evidoc'h mignoned galloudus !... Sonjitet ert evat er wirionez-se ha renit eur vuhez santel !

26 Gouere.— SANTEZ ANNA... En ano ar Werc'h'ez Santel, ho merc'h leun a c'hras, deuit d'hor sikour, o Santez Anna !... Diwallit hor bro Breiz diouz pep droug, hentchit anezi war an tu mat ha mirit enni bepred feiz hon Tadou koz !

Kenteliou an Aviel

JEZUZ EN EM ZISKOUEZ DIOU WECH D'E EBESTEL

SAKRAMANT AR BINIJENN

D'ar Sul Fask da serr-noz, edo an ebestel bodet en eun ti e Jerusalem, moarvat ar Gambrlid, el lec'h m'en doa Jezuz savet sakramant an Aoter, an dervez a-raok e varo. Sarret o doa an nor gant aon rak ar Juzevien. Gwelet hon eus daou ziskibl Emmaüs o tont da lavarout d'an ebestel penaos o doa gwelet hag anavezet Jezuz savet eus a varo da veo.

Ne oa ket c'hoaz echu o diviz p'en em ziskouezas Jezus dirazo en eur lavarout d'ezo :

« Ar peoc'h ra vez ganeoc'h... Me eo... N'ho pet ket aon. »

An Aviel a ro d'eomp da c'houzout e oa deut Jezuz d'ar gampr edont enni, hep digeri an nor, rak mar en doa atao ar c'horf en doa a-raok e varo, ar c'horf-se a oa deut breman da veza eur c'horf gloriou, hag a chelle, evel eur spered, treuzi ar vein (evel m'en doa treuzet ar maen a stanke ar bez) hag eur voger (evel m'eman o paouez treuzi moger pe dor an ti m'émaint ennan).

Setu int strafuilhet ha spontet. Kredi a rae d'ezo e oa eur spes.

« Perak e kemerit aon ? eme Jezuz d'ezo ; ha perak e sav sonjou eus ar seurt-se en ho kalonou ? Sellit ouz va daouarn ha va zreib hag anavezit ac'hanoun. Taolit warnoun ho taouarn hag ho sellou : eur spered n'en deus na kig nag eskern, evel ma welit am eus-me. »

Hag e tiskouez d'ezo e zaouarn, e dreid hag e gostez, chomet

enno, memes e stad gloriou e gorf, gouliou e Basion. Bras e oa bet levenez an ebestel hag an diskibien o welout o Mestr : met poan o doa koulkoude o kredi, ken sebezet ma oant.

Jezuz eta a lavar d'ezo :

« Ha r'hoc'h eus aman netra da zebri ? »

Kinnig a reont d'ezan eun tamm pesk rostet hag eun tamm mel. Debri a ra anezo, daoust ma n'en doa mui ezomm ebet da zebri en e stad gloriou : hen ober a ra evit diskouez d'ezo ez eo hen eo, gwir den evel araoak.

Neuze e lavar d'ezo evit an eil gwech :

« Ar peoc'h ra vez ganeoc'h !... Evel m'oun bet digaset gant va Zad, me iveau ho kas. »

Evel m'en defe lavaret : deut oun war an douar, digaset gant va Zad evit savelei an dud : c'houi iveau, c'houi a yelo dre ar bed, eus va ferz, evit kenderc'hel gant va labour, o rei d'an dud grasou am eus gounezet d'ezo.

Sakramant ar Binijenn

Ha goude e c'houez warno en eur lavarout :

« Resevit ar spered santel ! Ar pec'hejou a vo pardonet d'ar re a bardonot d'ezo ha dalc'het d'ar re a zalc'hot d'ezo. »

Dre ar c'homzou-se Hor Salver a save eur sakramant nevez, anvet sakramant ar binijenn : Rei a rae d'an Ebrestel, ha war eun dro, d'an holl eskibien a deufe war o lec'h, galloud da bardoni, en e ano hag e ano ar Aotrou Doue, holl bec'hejou an dud betek fin ar bed.

Koulskoude, hervez komzou Hor Salver, ar pec'hejou, e-lec'h beza pardonet, a c'hello beza dalc'het da veur a hini, d'ar re n'o devezo na keuz na glac'h ar ebet da veza ofanset Doue. D'an abostol, d'an eskob ha d'ar beleg e vezeta gwelet petra da ober eus ar pec'her : e bardoni pe chom hep e bardoni, a-berz Doue ; rei pe chom hep rei d'ezan an absolvenn. Bez' e vez evelse eur barner el lez-varn. Ret eo eta d'ar pec'her mont d'e gaout, kofes d'ezan e bec'hejou a-raok reseou ar setans.

N'edo ket Tomaz gant an ebestel all p'en em ziskouezas Jezuz d'ezo. Pa gavont anezan e lavarout d'ezo :

« Ni hon eus gwelet ar Mestr. »

Tomaz, diskredikoc'h c'hoaz egeto, a respont d'ezo :

« Me, mar ne welan ket merk an tachou en e zaouarn ha mar ne lakan ket va biz e gouli e zourn, ha va dourn e gouli e gostez, ne gredin ket. »

Eiz deiz goude, edo adarre an ebestel er memes lec'h, hag en taol-man, e oa Tomaz ganto. Unnek e oant peogwir en doa an daouzekvet, Judaz Iskariot, en em grouget. Sarret mat e oa atao an nor war ar gambr, ha dont adarre Jezuz d'en em ziskouez d'ezo :

« Ar peoc'h ra vez ganeoc'h » emezan d'an holl. Hag e lavaras da Domaz :

« Laka aman da viz ; setu va daouarn ; tosta da zourn ha laka anezan e gouli va c'halon... Na chom ket pelloc'h da ziskredi, met kred. »

Tomaz, o welout kement a vadelez a-berz Hor Salver, eürus ha mezus war eun dro, a gouez war e zaoulin dirazan : « O va Mestr ha va Doue ! » emezan.

Ha Jezuz da lavarout d'ezan :

« Dre m'ac'h eus gwelet, Tomaz, e kredez. Eürus ar re n'o deus ket gwelet hag o deus koulskoude kredet. »

Ar c'homzou-man a zo evidomp-ni. N'hon eus ket gwelet Jezuz gant daoulagad hor c'horf, evel an ebrestel hag o deus bevet gantan pa oa war an douar. Bez' eman ganeomp e sakramant an Aoter, met n'e welomp ket evel ma welomp an dud a zo en-dro d'eomp ; kuzet eo ha ne welomp anezan nemet gant daoulagad hor feiz. Ni a gred ennan koulskoude ; ni a gred e Jezuz-Krist, Doue ha den, a zo e barr an nenv ha war eun dro, en ostiou konsakret.

Brasoc'h eo eta hor feiz eget hini an ebrestel ha brasoc'h hon eürusted, hervez komz Hor Salver, dre m'hon eus muioc'h a verit o kredi hep gwelout.

E kement hon eus gwelet betek breman en Aviel goude m'eo savet Jezuz eus a varo da veo, ar pez a ra d'eomp beza souzezt, eo, sur awalc'h, ar boan o deus bet an ebrestel o kredi ar burzud-se, dreist-holl pa sonjer en doa o Mestr hel lavaret d'ezo ouspenn eur wech a-raok e varo.

Mar d'eo bet ken diaes d'an ebrestel kredi e oa savet Jezuz eus a varo da veo ha m'o deus koulskoude kredet ken start, eun dervez, ha prezeget ar gredenn-se hep ehan, ha skuilhet o gwad kentoc'h eget he na'ch, e tle beza skaer evidomp-ni ne oa o c'hredenn nemet ar wirionez. Hag an dra-se, startaat hor feiz-ni, feiz an

holl gristenien, eo a glaske an Aotrou Doue o lezel ebrestel kenta Jezuz da vez diskredik eur pennad mat ; rak war wirionez savidigez Hor Salver, a varo da veo, eman, dreist pep tra, diazezet hor relijon, hag ar mirakl-se eo a ziskouez, muioc'h eget ar re all, e oa Jezuz-Krist gwir Doue. Eun den a c'hell, gant galloud Doue, rei buhez d'eun den maro — ha meur a sant en deus her graet kenkoulz ha Jezuz — met evit gellout sevel an unan eus a varo da veo, eo ret d'ezan beza Doue. Jezuz hag en deus graet ar mirakl-se a zo eta gwir Doue.

Ar briedelez n'eo ket eur vantell taolet gant an Iliz war gein eur paotr hag eur plac'h yaouank evit ref gwir d'ezo da veva an eil gant egile hervez o c'hoantou direiza. Ar briedelez a zo avat eur sakramant savet gant Dôue, mestr ar vuhez, evit ref gwir d'ez priejou da ober labour ar vuhez, hervez al lezennou savet gant Mestr ar vuhez e-unan.

YAOUANKIZ KRISTEN AR MAEZIOU

Evel eur mor bras o tont en aod hag a c'holo an holl reier, an eil goude eben, e teu ives « Emgleo Yaouankizou Kristen ar Maeziou » d'en em skigma dre hor bro, parrez dre barrez.

Met perak adarre eun Emgleo nevez ? Perak Yaouankiz Kristen ar Maeziou ? Perak ?

— Evit rei skoazzell d'hor beleien da ober eus hor parreziou, parreziou kristen e gwirionez :

Met daoust hag hor parreziou n'int ket kristen a-walc'h ? Nann, rak ne vez Morse kristen a-walc'h eur barrez, n'eus forz pegen santel e c'hell an dud beza enni.

En hor gwella parreziou, daoust ha n'eo ket kristen darn eus an dud muioc'h dre voazamant eget dre spered ha dre galon ?

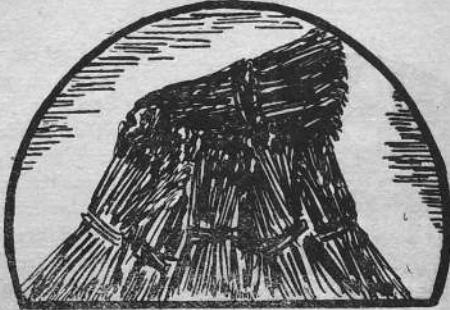
Daoust ha n'eus ket lod eus ar gristenien hag a ya d'an oferenn abalamour m'eman ar c'his da vont ha namn abalamour ma komprent an ezomm en deus o ene eus an oferenn bep sul ?

Sellit piz piz, betek er bihana korn-tro hag e welot, zoken er parreziou kristen, eur bern traou ha n'emaint ket hervez ar gwir spered kristen. Gwelit an dud oc'h en em gasaat... an amezeien o tiskuill o amezeien... ar pinvidik leun a avi ouz pinvidikoc'h egetan... ar familhou dizunanet... kerent zoken mouzet an eil ouz egile... N'eo ket kristen kement-se. Ar beleg e-unan n'hell ket dont a-benn eus al labour-se.

Emgleo Yaouankiz Kristen ar Maeziou a zigaso gwellaenn en hor maeziou dre lakaat hor yaouankizou d'en em anaout gwelloc'h ha d'en em garout muioc'h.

Ha penaos e teuint a-benn eus al labour-se ?

— Emgleo Yaouankiz Kristen ar Maeziou, evit degas gwellaenn en eur barrez, a glask da genta degas gwellaenn e yaouankizou ar barrez.

Ha penaos an dra-se ? Dre lakaat anezo da studia an Aviel, da vont dounoc'h en o c'hredennou ha dre lakaat iveau o c'hredennou da vont dounoc'h enno.

Perak kement a baotred hag a verc'had yaouank savet e tiez kristen hag a zilez o relijion kerkent ha ma vez ret d'ezo mont pell diouz ar gêr ? Perak ? nemet abalamour m'eo bet chomet o c'hredennou hag o relijion war c'horre o c'halon... N'int ket aet douz enni. Emgleo Yaouankizou Kristen ar Maeziou, dre deurel sklerijenn an Aviel war an enklaskou (enquêtes) a ra ober diwar-benn ar familh, al labour, an ti... a zesk d'hor yaouankizou lakaat kredennou ha gwirioneziou o relijion en o buhez ha n'eo ket hepken e kichen o buhez, a zesk d'ezo n'eo ket hepken heuilh o relijion met beva o relijion.

En em anaout muioc'h, en em gomprent gwelloc'h, en em garout hag en em unani startoc'h evit labourat, a-unan gant ar beleg, da renevez ar vir vuhez kristen en o zi, war hor maeziou, dre ar barrez ha dre ar vro, setu petra glask Emgleo Yaouankiz Kristen ar Maeziou deski d'ar yaouankizou.

XXX

Perak c'hoaz Emgleo Yaouankiz Kristen ar Maeziou ?

— Evit lakaat paotred ha merc'had yaouank hor maeziou da anaout ha da garout gwelloc'h micher dispar al labourer-douar.

Re a zismegans a zo bet taolet war micher ar c'houer.

M'he deus ar vicher-se he skuisder hag he foaniou he deus iveau he c'hauder hag he levenez. Ouz o anaout hag ouz o zesk e teu ar paotr hag ar plac'h yaouank d'en em staga ouz o ziegez, ouz o douarou, ouz o farrez.

Evit gwelout sklaer ha komprent ar vad a ra Emgleo Yaouankiz Kristen ar Maeziou d'ar yaouankizou, awalc'h eo sellout ouz ar re anezo o deus komprenet an Emgleo, a labour evitan hag a vev anezan koulz lavarout. Leun eo o buhez a sklerijenn hag a nerzkalon. En-dro d'ezo e hadont ar peoch hag al levenez, ar peoch hag al levenez m'eo beuzet o c'halon ganto.

Siouaz ! Kaout a reont war o hent ar yaouankizou-se, teodou binimus kaset en-dro gant kalon brein evit goapaat, flemma ha martez zoken louza...

It atao gant hoc'h hent ha gant hoc'h Emgleo, paotred ha merc'had yaouank... It atao... seder ha drant !

An tousegi binimus hag an naered flemmus n'o deus biskoaz miret ouz al labouséda gana laouen ha da nijal uhel.

DRADEM.

FANCH AN UHEL

AR vrezonegerien yaouank a oa « war ar studi » e skolaj Les-neven, bremen ez eas eun triouec'h vloaz bennak, n'o deus ket disonjet c'hoaz ar boan a gemeras ganto an Aotrou 'n abad Batany evit o lakaat da anaout, da garout ha da zeski ar brezoneg hag al lennegz vrezonek... Na ped gwech o deus klevet o c'heleñner o komz d'ezo eas Fanch an Uhel (Luzel). Eman an Aotrou Batany o paouez embanh eur pez-labour eus ar re dalvoudusa diwar-henn ar barz brudet.

Ganet e Plouared, ha bet tregont vloaz kelenn er Skoliou-Meur, ar skrivagner-man a varvas e Kemper evel Diellour (paotr ar paperou koz).

Savet en deus bet war-dro daou-c'hant Gwerz, met brudet eo dreist-holl dre ar skridou koz dastumet gantan : Peziou-C'hoari Santel, Kontadennou. Sonjou, klevet gantfan war vuzellou miche-tourien, labourerien ha klaskerezed-bar.

Rouez eo ar Vretoned o deus kement karet o bro, setu perak e veulomp hag e trugarekaomp an A. Batany da vez a bet roet d'imp da anaout al labour a-bouez graet gant an Uhel en enor da Vreiz-Izel.

Eus e labour en deus an Aotrou Batany graet eun dezen a zo bet displeget ha difennet gantan, e Roazon, dirak kelennierien ar Skol-Veur hag amparta brezonegerien ar vro diredet d'e selaou.

Anvet eo bet an Aotrou Batany « doktor Skol-Veur Roazon ».

Meuleudi ha bennoz d'ezan evit e levr kaer !

HOR PEDENNOK KAERA... WAR GAN

Kanet e c'hell beza an diou bedenn-man war don ar pedennou pemdeziek : « M'hoc'h ador, ma Doue » pe « O Tad, Mab ha Spered Santel ».

Hon Tad hag a zo en nenvo
Ra vezu meulet hoc'h ano,
Ha ra zeuy ho rouantelez
Evel en nenv, ennomp iveau.

Roit d'eomp holl, bugale Vreiz,
Ar peoc'h hag hon bara bemdez ;
Pardonit d'imp hervez ma reomp
D'ar re o deus pec'het ouzomp.

Euz an holl droug hon diwallat
Ha dreist-holl ouz an drouk-spered :
Aotrou, selaouit hor pedenn
Ha ra vo graet ho youl. Amen.

Ni ho salud, mamm ha gwerc'hez
Leun a c'hened, a vadelez,
Ennec'h Jezuz zo bet krouet
Ha dreist an holl oc'h benniget.

O, ya, dreist holl wragez ar bed,
Eur frouez santel hoc'h eus douget
Ken glan ha ken karantezuz,
Salver ar bed, ho mab Jezuz.

Santez Vari, mamm d'hon Salver
Pedit 'vidomp e pep amzer
Bremen ha d'an deiz ken garo
Pa zeuio d'hon skei ar maro.

En ano an Tad
En ano ar Mab
En ano ar Spered
En ano an Dreinded. Amen.

LAN AL LIPER HA KLOC'HIG AR PRESBITAL

Lan al Liper a zo eun tamm aotrou anezan... Eun aotrou pilet eus lost ar c'harr evel ma vez lavaret...

Lan n'eo ket bet aotrou a holl viskoaz.

Ganet eo bet en eun tiegez labourerien-douar, ha, betek e ugent vloaz, eo bet iveau un troc'her buzug evel e vreudeur hag e dad, Doue e bardono.

Goude e amzer-soudard eo bet chomet Lan e Pariz. Den n'en deus morse gouezet da ober petra. Lan e-unan n'her gouie ket martez...

Met e Pariz e oa. Ha beza e Pariz, en amzer-se, evit eur bern tud, ha pa vefent o loja en eun toull-kambr ken bras ha klud ar yer, a oa gwelloc'h eget beza o veva en eur maner war ar maez.

Lan o veva e Pariz e oa anezan « eun aotrou ».

Ha bep an amzer e teue da dremen eiz dervez da vro e gallvel.

Hag e c'hoarze d'ar c'henaoueien a chome da duriañ douar... Hag e klaske ober skol d'ezo... Gouzout a rit...

« Ar falla lakez zo er vro

Zo eur pabor war e veno. »

E-pad e « vakansou » e tremene Lan ar pep gwella eus e amzer en ostaleri.

Hag eno en deus tapet e ano farzus : *Lan al Liper*.

— N'ouzomp ket peseurt micher en deus, a lavare an dud, met evit lipa banneou ez a ar meout gantan.

Hag e-pad ma veze o c'haourenni ouz stal an ostaleri, Lan, na petra 'ta, ne gave netra gwelloc'h da ober eget goapaat ar relijion hag ar veleien.

Hag, anat d'eoc'h, e kave tud da c'hoarzin o selaou e ziotachou.

*Bepred e kaver azenn
Da redek war-lerc'h azenn.*

— Ar Person ! a lavare Lan, me a eeuno e gostezioù d'ezan ! Diou wech dija em eus tennet anezan eus e wele... Da unnek eur noz oun bet o chacha war gloc'hig ar presbital... hag en abardaez-man ez in adarre.

Ha graet mat en doa Lan e sonj da vont adarre da c'hoari eun dro gamm d'an Aotrou Person.

Met an Aotrou Person en devoa eur mevel. Chob ar presbital a veze graet anezan. Eur mevel hag a garie e vestr a-greiz e galon...

— Lezit ac'hann Aotrou Person, en doa lavaret Chob, al louarn-se n'eō ket ouspenn d'in... Ma teu en abardaez-man da ober adarre e gloc'her-noz, kredit mat, dizounet e vez ha dizoune mat.

Ha setu Chob ar Presbital dre ar barrez da glask daou pe dri bodad laez-ribod... Karga a reas ganto eun dousril (arrosoir) bras hag e lakaas anezan war ar voger, a-zioc'h an nor, hag ouz skouarn ar sailhad laez-ribod e stagas chadennig ar c'hloc'h.

Da serr-noz e yeas an Aotrou Person d'e wele.
Ar mevel avat a chomas da veilha a-drenv an nor...
N'en devoe ket da c'hortoz pell...

Kerkent hag unnek eur e klevas eun den o tostaat...

O vale war beg e dreid, sioul sioul evel eur c'haez o vont da lammatt war eul logodenn, e tostae Lan al Liper ouz dor ar presbital.

Diouz tro an dorn e kavas chadennig ar c'hioc'hig-dor... ha yao ! a daol-kenn eur chachadenn warni...

Ha kerkent ar bailhad laez-ribod a gouezas war benn ar c'hlod'her noz.

Ha setu pladet d'ezan e dog-aotrou ha trempet e zilhad eus ar penn d'an traon.

A-drenv an nor Chob a c'hoarze leiz e groc'hen...

— Ata Lan al Liper... breman avat e c'helli lipat ha lipat.

Ne chomas ket Lan da glask e rest. Tec'hout trum a reas d'ar ger. Hag antro-noz-vintin e kemeras an tren kenta evit distrei da Bariz gant e saozad laez-ribod hag e gorfad mez..

Ha kloc'hig ar presbital abaoue ne vez stirlinket nemet gant ar gristenien vat a zeu da glask ar beleg, e-kreiz noz, evit mont da welout eur c'hlavour bennak.

PETROMIK.

...Hag eun tammig galleg-saout adarre...

SAOUT Yann a zo bet o laerez e parkad melchen Laouig, ha setu tabud etre an amezeien... ha prosezez...

— De quoi vous plaignez-vous ? eme ar barner da Laouig ?

— Les vaches à Yann sont venus tous en pourren sur mon champ... ils ont cassé tout mon drav... bressé tout mon melchen... paea eun dra bennak alato, aotrou « justepè » !

Hag ar barner a c'hoarze leiz e gof...

Met Aotrou barner, d'eoc'h c'houi eo e vefe ranket c'hoarzin... Laouig, hen, a oar eut ger gallek bennak ha c'houi n'ouzoc'h ket eun hanter ger brezonek hag e klaskit dont da ober al lezenn d'ar Vretoned !... N'hoc'h eus ket mez !

MAMMOU BREIZ, PETRA ' RIT !...

Deskit 'ta brezoneg
d'ho pugale !

— Gwall skei a rez war ar
Fransizien, kenderv ! Skanv a
benn, laosk a feiz ! Ankouna-
c'haat a rez eo ar Franz
« merc'h hena an Iliz » ha
« Rouantelez ar Werc'hez
Vari ».

Anoiou kaer e gwirionez.
Anoiou pinvidik o c'holoi kalz
a baourentezi, siouaz !

An traou evel m'emaint,
Yvett.

Tud vat a zo e Frans. E
rouantelez all ebet muioc'h
marteze. Koulskoude, kaer he
deus ar Werc'hez poania gant
ar Fransizien e kav re da
ober ouz o digas d'an ilizou.

Yaouankizou kristen an
A.C.J.F., er bloavez 1931, o
deus graet, dre ar Frans a-bez, eun enklask war stad ar gristen-
nien, ha setu aman an droug o deus dizoloet :

— 10 dre 100 eus ar vugale ne vezont mui digaset d'ar vadiziant
Payané !

— 1 dre 4 hepken, eus an dud deuet en oad, a ra e Bask.

— 1 dre 5 a vez en oferenn da sul.

— 10.000 parrez a zo n'eus beleg ebet ken da rei d'ezo.

Kement-se er bloavez 1931. Hag abaoe ?

Diskar a zo ives e feiz ar Vretoned, kement int bet divreizet !
Kaer a zo, dalc'het o deus startoc'h d'o relijion, ha poanies eo o
gwelout o kemerout o skoueriou a vuhez — ma kemerfent c'hoaz
ar skoueriou mat — diwar ar Challaoued, p'o deus kaeroc'h ha
talvoudekoc'h skoueriou, er ger, dirak o daoulagad.

Breiziz n'o deus netra da c'hounit o tispenn roudou ar Challaoued.

An dizurziou a welomp hirio, e Breiz, n'int ket ginidik eus
Breiz. Skoueriou all o doa laosket ganeomp hor c'zentadou !...

Aet eo bihan ar familh, dinerset eo ives : ar gerent n'o deus
galloud ebet ken war o bugale.

Petra a zo kiriek da gement-se ? Meur a rezon a vefe kavet ;
houman ives : ar Vretoned yaouank, savet gant kerent divreizet,
e disprijans o gouenn, n'o deus nemet fae ouz o zud, penaos
neuze o defe doujans outo. Oc'h ober eur Gall eus he bugel e koll
ar Vreizadez he galloud warnan !

Ha peseut buhez en tiegeziou ? Ar re goz hag ar vugale vihan
hep gellout en em entent evel divroidi er memes ti, pe o rankout
holl komz eun trefoetach euzus evit en em gomprent.

Deski galleg hepken da vugale Breiz a zo o distaga krenn diouz
o familh.

N'eus ket pell e oan digouezet en eun ti. Fest ar vadiziant a
oa. Ar gerent tosta, bodet holl, a goanie e-kreiz ar vrasha hag ar
yac'h levenez. Ne oa ganto nemet brezoneg na petra 'ta. Siouaz,
ar vaeronez, eur plac'hig 16 vloaz, a oa tenval he fenn ; plijadur
ebet ne c'helle kaout, ne ouie ket eur ger brezoneg dre faot he
zad hag he mamm.

Penaos ec'h en em stag ar verc'h-se ouz he c'herent ? Penaos
e kemero spered ar familh ? Etrezi hag he c'herent tosta ez eus
savet eur speurenn. En em drei a ranko ouz unan bennak all...
ouz an estren. Ha gwaz-a-ze evit he spered familh hag he spered
kristen.

Ar gwez a chom ar starta pa c'houez an aveliou eo ar re a
sank o gwiriziou an douanna en douar.

Ar yaouankizou a chomo an divralla, e-kreiz aveliou ar hed
diroll ha diffeiz, eo ar re a zo stag mat o spered hag o c'halon ouz
an eritaj, ouz an herez a enor hag a feiz a zeu d'ezo digant o
c'zentadou.

En em santout stag ouz hon tud hag hon tud koz, evel mellou
an henvelep chadenn, a ro nerz d'eomp da heuilha o skoueriou a
vuhez vat hag a santelez. Disprizout ha dianaout ar brezoneg a
zo terri ar chadenn, a zo diwizienna an dud yaouank hag o lezel
diharb e-kreiz ar brasa barrou.

Eur skrivagner brudet eus Bro-C'hall, Maurice Barrès, en deus
skrivet kement-man : « On apprend aux enfants à mépriser leur
langue maternelle. On ne s'aperçoit pas que ce ne sont pas des
mots qu'on détruit, mais des affections vivaces et des manières
profondes de sentir ». Ar pez a c'hell beza lavaret, ken sklaer all.
e brezoneg en doare-man : « Deski a reez d'ar vugale disprizout
yez o zud. Ne weler ket n'eo ket hepken geriou eo a zistrujet,
met karanteziou beo ha gwiriziou douanna ar galon. » S. S.

Evel ar mor eo ar vuhez

HEP goulenn aotre digant den ebet, ar mor bras en em strink e kement toull a gav war e hent.

Evel ar mor bras eo ar vuhez en eur vro. Ma teu ar maro da veza trech d'ar vuhez e vezoo eun toull er vro... Mar d'eo trech ar vuhez d'ar maro et broiou all e-kichen e tiroollo buan mor bras ar vuhez da stanka toull ar maro.

Doun doun eo toull ar maro e Bro-C'hall... Perak beza souezet mar d'eo dirollet warni mor ar vuhez.

N'o
deus
ket
aon
rak
ar
vuhez

Sellit ouz al laboused a nij a-us hor penn,
N'ouzont hada na medi n'o deus ket eur c'htreunenn.
Kaout a reont dre c'has Doue, bep dervez o begad,
Bevit eta gant fizians e madelez ho Tad.

Paotrig... paotr yaouank... ha sonjet ec'h eus...

Pegen kaer eo beza beleg?

BELEG... evit lavaret bemdez an oferenn. Holl draou kaer ar bed. Holl denzoriou an douar... ne dalvezont ket eun oferenn !

BELEG... evit kenderc'hel gant labour Hor Salver Jezuz-Krist : Silividigez ar bed. Evit rei ar vuhez d'ar bed ; evit rei ar pardon d'ar bec'herien ; evit digeri d'an dud dor ar baradoz !

Pegen kaer eo ouspenn beza manac'h, misioner ?

EUR MANACH hag a vev en e gouent o pedi, o studia, o labourat, oc'h ober pinjenn evit en em santeat :

EUR MISSIONER hag a guita e gouent evit mont dre ar bed — pe er vro-man, pe er broiou-all — da zeski d'an dud hent ar baradoz, da savetei an eneou.

Marteze, paotrig ;
marteze, paotr yaouank, ez out galvet gant
an Aotrou Doue evit
beza beleg... manac'h...
misioner ! Selaou mat e
vouez en da galon ; ped
kalonek, dreist-holl ar
Werc'hez evit kaout
sklerijenn... ha goude,
goulenn kuzul digant
beleien da barrez pe d'
gant an tadou misione-
rien.

Ma 'z eo paour da
dud, kement-se ne ra
netra... sikouret e ve-
zint.

Ma n'ec'h eus ket deskadurez awalc'h. skolioù a zo evit an danvez beleien ha digemeret e vez, n'eo ket hepken ar vugale, met iveauz ar baotred yaouank.

Ma n'ec'h eus ket c'hoant studia, e c'hellez, daoust da-se, servija Doue er vuhez reij, mont d'ar gouent evit beza manac'h hag e tremeni eur vuhez santel el labour hag er bedenn. Mont a c'helli zoken d'ar broiou all.

Sonj mat!... ped mat!... ha goulenn kuzul!...

Evit ar vugale pe ar baotred yaouank o defe c'hoant en em rei da Zoue e Urtz an Tadou Kapusined, ha beva hervez reolenn Sant Fransez, skriva da :

Révérend Père Supérieur, Couvent des Capucins, Roscoff. F^r.

AN DAOU BESKETAER BOUZAR

Per ha Paol, bouzar-gleo an eil hag egile, pep a linenn ganto war o skoaz, a en em gav war ar memes hent o vont da besketa...

Paol. — Ata, Per, o vont da besketa emaout ?

Per. — N'emaoun ket avat, da besketa eo ez an.

Paol. — A, me sonje d'in e oas o vont da besketa.

Per. — Ha te, m'eus aon emaout o vont da besketa iveauz.

Paol. — N'emaoun ket avat, o vont da besketa eo emaoun.

Per. — A ! me sonje d'in e oas o vont da besketa.

Paol. — Nann, nann da besketa eo ez an.

AR SKRILH.

AR GRASOU PE BEDENNOU DIRAK AR RE VARO

Poent bras eo, d'hor sonj, sevel eul levr grasou pe bedennou da lavarout dirak ar re Varo pa vezont war ar varvskaoñ.

Betek-hen e kaver c'hoaz, en hor parrezioù war ar maez, merc'hed koz da vont da « lavarout gras » e-pad an noziou-beilh, met bihanaat a ra o niver pep bloaz. Dizale ne vo kavet den da bedi a vezuez uhel dirak hon tud varo. Ar re yaouank n'ouzon ket ar pedennou kaer-ze a vez klevet dibuna c'hoaz, a drugare Doue, e-tal korfou hor c'henvroiz a zo aet d'ar bed-all.

Daspunet hon eus eun nebeut eus ar pedennou-se ha graet eun tammig kempenn d'ezzo, rak gwali-saotret o chavemp gant ar galleg. Eman en hor sonj lakaat o moula, hep eur mare, war ar « Vuhez Kristen ». Diwezatoc'h, marteze, e vo graet eul levr ganto holl.

Evel-se e c'hello hor c'henvroiz yaouank lavarout e-giz ar re goz, dirak korfou o zud varo, ar c'homzou a esperans hag ar pedennou ken kaer ha ken frealzus-se a zo eun doare kimiad, a-berz ar Vretoned veo, da anaon o c'herent hag o mignonned.

Setu aman eur bedenn pe eur werz war « Glemmou an Anaon er Purkator » :

C'houi, tud devot, ho pet envor
Eus an Anaon er Purkator :
Klevit ar c'hi hag ar c'hlempou
A laoskont a greiz ar flammou,
Lec'h m'emaint bepred o c'houlenn
Pedennou a-berz o c'herent.

« Ma c'houfec'h petra ' c'houzanvomp,
Ho pefe kalz truez ouzomp.
N'oc'h ket 'vit kompreñ an tourmant
Hon drast spontus ha dizamant,
Siouaz ! atao hon dilezit,
En han' Doue, hor sikourit !

Heskinerez ar verzerien
Ha re an holl dorfetourien
Zo evel plijadurezou
P'o c'henverier ouz hor poaniou.

Kreiz an tan emaomp o leski,
O chaina, oc'h hirvoudi,

Gant hirnez ha c'hoant da welet
Jezuz, hor Mestr, hag E Eled.

C'houi, Mignonned, ha c'houi, Kerent,
Bugale a garemp kement,
Truez ouzomp holl ho pezit
Hag ouz hor mouez paour selaouit.

C'houi zo el laounedigez,
Ni a zo en dristidigez :
C'houi zo dibreder hag eurus,
Ni zo kreiz eun tantad euzus.

Penaos ez oc'h-c'houi ken dic'hrad
Da leuskel, hep kaout kalonad
Hag hep klask dont d'o diboania,
Tad ha mamm en tan da geina ?

Ho preudeur omp, ho c'hoarez,
Ho kerent hag ho mignonned,
Holl omp bugale d'Hor Salver :
Grit trugarez en hor c'henver.

Roit evidomp aluzenou,
Yunit, livirit pedennou,
Tostait ouz ar gomunion
Goude eur wir gofeson.

War-lerc'h ho pred, c'houi 'lavaro,
Hag ouz glaz ar c'hloc'h pa sono
Ha pa dremenoc'h en iliz,
Eur Bater, eun *De Profundis*.

Met n'eus netra ken talvoudus,
Evit hon diboania founnus,
Hag eun Oferenn kinniget
'Vit Anaon ar Re Dremenet.

PEDENN VERR EVIT AN ANAON

Plijet ganeoc'h, Aotrou Jezuz,
Pa 'z oc'h meurbet trugarezus,
Dilivra dre Ho Pasion
An Anaon paour diouz o frizon.

Roit d'ezo ar Baradoz
Hag an Eternite da repoz.

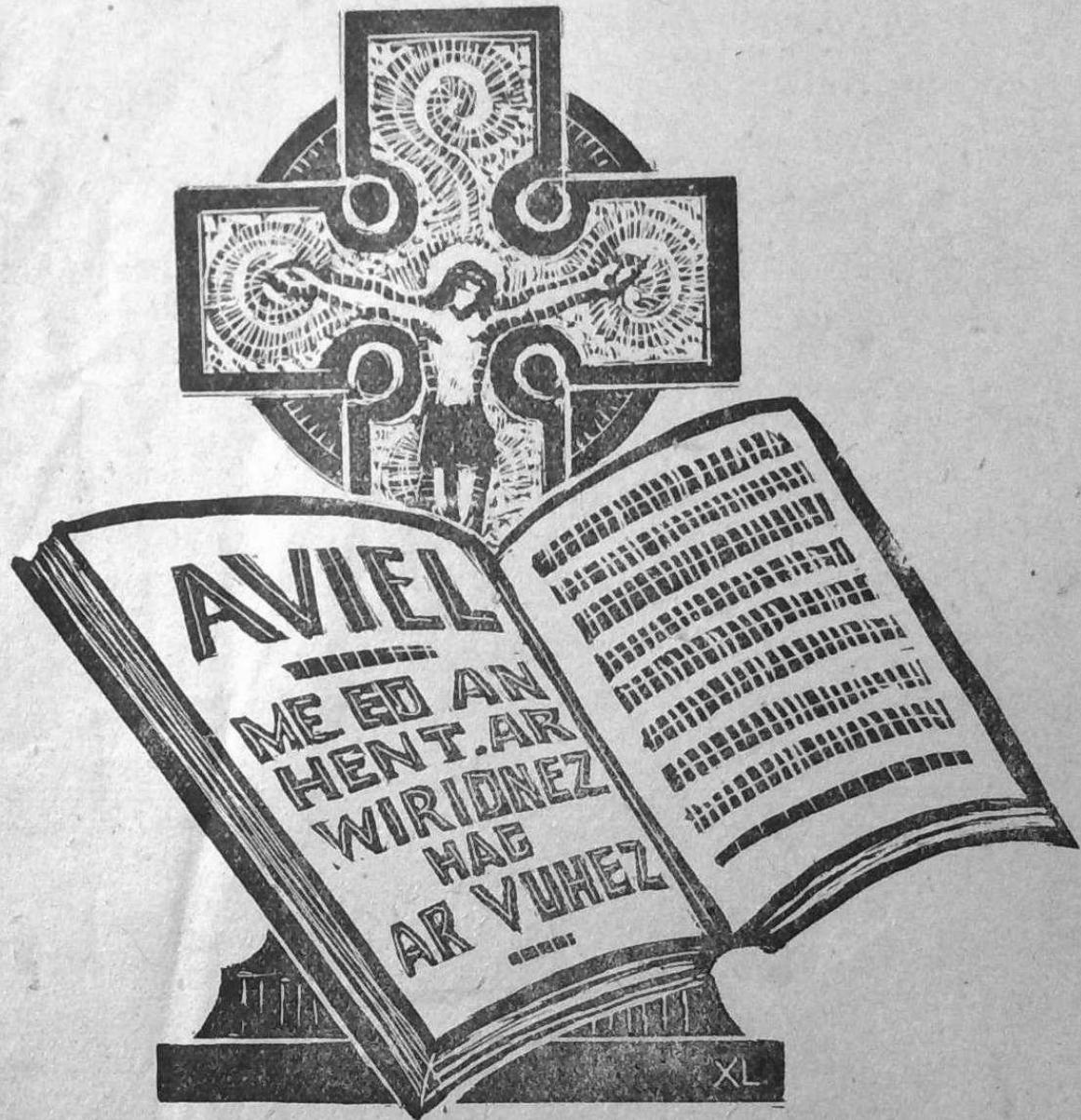
KENECHKE.

— 16er BLOAVEZ

HERE 1942

Nº 10 —

AR VUHEZ.

KRISTEN

Nº P. C. 411.

KELAOUENN VIZIEK

Hiviziken, evit reseo
KENTELIOU SANT FRANSEZ
 eo ref koumananti
D'AR VUHEZ KRISTEN"

Koumanant ordinal : **20** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

SKRIVA DA:

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C.C. 209-81 Nantes ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

Kenteliou an Aviel.....	p. 147
Ha breman?	p. 149
Hor buhez kristen e-pad ar miz.....	p. 150
Ar verc'h he deus graet he fask kenta.....	p. 151
Santez Anna ha Nikolazig	p. 155
Sorc'hennou Yann Digredenn	p. 157
Mammou Breiz, petra 'rit?.....	p. 159
Diwarbenn ar c'hiz.....	p. 162
Eul lapous tapet brao.....	p. 163

Kenteliou an Aviel

JEZUZ EN EM ZISKOUEZ D'E HOLL ZISKIBIEN
E GOMZOU DIWEZA d'e EBESTEL

ROMETET en doa Jezuz, d'an devez ma savas eus a varo da veo, en em ziskouez er Galile d'e holl vreudeur, da lavaret eo, d'e ziskibien, ha ne oa c'hoaz bet gwelet du-hont nemet gant pevar pe bemp eus e Ebestel, war ribl lenn Jenezared.

Eun devez eta, eun devez merket gantan, an holl ziskibien en em vodas war eur menez eus ar Galile, marteze menez Tabor. E oant war-dro pemp kant. En eun taol, Hor Salver en em gav dirazo. Kerkent e kouezont holl d'an daoulin, o fenn stouet, betek an douar evit e adori.

Jezus, neuze, a dosta ouz an unnek Abostol evit lavarout d'ezo ar c'homzou-man, evit displega d'ezo, eur wech muioc'h, petra a dileont ober pa vo pignet d'an Nenv, ha petra a die ober e holl ziskibien evit e salvet : « Pep galloud a zo bet roet d'in en Nenv ha war an douar ». Evel den eo e komze evelise, rak evel Doue, e oa Holl-c'halloudek a-viskoaz, gant an Tad hag ar Spêred-Santel. E Dad en doa roet d'ezan, evel Den ha Salver, holl c'halloud war an aelez ha war an dud.

« Kit eta dre ar bed holl, prezegit an Aviel d'an holl, badezet anezo en aro an Tad hag ar Mab hag ar Spêred-Santel; deskit d'ezo mirout ar pez am eus gourc'hennet d'ec'h. An neb a gredo hag a vo badezet a vo salvet; an hini na gredo ket a vo daonet. »

Setu eta ar pez o devo an Ebestel da ober, hag ar pez a raint e gwirionez goude ar Pantekost, mont dre ar bed da brezeg d'an dud ar pez en doa Jezuz degaset war an douar : gwirioneziou da gredi, gourc'hennou da virout; hag iveau da rei d'ezo ar sakramanchou, dreist-holl ar vadiziant. Dever an dud a vo kredi ar pez a vo prezegit d'ezo, reseo ar vadiziant, ha heulia lezenn an Aviel; ma reont an dra-se e vezint salvet, a-hend-all e vezint daonet da viken.

Hor Salver a lavaras c'hoaz : « Setu ma vezin ganeoc'h bemdez betek fin ar bed. » O lavarout ar geriou-se, e komze eta n'eo ket hepken d'an Ebestel a oa ouz e selaoù hag a dleu mervel eun devez bennak, met ouspenn da gement hini a gemerfe o lec'h diwezatoc'h, da lavarout eo, d'an holl Babed hag Eskibien a dleu beza e penn an Iliz betek fin ar bed.

Prometet en deus beza ganto holl evit rei d'ezo sklerijenn ha nerz d'ober o labour a silvidigez e-touez an dud. Eus barr an

Nenv ne zilezo ket e Iliz : dalc'hmat e vo ganti evit rei sikour d'ezzi, ha dre-se e vevo an Iliz betek penn diweza ar bed.

N'eo ket, koulskoude, eus ar Galile, e oa sonj gant Hor Salver da zistrei daved e Dad ; eus lein menez Olived, eul lec'h tost d'an hini m'en doa gouzavet ennan e Basion, eo e fell d'ezan sevel, d'an devez m'en doa dibabat, da c'hoar hag eürusted an Nenv. Evel ma tostae an devez-se, e kemennas d'e ziskibien kuitaat ar Galile evit mont adarre da Jeruzalem.

Distrei a reont eta d'ar Gér Santel, ha ganto ar Werc'hez Glorius Vari hag ar gwragez all a oa bet dalc'hmat da heul Jezuz hag e Ebrest.

An daou-ugentvet devez war-lerc'h ma oa deut Jezuz eus ar bez, e oant holl bodet en eun ti e Jeruzalem, moarvat ar Gambrlid. Setu, en eun taol, Hor Salver o tont adarre en o souez. Ar mintin a oa, hag edont o pedi. Jezuz a brizas debri iveau ganto, daoust ma n'en doa mui na naon na sec'ched. Neuze e c'hour'hennas d'ezo chom e kér Jeruzalem betek m'o dije resevet ar Spered-Santel :

« Hepdale, emezan, e tigasin d'eoc'h an Hini a zo bet prometet gant va Zad. Chomit e Jeruzalem, betek ma vefot bet gwisket gant nerz an Nenv. Yann en deus badezet en dour ; met c'houi, sibenn eun nebeud deveziou aman, a vo badezet er Spered-Santel. »

An Ebrest neuze, o sonj atao gant eur rouantelez war an douar-man, da c'houenn digantan :

« Mestr, hag hen e vo neuze e savfot a-nevez rouantelez Israel ? »

E gwirionez, Jezuz a dilee sevel eur rouantelez nevez, e rouantelez e-unan, n'eo ket an hini a sonjent : war an eneou e felle d'ezan bezan Roue evit a santeda hag o savetei.

An Ebrest her c'hompreno mat, p'o devo bet sklerijenn ar Spered-Santel. Da c'hortoz, Hor Salver a respont d'ezo :

« N'eo ket d'eoc'h-c'houi eo da c'houzout an amzeriou merket gant va Zad en e holl-c'halloud. Met c'houi a resevo nerz ar Spered-Santel a ziskenno ennec'h, ha c'houi a zougo testeni d'in e Jeruzalem, e bro ar Jude, et Samari ha betek ar penn all eus ar bed. »

...Hag eun tammig galleg-saout adarre...

— Ton pôtr est malade, Soazig ?

— Voui, ma pauv' Marjan.

— Quoi qui est arrivé avec lui ?

— Il a mal dans son tête, mal dans son ventre, mal partout... J'ai mis à lui un « kataflam » sur son ventre, mais je suis pas été plus avanset...

— Comment qu'il a attrapé mal dans son ventre, comme ça ?

— A manger des polotrez et des irin du.

GWIRBATER.

Evit ar gerent

■ HA BREMAN... ?? ■

ETU echu an eost... echu an ehan skol, ar vakansou.

Daou zevez bras hoc'h eus da seveni breman :

Kasit ho pugale d'ar skol gristen

Evit ar gristenien n'eus nemet eur skol. Ar skol gristen na petra 'ta.

Araok ar brezel, ar skoliou laik, skoliou ar gouarnamant, ne oant ket hepken skoliou dizoue, met bez' e oant ouspenn, da vihana kalz anezo, skoliou enep Doue.

Etre daouarn mistri dizoue ar vro, e oa ar skoliou-se eur benveg dispar evit digristena ar vugale.

Ha deuet int a-benn eus o labour, en eun doare spontus.

Digristenet a-grenn eo bet ar vro ganto, dreist-holl e lec'h na oa skol gristen ebet evit enebi outo.

Hirio e c'houenn ar gouarnamant digant e skoliou ehana da ober brezel d'ar relijon. Chom a ra evelato ar skoliou-se skoliou dizoue. Ano an Aotrou Doue a gendalc'h-da veza eur spontailh evit mistri hon deskadurez. Paotred yac'h e vezint ma teuont a-benn da adsevel ar vro hep skoazell an Aotrou Doue. Gwelet e vezou !

Ha da c'hortoz, n'eman ket lec'h ar vugale gristen er skoliou gristen.

Kerent kristen, kasit 'ta ho pugale d'ar skol gristen.

Kasit iveau ho pugale da skol an iliz

Skol an iliz eo ar skol-katekiz.

Kerkent ha m'eman ar bugel en oad da vont d'ar skol da zeski skianchou ar bed-man, eman barrek iveau da vont d'ar skol katekiz da zeski skianchou ar bed all.

Na rit ket gaou ouz ene ho pugale, dre glask digateziou evit derc'hel anezo er ger, da vare ar c'hatékiz.

Na c'hortozit ket o nao pe zek vloaz evit kas anezo d'an iliz. Dirak Doue ho pezo da renta kont eus al leziregez-se.

Kerent kristen, sikourit ar beleg da ober kristenien eus ho pugale. Kasit ho pugale d'ar skol katekiz.

Hep skol gristen, hep skol katekiz ne saver ket danvez kristenien virion, danvez ailhonned divergent ne lavarant ket. Ha siouaz, re stank eo c'hoaz, dre ar vro, ar ouenn dud-se !!

DRADEM.

HOR BUHEZ KRISTEN E-PAD MIZ HERE

Abostolerez ar bedenn a c'houlenn diganeomp pedi :

Evit ma kresko e-touez an dud an devosion d'an Aelez mat — evit Breuriez an Abostol Sant Per (breuriez evit sikour sevel beleien er misionou).

Miz ar Rosera. — Karomp hor chapeled... ar gaera pedenn a c'hell dont war hor muzellou en enor da Vari, ar bedenn a ya euen betek he c'halon. Dre ar Rosera o deus ar gristenien gwechall trec'het o enebourien ; dre ar Rosera ives e teuio d'eomp he skoazell er stourmad hon eus da ober evit gounit ar Baradoz.

2 Here : *Gouel an aelez mat.* — Doue en deus karget eun ael da gemer soursi ouz pep den. Dalc'homp sonj eman bepred en hor c'hichen, bezomp doujus d'ar sonjou mat a zegas d'eomp, ha goulenomp digantan hor sklerijenna, hon difenn, hon derc'hel war an hent mat.

3 Here : *Santez Teresa ar Mabig Jezuz.* — Arabat kemer Santez Teresa evit eur Santezig koant, aet d'ar Baradoz dre douez ar bleuniou, ar c'han hag al levenez. Ma 'z eus ganti bleun roz etre he daouarn ez eus ganti ives eur grusifi. « *Nep a fell d'ezan beza va diskibl, ra gemero e groaz bemdez.* » Evit an holl Sent, hent an Nenv eo hent ar Groaz.

4 Here : *Sant Fransez a Asiz*, patron an Emgleo Katolik. — En eur bed yen ha klavy gant klenved an arc'hant hag ar blijadur, Sant Fransez, dre e skoueriou hag e gomzou, en deus entanet ar c'halonou gant tan karantez an Aotrou Doue. Er skol gantan, deskomp an doare da skigna endro d'eomp hor feiz hag hor c'harantez. Doue en deus fiziet e pep kristen eneou an holl grisstenien all.

11 Here : *Gouel er Werc'hez-Vari-Mamm*, Mamm da Zoue hag hor Mamm. — Pa vezomp er boan, en em daolomp war he c'halon ; eun diverra eo eus kalon an Aotrou Doue.

25 Here : *Gouel ar Christ-Roue.* — En desped d'e enebouren, astenn a ray e c'haloud war ar bed holl. N'eus nemet e lezenn hag a c'hell degas ar peoc'h, ar justiz hag an urz vat e-touez an dud. Lakaomp Jezuz da veza mestr warnomp ha war hor familih, war hor parrez ha war hor bro, hag eun derivez ni a reno ives gantan en e rouantelez.

« AR VERC'H » HE DEUS GRAET HE FASK KENTA...

Dre ar barrez a-bez n'eus ano nemet eus « ar verc'h ».

N'eo koulskoude na merc'h eur Roue, na merc'h eun impalaer.

N'eo nemet merc'h Tinaig Rozmeur, gwreg eur micherour mat.

Ar verc'h eo « doue » ar vamm.

Gwir eo he deus amzer ar vamm-se da vounouat he merc'h, rak n'he deus merc'h nemeti.

Met pebez merc'h !

Spered he deus da werza ! Ha gened da lakaat da glenvel gant an avi koanta merc'h ar vro !

Hag an dud a vefe diskiant awalc'h, pe dall awalc'h, evit disonjal meuli spered lemm « ar verc'h » ha chom mantret dirak he c'hoantiri, ar re-se, buan, a vez graet skol d'ezo gant Tinaig.

« Ar verc'h » du-man, « ar verc'h » en tu-man, « ar verc'h » en tu-hont, eme Tinaig, rount he ginou evel Chob ar marichal pa lonk e chicadenn.

« Ar verc'h » koulskoude n'eman ket hec'h-unan en ti... Eur mab he deus ives Tinaig. Met an aillhon-man ne vez ano anezan nemet an nebeuta ma vez gellet... Awalc'h a zo da ober meuli « ar verc'h ».

Mimi a vez graet anezzi.

Targaz koz ar presbital a zo e ano « mimi » ives.

XXX

Hag ar verc'h, er bloaz-man, he deus graet he fask kenta.

C'houec'h miz araok an deiz kaer-se, ar vamm a oa dija nec'het war c'houzout penaos gwiska ar verc'h, piou da bedi d'lein, peseurt friko ober d'ezo... Eun dra dreist-holl a oa war e spered : penaos lakaat « Mimi » ar gaera eus ar barrez.

Rak, ne oa ket da varc'hata. Mimi a ranke beza ar gaera. Ha pa goustfe mil luriou prena dilhad nevez d'ez, ar gaera a vefe.

Epad miziou ha miziou, ne veze gwelet nemet Tinaig war an hentchou, o vont hag o tont eus an eil ker d'eben, eus an eil ti d'egile da « brena traou evit pask ar verc'h ».

An ozac'h a sabate... rak alies e ranke aza boued, ha ne blije ket kalz ar vicher-se d'ezan. N'eo ket eul luduennen, ozac'h Tinaig !

Tostaat a ra deiz ar Pask kenta.

Muioc'h eget biskoaz, pres warni, Tinaig a red war he marc'h-houarn. « Ar verc'h » a vez iveau kaset ha digaset... eus ti ar gemenerez da di ar c'here, eus ti ar c'here da di ar perukennner. O tont eus an ti-man eo en em gavet ganen Tinaig ha Mimi. Met, ken buan all, n'em befe ket anavezet « ar verc'h » gant he « indéfrisable ».

N'ouzoc'h ket marteze petra eo eun « indéfrisable »? Renkennadou lostou moc'h bihan korvigellet ha rodellet a vez lakaet war an tal, war gern ar penn, war ar choug... hag a ra eus penn ar merc'hed paour penn eur c'hi barvek bennak. Ne goust nemet hanter-kant skoed rodella evelse eur pennad bleo.

Ma vele gellet c'hoaz ober eur fritadenn gant ar bern lostou moc'h bihan-se! Siouaz! Rostet e vezont alies met fritet n'hellont ket beza!

Hag ar bleo a vez bet rodellet evelse gant eun « indéfrisable », a die chom rodellet e-pad tri marc'had nao bloaz, a lavar ar perukennner. Siouaz adarre! Daou viz goude e ranker adarre mont da welout ar marc'hadour lostou korvigellet. Ar pennad bleo rodellet a vez deuet da veza eur pennad strouez ha brouan.

Evit he fask kenta « Mimi » he devoe eun « indéfrisable ».

XXX

Eman digor retred ar vugale. Eun tad misioner a glask kempenn d'ezo o c'halonou evit resezo o Doue. Dre ar barrez an holl vammou kristen, gant alioù fur ha kuzulioù santel, a zikour o mab pe o merc'h da bourchas o ene evit deiz benniget o fask kenta.

Tinaig Rozmeur, hi, ne sonj nemet kempenn dilhad ar verc'h ha pourchas ar friko bras.

Dre ar barrez, ar mammou mat a bed gant o bugale evit tenna bennoz ar baradoz war ho ene.

Tinaig, hi, ne sonj nemet pedi an dud da zont d'al lein. Lein pask kenta ar « verc'h »!...

Setu an deiz bras. Eun deiz laouen dreist an holl dervezioù all eo deiz Pask kenta.

En tiegeziou eo savet abred an dud... Kerkent ha kloc'h an Angelus e weler, war an hent, tadou ha mammou gant o bugale. C'hoant o deus daoulina ouz an daol santel e-kichen o bugale.

Tinaig iveau a zo savet abred... n'eo ket avat evit mont da gofes na da gomunia. N'he deus ket amzer. Ar verc'h a zo da wiska... (hag ar gaera a rank beza!), hag ar friko bras a zo da aoza. Kerent a zo leun an ti... deuet darn da ober ar friko... darn all da sikour e zebri.

Ma ne vele bet nemet Tinaig o keusteurennna ne vele ket bet dare merenn a-benn koan.

D'an oferenn vintin e c'hellas mont evelato. Ha ne chomas ket e toull an nor... Gwelout ar verc'h a ranke... ha gwelout ar vugale all iveau... Hag an diaoul a guzulike d'ez en he c'halon « ne welez ket, Tinaig, da verc'h eo ar goanta hag ar gaera ».

Hag e gwirionez fichez ha gwisket e oa « Mimi » evel ne oa merc'hig all ebet... Betek e toull dor an iliz edo Tinaig o kempenn ar verc'h... « Ha taol evez, Mimi... ne azez ket war da ouel... diwall da gouezha da vanegou... » hag eur bern alioù all c'hoaz a voe roet d'ar verc'h.

Ar mammou all iveau o devoe roet alioù d'o bugale... « bez fur en iliz... arabat d'it trei da benn... lavar mat da bedennou... ha pa vezi bet o komunia goulenn grasou kaer digant Jezuz... da zeiz ar Pask kenta Jezuz n'hell dinac'h gras ebet... hag arabat disonjal pedi evit ar brizonerien... »

Klask a rae ar mammou mat ober eur c'hempenn diweza da ene o bugel.

Daoust ha « Mimi », merc'h Tinaig Rozmeur, n'he deus ene ebet?

XXX

D'an oferenn-bred ne welis Tinaig ebet en iliz. Chomet e oa da bourchas al lein vrás. Ha pebez lein! Friko betek naontek gwenneg!! Da zebri ha da eva e oa n'eus forz pegement! Ha paeron Mimi a reás eur seurt kofad, en enor da Bask kenta he filhorez, n'en devoe bec'h o sevel diouz an daol ha ma rankas mont da ober eur c'houesk da benn ar bern kolo e-lec'h mont d'ar Gousperou.

An tad iveau a oa eun tammig ruz e gribenn... Asa 'ta, ret eo eva eur bannig da zeiz Pask « ar verc'h ».

Tinaig a zigouezas re ziwezat evit ar Gousperou. Tiz warni, ruz he fenn iveau e teuas evelato d'ar penn uhel... Gwelout ar verc'h a ranke... hag he sellou ne barent nemet warni... N'he devoe ket zoken eur sellig evit an osti e-pad bennoz ar Sakramant. Ha pa glevas ar vugale o renevezi promesaou o badiziant, ne glaskas tamm ebet unani he fedenn gant hini ar vugale met hepken selaou mouezig flour « ar verc'h », ha sonjal ne oa er barrez merc'h ebet par d'he merc'h.

Tremen ' ra pep tra.

Deiz Pask kenta « ar verc'h » a zo tremenet iveauz.

Digouezet eo bet ganen abaoe gwelout breur « Mimi », eur paotrig dek vloaz bennak d'ezan, hag em eus goulennet digant : — Ha te, peur e ri da Bask kenta ? — A-benn daou vloaz aman, ha mamm he deus lavaret d'in e vez graet adarre friko bras.

a reas Tinaig Rozmeur da zeiz Pask kenta Mimi.

PETROMIK.

Eul levrig hoc'h eus da brena

Kevredigez « Ykam » (yaouankiz kristen ar maeziou) a zo o paouez embann eul levrig, e ano « Pedomp ». Eul levrig eus ar re goanta eo, gwisket gant eun dudi a chupenn c'hlas, treset d'ezan gant Langleiz, ha treset dispar anat d'eoc'h.

Eul levrig pedennou eo, evel ma lavar e ano. E teir lodenn e kavomp renket ar pedennou-se : 1) teir oferenn, 2) eun eurig dirak ar Sakramant, 3) hent ar groaz.

Pedennou an teir oferenn a gavan brao meurbet ; ken brao, m'am befe lakaet al levrig-se etre daouarn kement kristen a zo e Breiz, ma vefen bet pinvidik awalc'h evit hen ober. Siouaz, n'oun ket !! Met, pa sonjan, c'houi, lennerien ger, a zo pinvidik awalc'h evit e brena. Skrivit 'ta diousfu da :

Direction des Œuvres, rue Feunteunig-al-Laez, Quimper.

Ha kement hag ober, evit na vo ket avi eus ho levrig, prenit pep a hini da holl tud ho ti.

Priz al levrig : pa vez prenet a hiniennoù : 7 lur 10 (distrub eus ar mizou kas) : pa vez prenet 10 d'an nebeuta, 20 real ar pez (ar mizou-kas ouspenn).

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos eo deuet Santez-Anna-Wened, pe Keranna, da vez a eullec'h ken brudet.

(*Diwar levr an Aotroned
BULEON HA GARREC.*)

Ar Meurz 25 a viz Meurz

En deiz warlerc'h, setu Nikolazig adarre war hent ar Presbital, gant e vignon Julian Lezulit.

Daoust hag an digemer e ti an Aotrou Person a vo gwelloc'h en dro-man?... Ha muioc'h a fizians a vo en e gomzou?... Da vihana graet en do Nikolazig e zever ha roet ar peoc'h d'e goustians.

Alas ! an Aotrou Person o digemeras ker fall hag en dro genta !

Nikolazig a lavaras d'e Berson :

— « Santez Anna a zo en em ziskouezet d'in eur wech muioc'h hag a c'houenn ma vo savet eur chapel e park ar Bosenno. »

Garo, ha kriz zoken, e voe respont an Aotrou Person :

— « Nikolazig, gaou a rit ouzoc'h hoc'h unan hag ouz ho familh o kredi sorc'hennou ken diskiant. Betek-hen, e oac'h evit an holl eun den leun a skiant vat. Met hiviziken, petra 'vo sonjet ac'hanoc'h ? Lavaret e vo eman kollet ganeoc'h ho penn. »

« Ya, emezan, droug ennan, ma ne zilezit ket an hunvreou sot-se, e virin ouzoc'h lakaat ho treid en iliz, ha tostaat ouz ar sakramanchou ; ha ma varvit er stad-se, ne vezoc'h ket beziet evel eur c'christen, met kaset e vezoc'h war eun d'ar vered hep tremen dre an iliz. »

Nikolazig, dirak ken gwaz gourdrouzou a chomas peoc'h. Kuitaat a reas ar presbital gant e vignon Lezulit, dinoc'h kaer, rak fizians vrás en doa e vije savet ar chapel o vez a n'helle ket diskredi tamm ebet komzou Santez Anna. Met evelato, e galon a oa doaniet.

Sevenet en doa breman goulenn kenta Santez Anna ; ne chome

ken gantan nemet an eil lodenn da seveni : kaout aliou mat eun den a fizians.

Ar Yaou 6 a viz Meurz

Kenta den ma c'houlennas kuzul digantan, eo an Aotrou Yvon Richard, eur beleg mignon d'ezan. Heman, nec'hett, a gavas mat kas Nikolazig da gaout an Aotrou a Germadio, denchentil hegaret ha karet gant an dud diwar ar maez. An Aotrou a Germadio, eur c'hristen eus an dibab, a oa o chom tostig da vourc'h Pluneret.

Asamblez ez ejont d'ar maner.

Eno Nikolazig a gontas penn-da-benn ar pez a c'hoarveze gantan abaoe tri bloaz. Ne guzas netra, nag an digemer bet digant ar Person nag ar gourdrouzou garo.

— Mar teuan da c'houlenn hoc'h ali, eo evit senti ouz Santez Anna. »

An Aotrou a Germadio a gavas mat ar pez a rae Nikolazig, met, emezan :

« Divatrek oun d'o sklerijenna. Eun ali avat a roin d'eoc'h. It da gouent an Tadou Kapusined da Alre : eno, hep mar, c'houi gavo ar sklerijenn a glaskit. Eun ali all a roin d'eoc'h c'hoaz : Pa weloc'h a-nevez traou burzodus, kemerit ganeoc'h unan bennak eus hoc'h amezeien a c'hello servijout da dest, ha neuze, kendalc'hit da bedi Doue, hep fallgaloni Morse n'eus forz petra ' zi-gouezo ganeoc'h. »

Nikolazig a zistroas d'ar ger frealzet, laouen ha sklerijennet gant komzou karadek an Aotrou a Germadio.

V. S.

Taolit evez mat !

« KENTELIOU SANT FRANSEZ » ne vezont mui moulet distag diouz « Ar Vuhez Kristen ». War ar peder bajenn ziweza eus « Ar Vuhez Kristen », e kavot, bep miz, kelennadurez an Dredé-Urz.

Sorc'hennou Yann Digredenn

Er-maez eus an Iliz, silvidigez ebet

R veleien, eme Yann Digredenn, a vez klevet alies o lavarout eo an Iliz eur vamm vat. Eur vamm vat ? Allo ta ! eur gwall-bez, ne lavaran ket, ha rok, ha rust, ha didruez, peogwir e prezeg ar veleien n'heller ket mont d'ar baradoz, n'eus silvidigez ebet, anez beza a-du gant.

— Goustad, Yann. Eun tamm skelejenn hoc'h eus ezomm.

Eur protestant ne day ket d'an Ifern netra nemet dre m'eo protestant.

Lakeomp n'en deus klevet ano ebet eus an Iliz katolik pe marteze n'en deus ket bet amzer da veza sklerijennet a-walc'h ; mar deo a-hend-all eun den eun ha didamall, daoust d'ezan da vale, hep gouzout d'ezan, war an hent fall, e c'hell beza salvet. Rak an Iliz hen digemer e-touez he bugale, hen staga a ra eus ar pez a vez anvet : ene an Iliz.

— Petra ? An Iliz eta he deus eur c'horf hag eun ene ?

— Ya, ha komprendit mat kement-man... Korf an Iliz a zo graet gant ar re holl a zo bet skuilhet war o fenn dour ar vadiziant hag o deus digemeret kredennou ar feiz katolik. Stag e chomont ouz ar c'horf-se zoken ma kouezont er pec'hed. Henvel eo an Iliz ouz eur park a zo ennan ed mat ha draog en eun douez, henvel eo ouz eul leur a zo warni gwiniz reut ha pell ; henvel eo ouz roued a zo ennan pesked mat ha re fall.

Ar gristenien e stad a bec'hed a zo izili maro, izili evelkent. N'int ket distag diouz korf an Iliz, diouz hec'h ene ne lavaran ket.

Evit an dud-se n'eus silvidigez ebet rak n'eo ket awalc'h beza stag ouz korf an Iliz, ret eo dreist holl beza stag ouz hec'h ene : da lavarout beza e stad a c'hrs.

XXX

Bez ez eus tud n'anavezont ket ar gwir feiz ; an dra-se, avat, n'eo ket dre o faot eo. Ouspenn, tud a volontez vat int, mirout a reont gant aked lezenn Doue skrivet e koustians pep den ; prest int da ober bolontez Doue, da vale gant an hent euen ha da dec'hout diouz an droug. N'eman ket an dud-se, penn-da-benn.

er-maez eus an Iliz ; bez emaint en hec'h ene, peogwir n'int ket enebourien da Zoue.

Tud a zo, eme Sant Tomaz, an doktor bras, o veva e-kreiz ar c'hoajou doun, e-touez al loened gouez, ha n'o deus klevet morse komz eus ar feiz kristen. An dud-se ma sentont ouz mouez o skiantvat evit ober ar mad hag en em virot diouz an droug, a resevo digant Doue sklerijenn ha nerz da gredi ar pez zo ret evit beza salvet. Peur ha penaoz ? Doue her goar.

Doue a zo leal, n'hell kastiza den ma n'eo ket kablus. Eur protestant eta pe eur chismatig ne vez ket daonet ma ne oar ket eo fall e relijon ha ma ra diouti gwella ma c'hell.

Tostoc'h eman da Zoue ive eur payan ha n'en deus morse klevet an eus ar gwir feiz, ma heulh ervat e relijon hag e gousians, eget n'eman eur briz kristen hag a ra fae war sklerijenn ar feiz a wel o para dirak e zaoulagad, ha war lezenn Doue a dor hep ehan dre e vuhez fall.

En e vadelez, Doue a ouezo brao-bras sklerijenna ene an here-tig, ar chismatig, ar payan evit o lakaat war hent ar silvidigez.

— Er-maez eus an Iliz, silvidigez ebet !

Nann, Yann, d'ar re a anavez an Iliz o c'houzout mat n'eus hent all ebet o kas d'ar Baradoz.

Eo, d'ar re ne anavezont ket an Iliz hag a zo, hep gouzout d'ezo, en denvalijenn.

Ne varn an Iliz den ebet d'an Ifern. Doue hepken, hag a oar pep tra, a varno pep hini d'an eur ziveza ; gant lealded, sur awalc'h, met ive gant madelez ha trugarez.

Ni, tudigou keiz, arabat eo d'emp klask gouzout hiroc'h.

MELEGAN.

Er Miz a zeu...

Er Miz a zeu e tigorimp aman

« KENTSTRIVADEG AR C'HATEKIZ »

evit ar vugale, lennerien « Ar Vuhez Kristen »

Bugale, lennit piz, er Miz a zeu,
ar bajennig a vezoz skrivet evidoc'h.

MAMMOU BREIZ, PETRA ' RIT !...

Deskit 'ta brezoneg
d'ho pugale I

(Kendalc'h)

War a-raok... pe war a-drenv ?

— « Ar Vretoned a zo bet kemeret pell awalc'h evit tud diwezat. Breman p'nt staget da c'hallegat ha da gemerout stumm diluret e karfez e talc'hfent atao d'o brezoneg ? »

— Ne gavan ket diaes e oufe Breiz galleg, Yvette, diaes avat e kavan e tilezfent ar brezoneg.

Ne gavan ket diaes ez afe Breiz war-a-raok hag e wellafent o stad.

Diaes e kavan ez afent kement war a-drenv evit ar pez a sell ouz o ene, e-pâd m'emaint a-hend-all o pinvidikaat hag ar vuhez ganto oc'h aesaat.

Pep pobl, evel pep den, he deus he c'hresk da ober. Me a garfe gwelout va c'henvroiz oc'h ober o hini hep diouenna, oc'h ober Bretoned-meur ha n'eo ket Gallaoued eus an eil troc'h. N'eo ket hervez natur e trofe eur parkad gwiniz en eur parkad kerc'h, nag ar Vretoned e Gallaoued.

Me a gred e tie pobl Breiz sevel ha kreski hervez he spered, hervez an nerziou hag ar pinvidigeziou ene a zo bet slet enni gant Doue ha gant ar re goz.

Me a gred ez eus er Vretoned perziou mat, plegou mat a zo a ouenn enno hag a gollint pa ne vezint mui Bretoned.

Ha Bretoned ne vezint mui p'o do kemeret yez ha doareoubeva ar C'hallaoued.

Me a gred he deus Breiz — dre abeg d'an danvez korf, spered ha kalon a zo oc'h ober ar Vretoned — he ero da doulla e-touez an dud, hag a-berz Doue.

Me a gred e faziomp o « tivreiza » evel ma reomp ; me a gred eman ar vreinadurez o vont d'hor beuzi ; me a gred emaomp d'hor tro o vont war hor penn ; me a gred eo poent bras d'emp deski d'hor yaouankizou anaout ha karout hor Breiz.

Neuze ha neuze hepken, e paouezint da gemerout o skoueriou a vuhez war dud ha n'hon talvezont ket.

Neuze, e-lec'h diskenn, e savimp.

« Breiz war 'raok ? »

Ya !

Hag, evit an dra-se :
 « Breiz da viken ! »
 Ar sevenadur gwirion (la vraie civilisation) n'eman ket en
 ardou a vez desket ober !
 N'eman nemet et c'halonou yac'h ha karantezus.

Ar garantez-vro

— *Diwall, kenderv, na vefes tamallet da gasaat ar Frans.*
 — Ma vezan tamallet, e vo gant tud n'ouzon ket petra eo
 ar garantez-vro.

Farsus eo e kredfe tud a zo, sevel c'hoaz ho mouez hirio da
 rei kenteliou d'ar re all !

Ar re o deus hor c'haset da beuri, ar re a zo ar penn-abeg
 m'emaomp en ereou, ar re a felle d'ezo ne chomfe maen-harz
 ebet etre ar broiou, paotred an dorn serret, ar re a zo bet atao re
 denor o c'hrac'henn d'her c'has da doulla war an tachennou
 brezel...

Setu aze piou a garfe breman deski d'ar re all ar garantez-vro.

Eur Breizad a sav, diskabell, da selaou « Bro goz va zadou » :
 azennen a vo kavet a raio eun treitour anezan, ha pa ve bet fri-
 gaset o tifenn ar Frans.

Laoskomp an azennen da vlejal... Atao e vo azennen !
 — Ma vezan tamallet da re garout va Breiz, ne vo ket gant
 Jacques Chevalier na gant Pétain.

Chevalier, ministre an deskadurez d'an ampoent, a skriva :

« L'attachement à la petite patrie est la première forme du
 patriotisme. Celui qui aime son village aime d'autant mieux la
 France. »

Pétain e-unan a lavare da Roger Grand, unan eus ar Fransizien gouizleka :

« Ce qu'il nous faut, c'est la conservation et, si possible, la
 renaissance des idiomes et des costumes régionaux, des usages
 locaux rationnels, des formes de l'habitation, du mobilier, de la
 musique, des chansons... »

— Al lezenn gristen n'am tamallo ket muioc'h.
 Lezenn ar garantez kristen a ordren d'eomp karout an holl dud,
 ar re dosta da genta, ar re all goude.

Ar garantez a dle en em astenn da genta war ar gerent, war
 an amezeien, war ar barrez :

ac'hano war ar « vro vihan » a-bez ;
 goude war ar « vro vrás » ;
 evit echui war ar bed holl ;
 o koll he zommder dre ma pella diouz ar ger.

Eus diou vamm a zesko d'o bugale kana, ar genta : « Montagnes des Pyrénées », pe « La valse brune », eben « O Breiz-Izel, o kaera bro », pep den a skiant a veulo an eil dreist ar genta. Hounnez eo a ziskouez ar gwella he c'harantez-vro.

A drugarez Doue n'emaomp mui en amzer ma vezet ret d'ar Vretoned a felle d'ezo diskouez e karent o bro, kana : « Les pommes de terre pour les... (respes d'eo'h !), les épluchures pour les Bretons ! », pe strakal o daouarn da « Vécassine » !

Ar rod a dro !

An dud fallakr o deus poaniet kement d'hor breina a zo skubet
 dindan o zreid.

En an' Doue, na gendalc'homp ket da heuilha o c'henteliou
 divalo !

Karomp ha servijomp ar Frans en eur zerc'hel en he flomm hor
 bro vihan, hor Breiz !

Kaout a ra d'in Yvette, ma 'z eus bet, en amzer dremenet,
 kement a gomuniste e pep bro, ha zoken e-touez ar Vretoned —
 dreist-holl ar Vretoned divroet — eo dre n'eus ket bet desket
 d'ezo awalc'h anaout ha karout o bro-vihan.

Ma ne stag ket an den e galon ouz ar c'hornig douar eman
 bemdez o vevan warnan, penaos e stage e galon ouz ar vro
 vrás ne wel nemet a-bell-da-bell ha diwar-c'horre ? Ne zeskit
 ket d'ar Breizad karout e Vreiz hag e genvroiz, hag e c'houlen-
 fec'h digantian skuillh e wad evit tud ar C'hreisteiz pe an Han-
 ternoz ?

Penaos en dije kalon d'hen ober ?

Deskit d'ezan karout Breiz hag e varvo war an dachenn evit
 ar Frans hag ar Fransizien en eur sonjal e ro e vuvez iveauz evit
 Breiz ha Breiziz a zo ken tost d'ezan.

XXX

Ar rozenn a zo eur vleunienn gaërt. Ma ne ve bleunienn all
 ebet nemeti, ne ve ket ken koant ar maeziou evel ma vezont
 dindan o mantell varellet d'an nevez amzer.

Peseurt koantiri he dije eur vro, ha peseurt plijadur a ve bale
 dreizi ma vije henvel-mik pep korn anez ?

Petra c'hounezo ar Frans p'he do graet Gallaoued eus ar Vre-
 toned ? Eur berlezenn nebeutoc'h a vez o lintra en he c'hurunenn.

Petra vo gwelloc'h Breiziz pa vezint aet da C'hallaoued ?

Kollet o do pep gened ha pep brud broadel.

Kollet o do iveauz, hel lavaret hon eus c'hoaz, ar perziou mat
 a rae talvoudegez o ouenn.

« O Breiz va Bro, me gar va Bro ! »

S. S.

Evit ar merc'hed...

≡ DIWARBENN AR C'HIZ ≡

Pa zigemeras en e balez pirc'hirañ merc'hed yaouank Emgleo katoñk an Itali, Hon Tad Santel ar Pab a gomzas d'ezo evelhen, diwarbenn ar c'hiz :

— « An Aotrou Doue, merc'hed yaouank, ne c'houlenn ket diganeoc'h mouzat ouz hoc'h amzer, mouzat ouz ar c'hiz, nag en em wiska dishenvel krenn diouz doareou ha kustumou an dud a vevit ganto, hep derc'hel kont eus ar pez a bli pe a zisplij d'ezo... »

...Ar pez a c'houlenn Doue diganeoc'h avat, eo derc'hel sonj dalc'hmat ne dle ket an den renka e vuhez hervez lezennou hedro ar c'hiz. Dreist lezennou ar c'hiz ez eus lezehnou all, lezennou start ha n'hellont plega na da c'hoantou na da froudennou an dud...

Al lezennou-se pere int ?

Embannet int bet a-holl-viskoaz gant Doue, hag embannet e vezont, hirio c'hoaz, gant an lliz, gant ar sent, ha zoken gant skiant vat an den.

Hag e tesk d'comp al lezennou-se eman mad hon ene da lakaat araok mad ha plijadur ar c'horf, hag eman iveau mad ene hon nesa da lakaat araok mad hor c'horf...

...Ma klaskit en em wiska hep derc'hel kont eus kement se, buan e kemerot an hent fall,

Merc'hed a zo hag a lavaro marteze eo aesoc'h ha yac'husoc'h ar gwiskamanchou hervez ar c'hiz, met pa deu ar c'hiz da veza eur riskl evit silvidigez hoc'h ene, daoust hag e chellit c'hoaz eur laverout eo yac'hus ar c'hiz-se ? Ha daoust ha n'eo ket ho tever trei kein d'ez ?

Kentoc'h eget koll o ene, plac'het yaouank eveldoc'h — Agnes, Sesil ha pet all — o deus kavet gwelloc'h gouzant ar verzerenti ha mervel. C'houi, c'hoarez d'ezo dre ar feiz hag ar garantez, c'houi ne gavfec'h ket en ho kalon nerz awalc'h evit dilezel aesamanchou ar c'horf, evit derc'hel yac'h ha glan buhez hoc'h ene ?

Lod all a lavaro n'he deus biskoaz ar c'hiz graet drouk ebet d'o ene. Met ma hoc'h eus, dre ar c'hiz a heuilhit, graet droug da ene ha nesa, daoust ha n'hoc'h eus ket iveau glazet hoc'h ene ?

...Ma teufe ar merc'hed yaouank kristen da welout ha da anaout ar pec'hejou o deus, gant o gwiskamanchou skany ha

berr, lakaet an dud all da ober dre sell, dre sonj, pe dre c'hoant, e chomfent spontet dirak ar samm a zo war o c'houstians kablus...

...O mammou kristen, ma oufec'h an ankeniou, ar risklou, ar vez emaoec'h o chacha war ho pugale evit an anzer da zont, pa lezit anezo d'en em wiska ken dizereat, e krenfec'h dirak ar gaou a rit ouz ar vugale bet fiziet ennec'h gant Doue evit o sevel en eun doare kristen.

Hag ar pez a lavaran d'ar mammou a lavaran iveau d'ar merc'hed all, merc'hed devot war o meno, a weler o tigemerout gwiskamanchou divergont. Dre ar skouer fall a roont e chachont eur bern merc'hed all d'o heul, war an hent a gas an eneou da goll...

Keit ha ma ne vez gwelet ar gwiskamanchou dizereat-se nemet gant merc'hed fall ha meuz, den ne gred en em wiska eveldo. Pa weler avat kristenien a vrud vat o kemerout anezo, buan e tiroll an holl d'o dougenn...»

Giziou eur bobl eo skeudenn e ene.

Giziou divergont, pobl divergont.

Giziou hudur, pobl hudur.

Hag an hudurnez a zo breinadurez.

Daoust hag ar poblou a en em blije er vreinadurez a c'hell c'hoaz ar yec'het dont d'ezo ?

Ma ne selau ket ar gristenien mouez Hon Tad Santel ar Pab e-unan, piou ta a ranko dont da brezeg d'ezo evit o diarbenn diwar an hent fall ? Piou ? Nemet Doue e-unan, marteze, gant an tan hag ar gernez !... D.

EUL LAPOUS TAPET BRAO...

E-barz ar voetur vrás a gase gwechall ar veajourien eus Mandon da Lyon, en em gavas eun dervez e-mesk e-leiz a dud all : eur beleg, daou zen stumm aotronez d'ezo, hag eun tamm paotr yaouank.

Ar beleg a oa gant e vevriel. An daou zen a zivize etrezo. Ar paotr yaouank, selouet gant an holl, a vale toniou diwarbenn ar relijon hag a gane soniou divalo.

— « Me, emezan, a gav kaeroc'h ar soniou-se eget ar c'chantikou a vez gant ar c'hoz a welit du-hont ha gant an daou gantolor a zo en he c'hichen. Me zo eul « libre-penseur », ne blije ket d'in mont da lipat treid ar sent, na kennebeut all beiji gant chouanted.

Klaoustre ugent real e lakain ar beleg-se hag e zaou sakrist da ziskenn d'ar c'henta kériadenn.» Hag en da staga gwasoc'h-gwasa gant e soniou mezus.

An Angelus a sonas. An daou aotrou d'ober sin ar groaz ha da bedi. C'hoarzadeg gant an dud. Goude, hep tamm mez ebet e kemeras unan anezo e chapeled en eur c'houlenn a vouez uhel ouz egile :

— « Breman, aotrou kont, ez an da lavarout va chapeled ; daoust hag hel lavarout a rafec'h ganin ? »

— « Gant plijadur, aotrou beskont, gant plijadur. »

O klevout ano ouz kont ha beskont ar veajourien a dorras c'hoant goapaat d'ezo, hag al « libre-penseur » a chomas e c'henou digor war nav eur.

Echu gant ar chapeled, e tegoueze ar vouetur e keriadenn Trévoùx e-lec'h ma tiskenne ar beleg. A-raok mont er maez e lavaras d'an daou zen a oa en e gichen e rafe plijadur d'ezan gouzout piou e oant.

— « Aotrou Person, eme ar c'hasa, me eo ministr Traou an diavez, Beskont Maze de Montmorency. »

Mezus e chomas an holl. Brasoc'h souez o devoe c'hoaz pa lavaras egile :

« Me, Aotrou Person, eo ar c'hont de Villèle, Penn-Rener ar gouarnamant. »

Al « libre penseur », debret gant ar vez, a glaske chacha gantan e skasou, pa lavaras an Aotrou de Villèle :

« A-raok diskenn, paet priz ar c'hlaoustre hoc'h eus graet, mar plij, hag hoc'h eus kollet, peogwit ni eo ho laka da ziskenn. »

Ar goapaer digredenn a baeas, hep ranna ger, hag en em dennañ kuit primma ma c'hellas.

— « Kenavo, Aotrou Person », a lavaras neuze an Aotrou de Villèle. Hag en eur lakaat priz ar c'hlaoustre e dorn ar beleg : « evit anaon ho partez, Aotrou Person ».

ERWANIG.

Ra vezou meulet Jezuz-Krist !... Bepred !

Kenteliou Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

4 Here... gouel S. Fransez

Va Breudeur ha va C'hoarezed ker,

Bep bloaz, pa dosta gouel Sant Fransez, e kavomp an tu da ziskenn doun en hor c'houstians, da deurel eur sell piz war hor buhez ha d'en em c'houlenn hag hen, e gwirionez, e kerzomp war an hent a zo merket d'eomp gant hor Reolenn.

Evit beza kristenien rik, poagnomp, evel Hon Tad, da anaout ha da garout Hor Salver.

Evit Fransez, Jezuz n'oa ket pell dioutan, evel ma 'z eo evit kement a dud ; n'oa ket evitan evel eun estranjour, bet gwechall war an douar, met ankounac'haet a bell 'zo !

Evitan, Jezuz a oa atao an Doue leun a vuhez a zo e pep lec'h hag a weler e skeudenn e kement tra a zo.

Eur groaz kavet war he hent, eun iliz pe eur chapelig enno ar Sakramant meulet ra vezou, eur paour o c'houlenn an aluzen, eun den klanv gwasket gant ar boan, eur paour-kaez lor taget gant eur c'hlenvet euzus hag an dud o tec'hout dioutan, eun den a Iliz o tremen, eul labous o kana pe eun oanig o vegeliat, eur prenv-douar e-harz e dreid zoken, pep tra a zegase sonj d'ezan eus e Salver.

Evit Fransez, Jezuz a oa ar Mignon bras ; ar Mignon-se a gare dreist pep tra ; gantan eo e komze a-hed an deiz ; kement tra

a rae plijadur da Jezuz, a lakae e galon da dridal gant al levez, met kement tra a rae poan d'ezan, e lakae da ouela dourek :

« Ar garantez n'eo ket karet, emezan, ar garantez n'eo ket karet. »

Sant Paol a lavare : « Beva, evidoun, a zo Jezuz-Krist... neket me eo a vev mui, Jezuz-Krist eo a vev ennoun. » Sant Fransez a c'helle lavarout kemend-all iveau.

Buhez Jezuz hag hini Fransez a oa deut da veza henvel. O sperejou a gomprene an trau en hevelep doare hag en o c'hal-nou e kaved atao an hevelep karantez.

Fransez a varne pep tra evel Jezuz ; eveltan e kare an holl ; eveltan, e kemere perz en o levez hag en o foaniou ; eveltan e save dalc'hmat e spered hag e galon war-du ar Baradoz hag e touje e pep doare da volontez santel an Aotrou Doue.

Ha ni, va Breudeur ha va C'hoarez kér, daoust ha gwelout a reomp bolontez Doue e pep tra, evel Hon Tad Sant Fransez ?... Daoust ha feiz a-walc'h hon eus eveltan evit anaout skeudenn Hor Salver en-dro d'eomp ?... En amzer drubuilhus-man, dreist-holl, ha birvidik a-walc'h eo evit douja da Zoue ha kaout ennan eur fizians hep muzul ?

O Sant Fransez, hon Tad karet, kreskit ennomp ar feiz, gou-lennit evidomp eur spered kristen gwirion ha roit d'eomp ar c'hras da veva atao muioc'h-mui diouz an Aviel !

LENNIT HA SKIGNIT...

AR VUHEZ KRISTEN

Koumanant ordinal : 20 lur.

Koumanant a enor : 25 lur.

AR GOMUNION, BARA A VUHEZ

« Biken, evit abeg ebet, na lexit a-gostez komunion ebet ! Ar gomunion eo ar bara a vuhez... — E-pad ho puhez penn-da-benn, ra vezoo troet bemdez ho spered hag ho kalon war-du ar gomunion !! » An Aotrou 'n Eskob de Ségr, eus an Drede-Urz.

Eun nebeut kenteliou mat

Komz hepken, pa vez ret hen ober.
Ober vad en-dro d'eomp kement ha ma c'hellomp.
Diwall mat da gonta re war ar re-all.
Kemer an amzer evel ma teu hag an dud evel m'emaint.
Arabat beza re benok na mont en hegaz evit trau didalvez.
Bez' ez eus kalz trau ha ne sellont ket ouzomp. Arabat kemer poan ganto.

Troomp hor spered hag hor c'halon war-du Doue ha lakomp ennan hor fizians. Hen ne fazi ket ha n'hell ket kennebeut hol lakaat da fazia !

Sant Loeiz, roue Frans

E ouel a vez graet d'ar 25 a viz Eost.
Ma 'z eo unan eus bras sent eus famil Sant Fransez ha ma 'z eo bet laket da batron da Vreudeur an Drede-Urz, eo abalamour ma 'z eo bet, e-kreiz an enoriou, eur mignon bras d'ar baourentez ha d'an izelevez.

Er brezelou santel a reas enep ar Vahometiz, e klaskas, neket hepken trech'i warno, met o gounit d'ar feiz kristen hag o lakaat da zistrei ouz Doue.

En e galon, n'oa ket an distera kasoni, met karantez hepken e-kenver e enebourien.

Ar brezel kenta en Ejipt a droas fall evit ar Roue. Trec'het e voe ha kaset d'ar prizon, met kerkent ha ma voe roet d'ezan e frankiz, ez eas e pirc'hirañ d'an Douar Santel hag eno e pedas gant feiz evit e vro hag iveau... evit e enebourien.

Eun nebeut bloaveziou goude, e kemere adarre hent an Tunizi evit klask gounit d'ar feiz sultan ar vro-se. Ne zeus ket a-benn, ha nebeut goude, taget gant ar vosenn, e varve war ar c'holo, ken paour ha ken laouen hag Hon Tad Sant Fransez war an douar noaz e kouent ar Borsionkul.

Pebez gras ha pebez enor evit an Drede-Urz kaout eur Sant evel-se da Batton !!

E-KREIZ AN TRUBUILHOU...

a zo kouezet hirio war ar bed, pere eo deveriou ar gristenien, ha dreist-holl Bugale Sant Fransez ?

Beza tud a bedenn...
Beza tud a skouer vat...
Beza tud leal e pep doare...
Beza tud a beoc'h !

EVIT ANAOUT MAT HO REOLENN...

eo ret kaout eul levrig-dorn, e lenn piz, alies ha gant evez.

TAOLENN AN INDULJANSOU - HERE 1942

Deiz	GOUELIOU	Indulj.
2 G	An Aelez mat.....	I. V.
3 S	Dero'hent gouel S. Fransez; yun gour'hemen- net gant ar Reolenn.....	I. V.
4 S	GOUEL H. T. SANT FRANSEZ.....	I.V.A.J.
5 L	Gouel Anaon ar Urz.....	I.V.
6 M	Santez Mari-Franseza ar pemp gouli.....	I.V.
10 S	Sant Daniel hag e Gompagnunez.....	I.V.
11 S	Santez Mari Mann Doue.....	I.V.
12 L	S. Serafin, kapusin.....	I.V.
19 L	S. Per a Alkantara.....	I.V.
25 S	AR CHRIST ROUE.....	I.V.
30 G	D. E. Ael a Akri, kapusin.....	I. V.
31 S	Dero'hent gouel an Hollsent; yun ha vijil; T. E. Kristof ha Tomaz.....	I. V.

Da zeiz ar vodadeg miziek ha tri dervez d'ho choaz : I.V.
I.V. = Induljans vrás ; A.J. = Absolvenn jeneral

HON OFERENN AR MIZ a vezó lavaret e kouent Rosko
d'ar gwener kenta eus ar miz 2 Here; ni a c'houlenno an eil evit
egile ar c'hras da veva muioc'h-mui diouz Reolenn ha spered Hon
Tad Sant Fransez.

EUN TAOL-LAGAD WAR VA BUHEZ : *diwar-benn ar
pez a lennan.*

1° Va Reolenn a c'hour'henn d'in teurél evez war ar pez
a lennan ha diwall mat diouz an holl skridou a zo kontrol d'ar feiz
ha d'an onestiz. Hag her graet em eus atao ?

2° Hervez va Reolenn, e tlean ouspenn difenn da dud va zi
lenn ar skridou fall. Hag her graet em eus hervez va galloud ?

3° Ha klasket em eus skigna en-dro d'in ar skridou mat... n'eo
ket hepken em zi... met e pep lec'h ?

4° Eur c'hristen... ha dreist-holl eur bugel da Sant Fransez...
ne lenn nemet skridou, levriou pe gazetennou, mat penn-da-benn,
a-du krenn gant an Aotrou Doue hag an Iliz. Ha me, daoust ha
ne lennan ket kazetennou pe levriou hanter-vat hepken, e-lec'h
ma vez kavet da eva ha da zebri ?

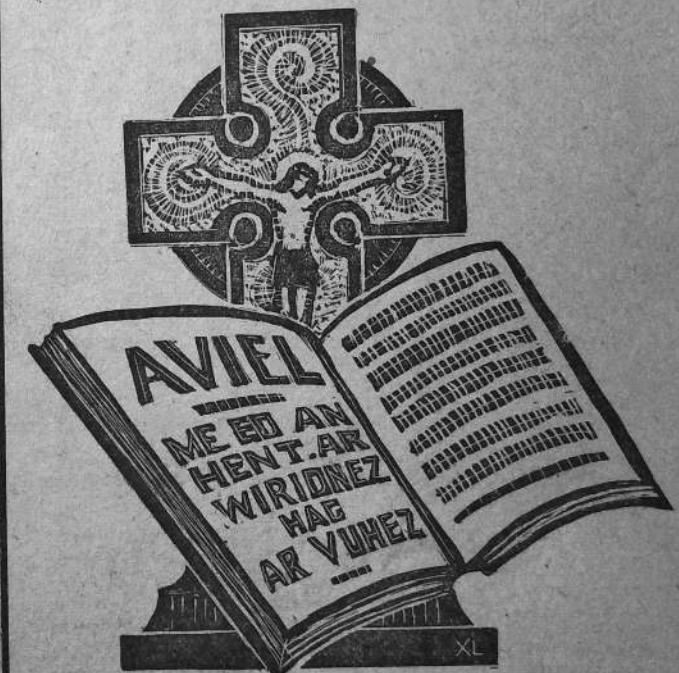
5° Abaoe m'emaoun en Drede-Urz, pet gwech em eus lenn
Buhez Sant Fransez ?... ha va Reolenn ?...

6° Evit kerzout buanoc'h war hent ar santelez, eo ret lenn
bemdez eur pennadig eus eul levr santel.
Hag her graet em eus aketus ?

HON ANAON. — *Santeg* : An It. Dufrêne. — *Plouider* :
M.-A. Le Roy. — *Kernouës* : Franzeza Le Gall, Claudine Premel-
Gabic.

Imprimerie L. BOCLÉ, Morlaix Le Gérant : L. BOCLÉ.
(*Cum permisso superiorum*)

AR VUHEZ

KRISTEN

Hiviziken, evit reseo
KENTELIOU SANT FRANSEZ
 eo ret koumananti
 D'AR DUHEZ KRISTEN"

Koumanant ordinal : **20** lur

Koumanant a enor (gant perz e 365 oferenn) :
25 lur

SKRIVA DA :

Monsieur le Directeur de « Ar Vuhez Kristen »

Couvent des Capucins

C. C. 209-81 Nanies

ROSCOFF (Finistère)

Taolenn ar Miz

	PAGES
Kenteliou an Aviel.....	171
Unvaniez speredel Breiz.....	176
Yves Séité	177
Sorc'hennou Yann Digredenn.....	181
Kenstrivadeg ar c'hatekiz.....	183
Santez Anna ha Nikolazig.....	184
Ha peoc'h... ha peoc'h.....	187
An daouarn o bizied-kamm.....	189
Ar verc'h aour.....	191
Gwerc'h Lambér	193
Ar preñv en aval.....	195

— 171 —

Kenteliou an Aviel

JESUZ O SEVEL D'AN NENV

Deut er maez eus ar Senakl gant e ziskibien, Jezuz a gemer

hent Betani. Treizi 'reont kér, hag e savont war venez an Olived. Tremen a reont evelse dre gichen al lec'h m'en doa. Hor Salver skuilhet eur c'houezenn a wad, c'houec'h sizun kentoc'h.

En em gavout a reont, wardro kreisteiz, war lein ar menez. An eur-se a oa eur ar chiniad. An ebrestel hag an diskibien her gouie mat, ha, dre-se, e oant holl en-dro da Jezuz, o daouher para warnan. Jezuz a lavar d'ezo kenavo, da genta d'e lagad o para warnan. Vamm santel, ha neuze ech'a astenn e zaouarn evit o benniga. Hag epad ma oa evelse, e zaouarn astennet gantan evit rei e vennoz diweza d'ar re a gare, setu e dreid oc'h en em zistagadiouz an douar, hag an holl dud a oa eno, goude beza stouet evit e adori, a resee e vennoz, a sell outan hag a wel anezan o sevel a nebedou en oabl hag o vont wardu an nenv, e gorf skedus a ch'oar. E heulia a reont gant o daoulagad, betek ma teu eur goabrenn d'e guzat outo. Hag evel ma chomont atao da sellout en nec'h, setu daou Ael, gwisket e gwenn, o tont betek enno da lavarout d'ezo : « Tud a C'halile, peral e chomit aze, ho taoulagad savet wardu an Nenv ? Ar memes Jezuz hag a zo o paouez kimiada diouzoch' evit mont d'an Nenv, a zeui en dro, eun deiz, evel m'hoc'h eus e welet o sevel bremaik ».

« Ha neuze, a lavar an Aviel, an diskibien a ziskennas diwar menez an Olived, a zistroas da Jeruzalem, o eneou beuzet el levenez. »

Naontek kant vloaz a zo tremenet abaoe m'eo savet Jezuz d'an Nenv. Pegeant a dremeno c'hoaz araoak ma teui da wir ar pez a lavare en Eled d'an ebrestel, a-raok ma tiskenno Jezuz adarre war an douar da varn an holl dud, da fin ar bed ? N'ouzomp ket. Met kredomp start e teulo hag e welimp anezan o tiskenn, leun a ch'oar, e groaz en e zorn, hag e teulo, en deiz-se, an holl dud, korf hag ene, dirazan, evit klevout o setanz da viken.

Da c'hortoz an deiz-se, petra ra Hor Salver e barr an Nenv ? Da genta sonjomp mat eman eno azezet en tu dehou d'e Dad, o kemerout perz en e holl ch'oar ha galloud. Eno eman evel Doue ha den, Roue an Nenv hag an douar. « Setu perak, eme ar Skritur, en deus Doue savet anezan dreistement tra a zo, ha graet d'an Nenv, d'an douar ha d'an ifern plega dirazan. »

Met n'eo ket aet d'an Nenv evitan e-unan hepken. Aet eo ives évidomp-ni : « Mont a ran da di va Zad, emezan d'e ebrestel, evit pourchas d'eo'h eul lec'h ». Digoret en deus d'eomp dor ar baradoz sarret ouzomp dre ar pec'hed. Aet eo en hor rock evit diskouez d'eomp an hent. Jezuz a zo e barr an Nenv, evel ma lavar sant Yann, hon alvokad dirak Doue, dirak e Dad. Jezuz a bed évidomp hag a ziskouez d'e Dad, en e gorf santel ha gloriis, ar gouliou en deus resevet evit hor silvidigez.

Jezuz a bed en Nenv évidomp, met d'eomp-ni eo ives, gant sikour e c'hras, da c'hounit ar plas a zo o c'hortoz ac'hantomp a-en Nenv, ha zoken d'e gaerat dréz zastum muioch'h-mui a-veritou. Evit en em galonek'at d'hen ober, sa vomp hon daoulagad wardu Jezuz e barr an Nenvou, ha « na glaskomp, hervez komzou sant Paol, nemet traou ar baradoz el lec'h m'en. »

Jezuz azezet en tu dehou da Zoue e Dad. »

JEZUZ SAVET D'AN NENV A RA D'AR SPERED-SANTEL
DISKENN WAR AN EBESTEL

Jezuz-Krist a zo Salver ar bed. En eur resee anezan en Nenv, en tu dehou d'ezan, vel den ha salver, an Tad Eternel a ziskouez en doa digemeret e sakrisfis war venez Kalvar hag e oa eta e gwirionez salvet an dud.

Evn dra bennak kouiskoude a chome gant Hor Salver da ober evit peurechul e labour : lakât da c'henel an Iliz a diee kemer e lec'h war an douar, kenderc'hel gant e labour rei d'an dud a bep bro hag a bep amzer ar grasou a silvidigez en doa gounezet d'ezo.

Graet en deus an dra-se da sez ar Pantekost o tigas, diouz barr an Nenv, ar Spered-Santel d'e ebrestel hag o rei evelise buhez d'e Iliz : rak ma 'z eo an Iliz korf Jezuz-Krist, ar Spered-Santel eo ene ar c'horf-se. Hen eo a zalc'h hag a gresk ar c'horf-se, hag e peb ezel anezan, buhez ar c'hrs.

Au devez a-raok e varo, Jezuz, o welout e os glac'haret e ziskibien gant ar sonj ez ae d'o chuitat, a lavare d'ezo : « Talvoudus eo d'eoek ez afen kuit, rak mar ne dan ket, ar Spered-Santel ne zeuy ket d'ho konforti; met, mar dan kuit me zigaso anezan d'eoek ». Ha, d'ar yaou-Bask, en doa gourc'hennet d'ezo chom e Jeruzalem da c'hortoz an deiz ma rofe d'ezo ar pez en doa prometet.

Diskennet diwar venez an Olived, an diskibien a oa en em dennen eta er Senakl, ha chomet eno dek devez da bedi heb ehan gant ar Werc'hez Vari, mamm Jezuz, ha gant ar gwragez santel hag an diskibien all.

D'an dekvet devez, setu, wardro nav eur diouz ar mintin, eun taol avel bras hag a laka da grena an ti emaint ennan, hag e weler, d'ar memes eur, teodou tan o tiskenn hag o vont war benn pep hini anezo. Ha kerkeut ez int leun a Spered-Santel hag ec'h en em lakeont da brezeg.

Bez e oa d'an ampoent kalz Juzevien deut da Jeruzalem evit goueliou ar Pantekost. Klevet o doa, int ives, trouz ar barravel en doa c'houezet war ar Senakl, hag ez ajont a vandennadou evit gouzout petra oa digouezet. O klevout an ebrestel o prezeg e yez pep hini anezo, ez int souzezet bras hag e lavaront an eil d'egile : « Ar re-man a glevomp o prezeg e yez pep hini ac'hanomp ha n'int ket anezo tud eus ar Galile ! Peaos eta e klevomp anezo o prezeg en hor yez-ni ? » Ar Spered-Santel eo en doa graet ar burzud-se.

Per, neuze, lakaet gant Jezuz e penn an Iliz, a sav hag a ra d'ar bobl tud-se bodet dirazan, e genta prezeggenn. Komz a ra d'ezo diwar benn Jezuz, an hini o deus kroazstaget n'eus ket pell zo, hag a zo, tri devez goude, savet eus a varo da veo. Diskouez a ra d'ezo sklaer ez eo hen ar Mesiaz ha gwir Vab da Zoue hag ez ee ret kredi ennan, reseou ar vadiziant ha mirout e c'hourc'hennou evit beza salvet. Warlerch ar brezenn-se, tri mil den a c'houenn beza badezet. En daou daol roued kenta, ar pesketour-tud en doa tapet pemp mil pesk e bag an Iliz.

Ha goude, an ebrestel a zo aet, dre ar bed, da brezeg an Aviel, hervez goure'hennenn o Mestr. Hag aes e oa gouzout, diouz o c'hevout o prezeg, gant kement a nerz, Hor Salver Jezuz maro ha savet da veo, hag o welout ar miraklou a raent, e oa ar Spered-Santel ganto. Hag holl o deus skuilhet o gwad evit rei testeni d'ar gwirionez. Evel-se eo o deus diazezet start war an douar Iliz Hor Salver Jezuz-Krist.

Eras eo ar burzud a oa digouezet da sul ar Pantekost. Petra' oa an ebrestel a-raok ma oa deut enno ar Spered-Santel ? Tud dizesk, dre ma cant tud eus ar bobl hag a stad izel. Hag en eun taol, setu int deut da veza tud ken gouiziek ma prezegont, hej fazia, an uhela gwirioneziou, ar re a daly d'an dud o anaout dreist ar re all. Tud leun a dechou fall e cant ives ; tud aonik hag hag o doa dilezet o Mestr p'o doa gwelet anezan etre daouarn e enebourien ; unan anezo, ar chenta, Per, en doa nac'het anezan teir gwech gant aon rak eur vatez.

Ar Spered-Glan a ra anezo tud santel, tud ken kalonek ma n'o devo aon rak netra, evit senti ouz o Mestr hag ober o dever. Pa zifenn ar Juzevien ouzo prezeg an Jezuz, e respondont dre c'hiou sant Per : « Ne c'hellomip ket chom hep prezeg ar whionez ». « Gwelloc'h eo senti ouz Doue eget senti ouz an dud ». N'o deus ket eta krenet dirak poaniou na trubullhou ; n'o deus ket zoken krenet dirak ar maro ; gwelloc'h eo bet ganto beza laket d'ar maro eget nac'h o feiz.

Ema atao ar Spered-Santel gant an Iliz, gant ar Pab ha gant an eskibien a zalc'h lec'h sant Per hag an ebrestel, hag ives gant pep-hini eus ar gristenien. Diskenn a ra warno holl evit ober en eouz al labour en doa graet e eneou diskibien kenta Hor Salver. Diskenn a ra e ene pep kristen dre ar vadiziant hag ives dre ar confirmation. Diskenn a ra ouspenn e ene an eskibien hag ar veleien, dre sakramant an urs.

D'an holl e ro sklaerded da anaout gwirioneziou ar feiz, d'o c'hompreñ gwelloc'h ; hag, evit ar pez a sell ouz ar Pab, an eskibien, ar veleien, d'o freseg d'ar re all. D'an holl e ro glanded, o netat o c'halonou saotret gant ar pec'hed, e ro nerz cvit krenvat o sempladurez, evit o frealzi en o foaniou hag ives evit o difenn dicuz touellerez an diaoul pe ar bed ha techou fall ar galon. Dreist-holl, diouz ma lavar an abostol sant Paol, ar Spered-Santel eo a strev hag a grenva, e eneou an dud, ar garantez, e peurc'hra, war an douar, etouez an dud, labour silvidigez ar bed.

Kaset eo an ero da benn

Echu hon eus displega

Kenteliou an Aviel

Er miz a zeu e krogimp
da embann adarre

Katekiz an dud vrás,

chomet a-dreuz ganeomp abaoue miz Eost 1939.

UNVANIEZ
SPEREDEL
BREIZ

Mennad an Unvaniez a zo labourat e Breiz hervez ar geriou-stur-man, bet roet d'ar Gristemien gant Hon Tadou Santel ar Pabed :

« Ober evit ma vo addiazezet pep tra e Jezuz-Krist ». (Pius XI).

« Lakaat da ren en dro deomp an urz hag ar justis gant an Obererez Katolik (Action Catholique). » (Pius XII).

« Klask ar peoc'h etre an dud hag ar poblou, dre garout ar reiz hag ar justis : « Ar Peoc'h dre ar Reiz ». (Pius XII).

An Unvaniez a zo digor d'ar re holl a fell dezo labourat, hervez o galloud, da adsevel, e Breiz, ar Relijion, ar Spered hag ar Reiz.

Labour an Unvaniez a vezd dreist-holl :

1°) Paonia da santelaat tud an Unvaniez, ar re-man a glasko :

a) Pedi hervez mennadou an Unvaniez.

b) Sevel, e kement lec'h ma vo niverus awalc'h an dud enrollet, bodadegou, oferennou... hag iveau retrejou pe deveziou-retred.

2°) Moula eur c'hannadig (8 pajenn bennak) en diou yez. Klask skigna keliauennou, levriou katolik o spered, e brezoneg.

3°) Klask adsevel ha lakaat da spianna, e Breiz, hor gizioù katolik : Pardonou, Kantikou, Fedennou evit ar re varo, hag all...

Evit beza enrollet en Unvaniez, e tleer respont war ar follenn-asant, he sima hag he c'has en dro da Sekretourez Unvaniez Spered Breiz, gant priz eur c'houmanant d'ar C'hannadig, 20 iur, war ano :

An Dimezell St-Gal de Pons

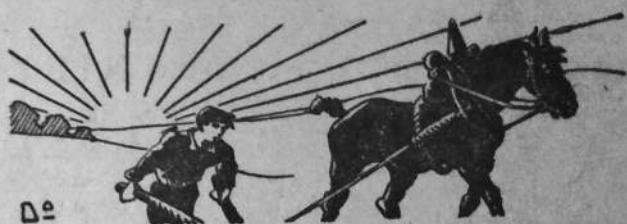
48, rue des Salles, Guingamp (C.C. Rennes 51.940).

(Skrid-Asant da veza distaget)

Me (ano)

O chom e
a sin aman da rei va an o da « Unvaniez Spered Breiz »
Prometti a ran pedi evit mennadou an Unvaniez ha kemper lod en he labour kement ha ma c'hellin.

Graet e , d'an

|| « YAOUANKIOU KRISTEN AR MAEZIOU » ||
ESKOPTI KEMPER E KANV

Yves SÉITÉ, penn-rener strolled parrez Ploueskad, « novis » eus Trede-Urz Sant Fransez, aet d'an anaon d'ar 23 a viz Here 1942, d'an oad a zaou vloaz war'n ugent.

Yaouankiz... bleun amzer nevez... bokedou hon tiegeziou hag hor parreziou... lorc'h ar gerent.

Awechou e teu ar maro da falch'hat ar bokedou a-vec'h digor; awechou e teu Doue da c'hervel davetan ar yaouankizou, pa vezont o c'hoarzin ouz ar vuhez, leun a nerz, leun a yec'hed, hag ar vuhez o c'hoarzin outo leun a bromesaou. N'hellomp lavarout nemet ar c'homzou-man : Doue a ra mat pep tra; bolontezez Doue bezet graet !

Dirak d'arvoudou a zo, e vez koulskoude gwasket kalon an den evel en dervez ma tigas d'in Aotrou Kure Ploueskad k'elou eus maro trumm Yves Seize. Menoziou Doue hag hor re a vez allies dishenvel; e hentchou n'int ket hon hentehou.

D'an 23 a viz Here, eur gwenerez, wardro 8 eur nemet kard diouz ar muntin, edo Yves Séité o'h entent ouz an aneved. Krog oa en eul lamp tredan dispege (baladeuse), 220 volt nerz an tredan enni; risklus eta. Petra' zigouezas ? an orjalenn gouevr n'oa ket goleot mat, steki a reas ouz dourn ar paotr yaouank ? Ar pez a zo sur eo e kouezas hor mignon d'an tro jou, maro mik; klask a rajod digas buhez ennan endro, poan gollet e voe ayat. An aotrou Kure, erruet raktal, hen nouennas... D'ar zul a-raak en devoa-komuniet evel ma rae bep sul.

EUR GWIR YKAMIAD.

Hen anaout mat a raen, amezeien oamp pe dost. Kerkent ha ma voe savet an Ykam en eskopti, e krogas gant al labour abostolerez-se ha d'e 17 vloaz oa lakaet gant e gamaladed da benn-rener e strolled. N'eo ket diwar c'hoari eo e reas e labour a benn-rener; entent mat en devoa e tle ar rener ren e gamaladed, o blenia war hent an abostolerez hag ar santelez, digeri hent ha kemerour ar penn. Geriou-stur an Ykam : dis-pont, gian, laouen, abostol, poania'reas d'o digas da wir en e vuhez hag e teuas brao a-benn eus e daol.

Pa ris anaoudegez gantan, Yves SÉITÉ a oa eur paotr yaouank graet mat, yac'h ha nerzus, eun den seder hag hegarat, gantan marvaillhou ha c'hoars digor, eun daoulagad hag a selle etin en ho re hag a c'helled lenn doun enno ar glanded hag ar garantez didroidell evit Doue hag an nesa. Gwelet mat gant ar baotred yaouank all, ar re-man en em blije en e gompagniez.

Maeziad, kouer ha breizad oa betek mel e eskern, ganet ha savet m'on bet en eun tiegez war ar maez, eun tiegez breizad, eun tiegez kristen, unnek a vugale ennan endro d'an daol.

Lorc'h a oa ennan o veza kouer, karet a rae ar maeziou hag e vicher; e c'hoant a oa gweleout Yann-gouer o sevel war e dreid, o kemerout e renk er vro, o vouga an techou fall a ra gaou outan, o trei kein d'ar boazamanchou a ziskaz gened an den hag ar ch'risten. « Ar vicher a labourer-douar, emezan, a die mont war a-raok », mont gant an arackaat (progrès) e pep doare; n'oa ket eun den diwarlere'h, mat da vont gant ar rollec'h ou ha netra ken. Silvidigez al labour-douar a c'houleñn dirollec'hia a wechou evit kemerout hentchou never. Eun tam-mig pennel a wechou o veza ma krede start er menoziou en doa pleustret warno hir amzer. Evit ober eun dra bennak a gaer hag a vat e ranker kredi er pez a raer ha mont d'ar penn daoust d'an avielou enep. Fizians en devon en emglevieu-micher, er « gorporasion » nevez savet, lans en dije roet d'ezo ma vije bet chomet, ha dija oa bet tro da c'houleñn e sikour war dachenn ar vicher. Konta'ræ war an emglevieu-micher evit esaetaat stad al labourer hag hen staga evel-se muioc'h ouz an douar.

Konta a rae war an YKAM evit rei d'ar vro paotred yaouank a benn hag a galon. En em roet oa penn-da-benn d'e labour abostolerez, hag, eun nebeud dervezou a-raok e varo, edo c'hoaz e Raizon o'ch heulia eun abadenn-studi a bevar dervez evit beza goustec'h da zerc'hel e renk a rener an oberez katolik. Etre strollad, e talc'has evitan ar c'hevrennou labour ar pouezusa ar re a sell ouz ar baotred yaouank: ar skol dre lizer hag an « haderien ».

EUR GWIR ABOSTOL.

Bloaz servich en deus graet e diwez ar brezel-man, hag e pep lec'h, kouls e Bro-C'hall eget e Bro-Saoz pe er Marog, eo bet eur skouer evit an holl, ha kalz soudard en deus sikouret da jom war an hen mat, din eus o bro hag eus o zd. N'oa ket a-walc'h d'ezan poanis gant e gamaladed soudard, hag ez ae, dre m'en deveze amzer, er parrezou tro-war-dro Grenobl, da gemerout perz er bodadennou Y.K.A.M.; feiz birvidik ar breizad a entane kalonou paotred ar c'hereistez.

E c'hoant 'oa mont bemez war wellaat, dont da veza eur gwir stourmer, eur gwir entaner war dachenn an oberez katolik. Evitan eur gwir stourmer a dilee beza evel eun tour tan :

« E noz ar bed bezomp'vel stered,
« Evit hencha tud hon amzer. »

evel eur fourz c'hooret a garantez ma teufe an holl endro d'ez da domma, evel eur feunteun pinvidik he dour el lec'h ma teufe re ali da derri o sec'het ha da glask nerz. Lezenn an arackaat a heulle da genta evit e vuhez e-unan, buhez e spered, buhez e galon, buhez e ene. Bep sizun ec'h en em

vodent, eun daou pe dri vignon hag hen, endro d'ar beleg a oa aluzener o strollad ha diwar an darempredou-se, ez ee e ene war binividikaat, war domma, sikouret a-hend-all gant ar retrou kloz.

War eur c'haierig e skriva e sonjon, e vennadou santel hag e leniomp kement-man :

— « Kement a rez a die beza eur skouer evit ar re all. »

— « Gwelloc'h eo rei eur respont hegarat eget mont droug ennor »

— « A-raok lavarout da zonj, gwel ha ne ve ket talvoudusoc'h d'it rei peoc'h. »

— « Beza amzellus, striz ha kalet evisor an-unan, laoskoc'h avat evit ar re all. »

— « Taol an had, ha gouez goude-se gortoz mare an eost... Pasianted... Doue ne ra netra gant prez. Ma ne vezomp mui war an douar pa vo dare en eost, ar re all a eosto en hor plas. »

E pelec'h e kave Yves SÉITÉ an nerz-kalon da vont gant hent striz an dever, ar sklerijenn da gerzout hep fazia ? Aman eo eman skouer kaera e vuhez. Deuet e oa da gompren abred n'oa ket c'hoarielcrez-bugale an YKAM, eun dra bennak peus-didalvez war harzou ar vuhez pemdeziek, met eul labour hag a c'houleñne mont d'ez gant ar vuhez a-bez.

Gwelout a reas ne rafe nemet tafasat e park an abostolerez ma ne veze ket unanet start e ene gant hini Hor Salver; nebeut ha nebeut e welomp e ene o tigeri da c'hliz an Nenv hag o splanaat kaer. Doue hepken a lenn e gouelez ar c'halonou, met gouzout a reomp koulskoude e veze hor mignon, bep sul, o sakramanti ha, bep eil sul, en oferenn-bred, e oa boazet bemdez d'en em gompren (méditer) war unan pe unan eus gwirioneziou kaer hor felz hag e troe war an deiz ar sonjou santez-en e benn evit mont dounoch' ganto hag o blaza, o saouri gwelloc'h.

EIENNEN AR SANTELEZ.

Eun dra bennak all a rae diouer d'ezan c'hoaz : e c'hoant a oa kaout tro da gutuilh e liorz ar grasou ar 'bokedou a vriadou, hag e reas e sonj da vont e Trede-Urz Sant Fransez Asiz. Roet e voe d'ezan gwiskamant bugale Sant Fransez, « novis » e oa; alias ! n'en deus bet a amzer, er bed-man, da veza digemert ervaet, met e galon a oa roet.

Trede-Urz Sant Fransez, urz ar binijenn, daoust ha n'eo ket azi eman ar silvidigez evit yaouankizou hon amzer, re droet gant an dizursiou hag ar blijadur ? D'am meno e tlefé beza e-kichen pep strollad Ykamiz eur vreurliez bennak, breuriez bugale Mari, breuriez ar Galon-Zakr, Trede-Urz... el lec'h ma teufe ar re wella da suna bouedenn an Aviel, kenteliou kaer Hor Zalver, ar Werch'ez hag ar Sent, evit plividikaat o ene; neuze re war o ene a c'hrsou, e teufent da zoura an holl eneou o dije darempred ganto.

E levr an Trede-Urz e lenner ar c'homzou-man : « Breudeur an Trede-Urz a zeu d'en em ziberc'henna anezo o-unan evit en em lakaat e servich an Aotrou Krist hag o breudeur. » N'int ket mui mestr warno o-unan, en em roet o deus, hep damant, d'an Aotrou Krist, d'Hor Zalver. Ar c'homzou-se n'o deus graet aoun ebet d'hor mignon; war e lerc'h paotred yaouank all, fizians hon eus, en em rolo penn-da-benn d'an abostolerez. Ha kaer e vo neuze hon YKAM !

Hervez reolenn ar vreurliez e lavare bemdez ar pedennou merket; bemdez — ha meur a wech bemdez — e kinnig e

vuhez, e boaniou, e labourou evit paotred an YKAM; bemdez ec'h en em unane gant Jezuz en e boaniou, adalek ar varnédiged trubard, ar mare ma voe skourjezet, kurunennet a spern, staget ouz ar groaz betek ar mare ma voe sebeliet.

N'eo ket diaes kompreñ breman penaos e tarze eus e vuhez bannou a garantez virvidik war meur à Ykamiad a zo dileour d'ezan eus eur vuhez dizavet ha kaeret. Eus barr an Nenvou astenn a ray c'hoaz e skoazel war ar gevredigez.

TACHENN A ENOR AL LABOUR PEMDEZIEK.

Dar meurz a-rack e varo edo c'hoaz gant kenrenerien ar strollad e kamb'r an Aotrou kure — bodadeg ar renerien a veze graet bep meurz — hag e tisklerias edo o vont d'en em rei gant muic'h a aked da gevrenn-labour ar skol dre lizer ha da gevrenn an « haderien ».

Derc'hent e varo, d'ar yaou, e tigouezas gant e aotrou kure war an hent-bras : « kenavo ware'hoaz, emezan, evit bodadenn ar stourmerien. »

Antronos e voe bodadenn, Yves SEITE n'edo mui en o zouez; komz a voe graet diwar-benn e berziou-mat, skoueriou e ea, ha vuhez hag ez eas an holl asamblies betek Gorre-Bloue. Epad eum manter eur e pedjont dirak ar c'horf en eur gompreñ e misteriou truezaus ar Rozera ha o sonjal, er memes amzer, e labour acoistolerez hag e sakrifiz diweza ar mignon aet gant Doue.

Dar sadorn, ar strollad Ykamiz en he fez en em vodas, en Iliz, endro d'ar vary-skaoñ epad an antéräment, c'hoant ganto rei d'o mignon eun testeni muic'h eus o c'harantez hag eus o doujans.

D'an II a vi Du, unan eus e vignoned a skriva :

« Kleset hoch eus moarvat eo maro Yves SEITE eus a BLOUES-KAD ha pescari maro trumm en deus bet. Eur c'holle bras eo evit ar wo hag eus an YKAM dreis-holl; unan eus hor gwella stourmerien e oa, ha pebez kamalad mat bepred laouen ! Gantan e oa aez diskulh ar pez a vez var ar galon. D'im-me da vihana en deus graet eur vad dreist. Pa vezet o renna fallgaloni, a-walc'h ou degouezout gantan, mersilhat eur pennad hag adarré ar paotr ploum en e sav; e skouer a gennerez. Fizians start am eus n'hon eus ket e gollet; eus an Nenv evello war an YKAM. Trumm eo bet e varo, met kaer pa zonjer mat : kaer eo mervel en eur ober al labour, en eur ober an dever d'itur pemdeziek. »

War an imaj-kany e vo skriyed eun dra bennak eyel-hen :

« Kouezet war dachenn a enor al labour pemdeziek, trumm goude e bedenn diouz ar maez, kennerzet gant ar gounion a rae bep s'zun, hor mignon en deus kavet ar maoz abostolel en devoa c'hoantaet, hen hag a chelle lavarout e gwirionez abaoe an oad a 17 vioaz : « Kinnig a ran va labour bep minton, ha meur a wech war an deiz, evit va c'heneleid eus an YKAM. »

Evit echai :

« Kalon Sakr Jezuz, ho rouantelez deuet d'emp. »

E kañv Ykamiz eskopti Kemper ? N'émaint ket Unan anezo en deus digoret d'ezo eun hent kaer, hent ar gwir vuhez kristen evit ar yaouankizou diwar ar maez. Gant an YKAM, sent a zavo stank war hor maezou : kanomp war bez hor mignon eur « Magnificat » a wir levez. V. FAVÉ,

Aluzener Ykam eskopti Kemper.

— « Yaouankizou Kristen ar maezou... » lennit ha lakiit lenn endro d'eo'h « Ar Vuhez Kristen ». M'ho pefe c'hoant kaout skierijenn ha kentelioù diwar-benn an Drede-Urz, skrivit da Dadou Sant Fransez, Kouent ar Gapusined, Roscoff, pe Kermabeuzen, Quimper.

V. FAVÉ.

Sorc'hennou Yann Digredenn

DIWARBENN AN ILIZ

— An Iliz, eme Yann, a vez bepred chench-di-jench gant he chredennou. Ar relijon n'eo mui henvel ouz gwechall.

— Paour kaez Yann, en dro-mañi avat e teu ganez eur mell gaou. Ret eo e vefe divouedet da benn, evelat. Chench a ra an Iliz ? Ar c'ontrol beo eo a zo gwir. Naontek kant vioaz a zo n'he deus ket tec'het eur c'hammed diouz an ero boulic'het ganti abaôe Sant Per. N'he deus ket kemmet eur pik er gwirioneziou a c'hourchenn da gredi. Perak ? Abalamour m'he deus desket atao ar wirionez, ha ma ne deu chenchañt ebet er wirionez, ha n'helli ket dont. Ar pez a zo gwir gwechall a rank chom gwir hirio. Ar gatoliked a gred hirio ar pez a grede o c'henetadou breman 'z eus naontek kant vioaz.

Ha n'eus nemet an Iliz ha ne chench ket.

Gwelit ar Brotestant, seti aze paotred diu. N'int ket nec'het o chench kredennou ken alies gwech ha ma chenchañt roched. Ne gredont nemet ar pez a bij d'ezo, hag a-benn vremm e tie beza en o zouez ken alies a gredenn, ken alies a relijon hag a zen. Ni, avat, katoliked, n'hellomp kredi nemet ar memes gwirioneziou e-pad an holl amerion, en holl vröu : an traou hepken a zo bet diskleriet gant Doue ha gant an Iliz.

**

— Kouiskoude, e rankit kredi breman traou ha n'ea ame ebet anezo gwechall.

— A, ya ? ha pere mar plij ?

— Breman eo ret d'eo'h kredi eo bet konsevet dinamm ar Were'hez Varl hep ar pec'hed orijinel. Hag er bloavez 1870 e voe diskleriet ez eo hag e rank ar Fab besa « difazus », pa verk d'ar bed katolik ar pez zo ret da gredi pe da ober evit beza salvet.

— Gwelout a ran e quezit ho katekiz pa garit. Er bloavez 1854 ar Fab Fi IX a nisklerias d'ar bed holl e oa bet krouet ar Were'hez Varl hep ar pec'hed orijinel. Hag er bloavez 1870 e voe diskleriet ez eo hag e rank ar Fab besa « difazus », pa verk d'ar bed katolik ar pez zo ret da gredi pe da ober evit beza salvet.

Met, Yann baour, n'eo bet chenchat an traou tam'm ebet evit se gant an Iliz. A-holl-viskoaz e krede an Iliz hag ar gristenien an diouz gwirionez-se. Bez' e oant e-touez ar strollad gwirioneziou all dizolet gant Doue ha fiziet da virout en Iliz. An Iliz n'hont deus ket o savet eus he fenn hec'h unan. P'he deus kavet e oa deut ar mare d'o embann, d'o « diskleria », he deus savet he mouez hag he deus gour'hennet d'he bugale o c'hardi hep douetans. N'eus chenchat netra evit an dra-se. An holl gristenien ive a gred eo bet savet an Iron Varia d'an Neny korf hag ene. Ha kouiskoude n'eo ket bet diskleriet c'hoaz ar gwirionez-se gant an Iliz, da lavarout eo n'he deus ket gour'hennet net he c'hardi dindan boan a bee'hed. Eun devez a deulo, martez, her gradio, hag en, devez-se ne vo chenchañt ebet e kredennou ar gristenien.

Da vihana, n'hellit ket nac'h e chench an Iliz he lezennou.

— Nann, ne nac'hant ket. Al lezennou a c'hell chench, ar c'hredennou avat n'hellont ket.

Al lezennou, ya. Rak an Iliz a zo beo, ar gristenien a zo tud hag a vev war an douar. A-dreuz ar c'chantvedou e teu kemmo etre doareou beva an dou. An traou n'int mui henvel en-dro d'emp ouz ar pez ma oant hanter kant pe kant vloaz 'zo; ar giziu a chench. Ar pez a zo aes da sevenet ha da ober en eur vro, en eun amzer, n'hell ket a-wechou beza sevenet ha graet en eur vro all hag en amzer all.

An Iliz a zo eur vamm vat hag a glask mad he bugale. Rak-se e chench awechou he lezennou.

Evelise gwechall e ao, vijil d'ar sadorn; pell zo en hor bro n'eus vijil nemet d'ar gwener hepken. Ar c'hemmou-se a zo dister ha ne viront ket ouz an Iliz da chom divrall en he feiz bag en he c'hredennou.

**

— Hag an devosion never? Em yaouankiz n'oa ket ezomm da vont da bardona da Lourd na d'ar Salett, na da Bontmean! Nevezentioù, chencharmanchou a lavaran d'eo'h.

— Allo, Yann, ma n'ho'h eus ket a c'hoant da vont da Lourd, ne deoc'h ket d'an ifern evit-se. Evelato, na c'houi na den n'eoy evit mirout ouz ar Werc'hez benniget d'en em ziskouez e Lourd, pe e lec'h all ha da skuilh war ar re a ya d'he fedi eur mor a c'hrasou. An devosion da Vamm Doue n'eo ket chenhet evit se. Lavaroù a c'heillit an « Ave Maria », kana c'heillit kantikou d'ar Werc'hez er gear koulz hag e Lourd!

Mar doc'h libr ar re all a zo ive emichans !

MELEGAN.

Bugale, bugale,
selaouit'ta !!!

Troit ar bajenn...
aze ez eus labour
evidoc'h... ha priziou
kaer da c'hounit.

Buan krogit
en ho pluenn.

Evidoc'h bugale.

KENSTRIVADEG AR C'HATEKIZ

Gouenn kenta. — Petra eo ar relijion? Ha ret eo kaout relijion?
E pelech e teck ar vugale o relijion? Ha kablus int ma n'her greont ket? 5 poent.

Ell gouenn. — Ma teufe eun den fallakr da lavarout d'eo'h n'eus Doue ebet, petra responfech d'ezan?
Displigit petra eo Doue ha diskouezit, dre skoueriou, ez eus hag e rank beza eun Doue.
5 poent.

Trede gouenn. — Petra eo an ene? Peseurt kemm a zo e-tre ar c'houf hag an ene? Diskouezit hoc'h eus eun ene.
5 poent.

Pevarre goulen. — Petra eo eur burzud? Piou a hell ober burzudou?
Daoust ha burzoudou a weier c'hoaz en deiz hirio? E pelech? 5 poent.

Pempvet goulen. — Kontit fraez ha brao ar c'haera burzud hoch eus lennet en Aviel.
10 poent.

Chouec'hvet goulen. — Petra eo ar sul? Petra zo gourchement - petra zo difennet da sul? Kontit penaos e tremenit unan eus ho teveziou sul.
10 poent.

Seizvet goulen. — Unan eus hoc'h amezelen hoc'h eus gwelet o tisenti ouz e vamm. Diskouezit d'ezan en deus gaet eur peched bras. Grit d'ezan eun tammg prezegenn ma komprendo gwelloc'h pevare gourchement Doue.
10 poent.

Eizvet goulen. — Pedet oc'h da vont da baeron pe du vaeronez. Perak e vez roet eur paeron hag eur vaeronez d'ar vugale? Pe anio a gavit ar brava da rei d'eur chrouadur breizat?
Displigit e berr gomzou buhez ar Sant pe ar Santez a root e anio d'ho filhor pe d'ho filhorez.
10 poent.

ALIOU TALVOUDUS — Lennit piz :

1° — An holl vugale (paotred ha marched) a zo da ober o chenta, eil, trede ha pevare pask, da lavarout eo ar re zo ganet er bloaveziou 1931 - 1930 - 1929 - 1928, a c'hell ober ar genstrivadeg.
2° — Ar responchou a ranko beza skrivet e brezoneg. Arabat eo skriva ar gouennou. Lakit hepken an niverennou evelhen:
N° 1 — ha responpit dioustu.

Lezit diou pe deir linenn e-tre pep respont. Sellet e vo ouz an doare skriva.

3° — Ar vugale a die ober o deveriou o unan, hep beza skoazellec na gant o chérent er gér, na gant o mistri pe o mestrezed er skol.
E penn an dever, arabat eo ankounachat skriva fraez an anôbadizant, an anio, anio ho kear pe ho skol hag anio barrez. Na zijonjitet ket lezel eun tammg hent-kar a-gleiz d'ar bajenn.

4° — Eur misz hoc'h eus da labourat. Digasit ho teveriou, skrivet mat hag aes da lenn, da Aotrou Person LAMBER:

(Monsieur le Recteur de LAMBER
par Saint-Renan (Finistère)

a-benn an 20 a viz chouever.

Arabat avat ankounachat lakaat eun timbr a 6 real war golo al lizer!
Priziou kaer a zo da c'hounit! Labourit kalonek, bugale, hag e vioù digollet.

M.

Santez Anna ha Nikolazig

Aman e welot penaos
eo deuet Santez-Anna-
Wened, pe Keranna, da
veza eul lec'h ken brudet.

(Ducar lev ar Aotroned)
BULEON HA GARREC

AR SIZUN VRAS

Nikolazig fallgalanet ha kennerzet
bep eil tro

AN NOZ ETRE AR 6 HAG
AR 7 A VIZ MEURZ

En nozvez warlerc'h, Santez-Anna a deuas c'hoaz da greski e fiziants; ha war ar memes tro e roas d'ezan da c'houzout, edo heñ, e-unan, karget ganti da sevel ar chapel a c'houlenne.

— « Bezig diniec'h avat, emezi, rak evit al labour-se, netra ne vanko d'eoc'h.

— O va mestrez vat, eme Nikolazig, didroidell, grit-ta neuze eur burzud bennak da zigeri daoulagad va ferson ha re an dud all.

— It, emezi, en em harpit war Zoue ha warnoun. Dizale, neket burzudou a vanko d'eoc'h, ha niver an dud a zeuio el lec'h-mañ d'am fedi, a vo ar brasa eus ar burzudou. »

Abarz staga gant al labour gouleñnet digantan, e prederias war an doare da gas al labour da benn. Setu ma sonjas gwerza' e holl beadra evit kaout an arc'hant a oa ret evit boulc'ha al labour.

Met Santez Anna ne c'hortoze ket kement-all eus e berz.

AR GWENER 7 A VIZ MEURZ

D'ar gwener 7 a viz Meurz, Gwillamet ar Rouz e wreg, o tihuna diouz ar mintin, a gavas war daol he c'hambr tri vern skouejou aour.

Eus pelec'h teue an arc'hant-se? Ne zeue ket eus an ti, ha koulskoude, kredi a c'hepled hep aoun da fazia, n'oa bet den diavêz en ti e-kreiz an noz. Mont a reas founnus eta da gas he c'hayadenn da Nikolazig a gouske er gamhr dosta.

— Biskoaz kement-all! sellit petra emaoun o nevez kaout war va zaol! emezi nec'het.

— A dra-sur, e teu an arc'hant se digant Santez Anna, eme Nikolazig; o lexit awat el lec'h m'hoc'h eus o c'havet, ma'z in da glask Julian Lezulit da dest. »

Goude beza o diskouezet d'e vignon, e reas eur skoulm warno en e vouchouer, hag ez ejont o daou ganto d'ar presbital.

An Aotrou Person n'edo ket er gér. Ne gavjont er presbital nemet Dom Thomideg, an aotrou kure, hag o digemeras ken fall hag an aotrou Person.

Ar c'hure a reas rebechou c'houero d'ar paourkaez Nikolazig, o sonjal edo o lavaret gevier.

Saouzanet, e tistrojont o-daou da Alre, hag eno e kav-jout an Aotrou Kadio a Gerlogwenn. Ar c'hoziad-se a oa perc'hen mereuri Nikolazig. Edo azezet e-kichen e zor, hag an daou gouer a chomas d'ober eur gaozeadenn gantan. Nikolazig a gemeras an tu da ziskouez e skouejou aour tag a zanevillas d'ezan trubuilhou e vuhez, gant ar gweledigeziou, ar chapel a dlie beza savet en e bark hag ar skeudenn surzodus a oa kuzet ennan.

— « A ! eme an Aotrou a Gerlogwenn, ma tie beza savet eno eur chapel, e roin a galon laouen ar park. Evit ar pez a sell ouz ar skeudenn avat, kemerit ganeoc'h testou, met testou a vo gellet fizout warno. »

Evelse-ta, an digemer bet digant an Aotrou a Germadio, hag an Aotrou a Gerlogwen a voe evit Nikolazig kalz laouenoc'h ha c'houekoch eget hini beleien ar barrez.

KAPUSINED ALRE

Gwelomp bremañ, peseurt digemer a vo graet da Nikolazig gant Tadou kapusin Alre.

Er gouent-se, nevez savet, ez oa leaned eus an dibab. Gant madelez e tigemerjont Nikolazig. Met araok diskleria d'ezan o soñj, Nikolazig en devoe da respont d'eun nebent goulennou striz a reas outan ar tadou pep hini d'e dro. Ar gouleñnata-se a badas diou eurvez. Ar paour kaez Nikolazig a en em gave ken skuiz ma voe ret mat arzao (chom-a-zav).

Petra' lävaras an Tadou?

War ar gweledigeziou ne lavarjont na ya na nann, hag evit ar pez a selle ouz ar chapel edont a-du gant an Aotrou Person, da lavarout eo a-eneb Nikolazig.

Ar respont mañ a nec'has muioc'h eget biskoaz ar paour-kaez kouer. N'oa ket evit kompreñ penaos tud ken desket ha ken devot hag an Tadou, a vije aet a-eneb gweledigeziou a zeue eus an Névy, hep an distera arvar.

Ar pez a rae d'ezan ar muia poan avat eo soñjal ne vije savet chapel ebet da Santez Anna, en despet d'he goulennou diehan.

Penaoz ober eta, evit plijout d'ar Santez?

Ar soñj-se a ziframme daerou c'houero eus daoulagad an den santel ne ouie e pe du trei.

En despet d'e anken, Nikolazig a zalc'he en e galon

eur fiziañs start. Ma 'z edo an dud a-eneb d'ezan, an Neñv a oa gantan, ha dizale, dirak ar skeudenn vurzodus kuzet er Boseno, an holl a gredo.

Setu petra soñje Nikolazig hag e vignon Bezulit o tigouezout er gér d'an abardaez.

— Dreist-holl, eme Bezulit, va galvit ganeoc'h pa c'hoarvezo ar burzud.

Nikolazig a brometas.

V. S.

Levrigou
nevez-flamm, war o
c'henta lamm

« KANOMP »

Eul levrig koant, ken koant hez e vreur hena « Pedomp », embannet gant kenvreuriez Y. K. A. M. (yaouankiz kristen ar maeziou). Kaout a reot ennan *seiz war 'n ugent kanaouenn* savet maeziou. Gant ampara, barzed hor bro- Moulet kaer eo ar soniou hag an nennou a zo da heul ar chomzou.

— PRIZ AL LEVRIG : 10 LUR (-distrob a frejou-kas); — 6 LUR ar pez pa vez kemeret 10 skouerenn d'an nebeuta.

C'HOARIOMP

Kevredigez Y. K. A. M. (yaouankiz kristen ar maeziou) eo e zigas deomp adarre al levrig nevez-man. Daou bez-ch'hoari a gavompennan: *Distro ar Prizonier*, hag *En em garit*. Ar c'henta a zo da veza c'hoariet gaont paotred yaouank, an ell gant merc'hed yaouank. E kement parrez e zo e rankfe beza c'hoariet an daou bez-ch'hoari se. Diwar c'hoari ne deu netra d'ar ger, e lavarer... n'eo ket gwir bepred ha diwar gweleout c'hoari « Distro ar prizonier » hag « En em garit » e teufe d'ar gant an dud ar youl start d'en em garet muioch'h mou, rak gant an daou bez-ch'hoari se ez eus « c'houez vat karantez ar baradoz ».

Goulennit al levrig digant an Ao. Chaloni Favé, 14, Place Saint-Corentin, Quimper. Priz : 20 real.

E SERVIJ AR VRO ?

Danvez-labour evit enklaskou (enquêtes) ar bloaz-man a gaver, el levrig-man. Evit an ykamiz (Jacistes) eo skrivel... Bevez eus kouskoude ennan teñ bajenn, ar pajennou 12, 13, 14, hag a vefe talvoudus a d'an holl o lenn. Displeget eo enno, en eun doare sklaer, kement a d'an holl o lenn.

— Lennit « E servij dile gouzout pep kristen diwarbenn an Y. K. A. M. — Lennit « E servij ar vro ».

HA PEOCH... HA PEOCH

D'AN DUD HA VOLONTEZ VAT !

Tregernet o deus adarre hor maeziou hag hor c'heriou gant hekleo kan an Alez, a-us da graouig ar Mabig Jezuz.

« Peoch d'an dud a volonbez vat... ! »

Peoch... Peoch... o deus kanet iveau holl gristenien ar bed, dirak kavell plouz Mabig Doue. Ha kouskoude ne deu ket ar peoch. Ar brezel avat ne ra nemet astenn, dre ar bed holl, ar reuz, ar freuz, an tan, an drallh hag al lazadec.

Pegeit e pado c'hoaz ?

Daoust hag ar bloaz nevez 1943 a zegaso deomp ar peoch?

Lavar d'int'a Mabig Doue gourvezet en da graouig...

Met n'en deus ar Eugelig graet respont ebet d'am goulenn.

Sellet en deus ouzlin avat gant daoulagad leun a zousder hag a ch'halchar, hag e kavas din lenn en e sellou eur respont d'am fedenn... hag ouen deuet d'en eun sonjal.

Nhell ket Mabig Doue rei d'ar bed ar peoch, rak marteze eo re rouez « an dud a volonbez vat » ha re stank « an dud a volonbez fall ».

Ya, deuet ouen d'en em sonjal...

N'int ket tud a volonbez vat... ar priejou a gendalc'h da vousat ouz lezennou Doue ha da ober eus stad sanctel ar briedelez eur marchhad fallagrier huder... Penn abeg int bet d'ar reuziou dirollet warnomp, ha kenderc'hel a reont, dre o fech'hejou, da gas ar peoch peil dicuzomp.

N'int ket tud a volonbez vat ar gristenien n'o deus ken preder hirio nemet ganto o- unan, gant o yalc'h, o danvez hag o chof. Deuet eo o choulistans da veza ken du hag ar marchhad a reont o warzha d'ar plinydik estren diwar zienez ar paouer a zo marteze e toull o dor.

N'int ket tud a volonbez vat ar yaouankizou o deus ankounac'heet o mignonid lajet dre viliadou, prizoniet dre gant viliadou... M'o dese sonj anezo ne veften ket dalchmat o redek d'ar gouelou dibater da glask tro da žansal, da fringal ha da chourellat.

N'int ket tud a volonbez vat ar gristenien-se, kloar ha lezirek hag o deus kempennet eur relijon evito o- unan, eur relijon hag a ra d'ezo kemeret eus lezennou Doue ar pez a bliñ dezo hepken... Leun eo hor parrezou eus ar gristenien-se hag a lez o tizou hanter choullou d'an oferenhou ha gouillo mat d'ar Gousperou.

Marteze ar gristenien-se, eur wech an amzer, a c'houelint ar peoch dre o fedennou, met siouaz, bemdez dre o oberou emaint o chacha warnomp ar gernez.

Nann, n'int ket tud a volontez vat ar re-se holl... tud a volontez fall ne lavaran ket. E pelech' eta e kavo Doue, stank ha niverus awalch an dud a volontez vat ?

N'ouzon ket...

O Mabig Jezuz koant, grit ma vezimp, ni da vihana, « tud a volontez vat », ha grit ma lakimp hor fizians ennoch hag ennoch hepken.

Hag e piou hag e petra kaout fizians hirio nemet ennoch hag en ho komzou ?

En em harpa war an dud ? Met trei ha distrei a reont gant ar sez avel.

En em harpa war madou ar bed ? War peseurt madou ? War an arc'hant ? Met teuzi a ray ar bern anezan, en eun taol, evel an erc'h dindan bannou an heol tomm... War an sour ? Ar re o deus c'hoaz eur pez meien bennak ne gredont mui o dispaka...

En em harpa war taloudegez va douarou, na siez ? Siouaz ! warehoaz martez e vezint tennet diganen hag e vezin taolet war an hent hep ti na loj, hep na chellin nag enebi na klemm...

N'eus hirio den na netra start awalch en e sav evit gelout skora ach'anomp.

N'eus nemedoc'h C'houl, o Mabig Jezuz !

C'houl, daoust ma n'och nemet eur bugelig gwan en e valhuroù, a zo krenv awalch evit hor skoazella, C'houl an Doue béo ha krenv !

O pegen c'houek, e kreiz tenvalijenn ar bed, sellout a bann ouzoch-C'houl, « Sklerijenn ar bed ».

Pegen frealzus, e kreiz mor ar gevier, selaou ho mouez d'eo'h-C'houl hepken, C'houl hag a zo « ar Wirionez ».

Pegen kennerzus, e-pad ma tigor dirazomp henhou nevez ledan ha frank, gelout lakaat an dorn en ho torn ha chom ganeoch', C'houl hag a zo an « Hent ».

O Mabig Jezuz, ni fell d'emp beza « tud a volontez vat ».

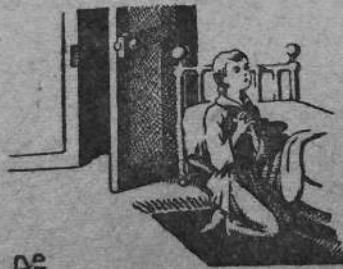
Poanius e vezoo martez mont d'hoch heul... met n'eo ket rust an hent a vez graet skoaz ha skoaz ganeoch...; n'eo ket kasais an denvalijenn pa lugern enni steredenn aour ho kwirionez...; n'eo ket diaes ober skouarn-vouzar ouz ar gevier pa danver pegen dous eo d'ar galon ar c'helou mat a garantez a zegasit deomp en ho kraouig...

O grit ma chomimp bepred tud « a volontez vat », divrall war hent ar wirionez hag ar garantez.

Grit ma chachimp ganeomp d'hoch heul eur bern kristenien all...

Hag e vezoo neuze ken niverus « an dud a volontez vat », ma ch'elloz, hep dale pelloch, lakaat da ziskenn war an douar Peo'h ar baradoz.

DRADEM.

N'ankounac'hait ket
ar brizonerien...

Pedit ha lakit pedi
evito.

DE

AN DAOUARN O BIZIED-KAMM

— Bez'ez eus daourn o bizied-kamm, en abeg d'ar remm pe diwar labouriou kalet... — — —

Anavezet em eus bet eur c'houer kamm ha kropet e vizied, kalediennou frajhet en e zaou zourn, diwar goust ar binviou-labour.

An daouarn-se a zo da veza enoret hag e vez poket d'ezo gant doujans ha karantez pa vez ar c'horf difinv war ar varvskaon ha prest da veza klozet en arched.

Daouarn all a zo avat ha n'int tammo ebet enorus daoust ma 'z eo kamm o bizied : daouarn al laeron !

Al laer a gar kregi hag a zaic'h krog p'en devez peget.

Ha daouarn-skrap a zo en hon touez, niverus.

N'ouzon ket ha gwir eo penn-da-benn ar pez a lakaer war gont ar c'hieler en hor beg-douar.

Ar c'hloc'h bras a lavar, war a gonter :

Bro Leon, bro laer; bro Leon, bro laer !...

Gant eur mousc'hoarz skiltr, ar c'hloc'h bihan a restaoiffe :

— E-giz m'emaïnt emaint, e-giz m'emaïnt emaint...

N'ouzon ket c'hoaz — ha ne fell ket d'in gouzout — ha gwirbater eo an tamall kaset d'ar vilinerien, d'ar gemenerien ha d'an doerien.

— Ar vilin dre ma'z a en dro a gan... An dour o pilat war bannou ar rod vrás a laka houman da vouskana, dre ma wel hi dourn ar miliner er sach', dre doullig an ahel :

Tamm amañ ! tamm a-hont...

Tamm amañ ! tamm a-hont...

Gant eur grozmal, ar rod all, en diabarz, a c'houlenn :

Piou' baeo ! Piou baeo !

Ha setu respont diaoulek an tamoez, oc'h heja e gof hag e gofad :

Lez da vont ! lez da pont !

Ar c'hemener — eme an dud — a zo boaz da drouch'a... diwar an dilhad, ha da wriat... an tammeu krennet pe berraet.

avez hir pa brener,

Berr warlerc'h kemener !

— An toer pa vez o tei a laka tachou — pe ne ra ket — diouz ma laverer atao — Skei a ra avat, daoust ma sko goulo meur a wech, hag ar morzol, dre e daoliou, a laverfe :

— Heman' chomo, hemañ ket; hemañ chomo, hemañ ket !

N'eo ket me a lavaro pe eo gwir an tamallou-se, pe n'int ket. Ar pez a ch'ellan da ziskleriau avat eo e vez kaset allies seurt tamallou gant tud hag o deus o-unan daouarn-skrap.

Nag a dud laer a zo bremañ en hon touez !

— « E dra da bep hini » hon eus desket er c'hatekiz :

Laerez na miret madou den

E gouziegez na ri biken.

Hag e vez laeret ! hag e vez dalc'h et an traou laeret !

Deiz gouel bras pardon ar Follgoad, paotred yaouank o deus tremen et o amzer o laerez rodou marc'hou-houarn nevez evit lakaat e lec'h o rodou koz o-unan...

Nag a velioiou laeret; nag a draou kemeret diwar goust an nesa, er parkeler, en tiez !!
Laeret e vez diwar an amann, diwar ar viou, diwar ar chatal.
Daoust ha ne vefe den euen ebet ken war an douar ?
Laerez n'eo ket en em denna. Nemet en em denna e vefe da dan ar purgator, pe da dan an ifern.
Daouarn naet, daouarn digor, mar plij, etouez ar gristenen.
An daouarn o bizied, kamm n'int ket daouarn kristen.
Ma n'ho peus ket, gouennit.
Ar re o deus ra roint.

*Gwêlloc'h eo kaout poan
Hag ober kof moan,
Evit eun den paour..
Eget laerez aour.*

Ar re binvidik avat a zalc'ho sonj e vezo diaes kenan d'ezo beza salvet, ma chom stag o c'halon ouz madou ar bed.

E dra da bep hini war an douar.
Ha Doue, er baradoz, a roio da bep-hini hervez e veritou.
Kemeromp skouer diwar ar Werch'hez Vari. Bep gwech m'eo en em ziskouezet war an douar eo bet gwelet digor frank he daouarn evit ranna d'eomp grasou pinvidik an Aotrou Doue.
Ra vez hoñ daouarn daouarn digor, daouarn brokus, hag an daouarn-skrab a grogo nebeutoc'h..

BROGAROUR.

LENNIT PIZ AN DRA - MAN

1°) " AR VUHEZ KRISTEN " n'eo ket bet kaset d'eo'ch tri miz a zo...

PERAK ?

Diouer paper a zo bet... ha diouer paper a zo c'hoaz...

2°) Ma n'hellomp ket moula ingal bep miz, / e raimp bep daou viz... mar gellomp...

Hag ar gelaouenn neuze he devezo 32 pajenn, evel an hini a gasomp d'eo'ch hirio.

NE RAER KET HIRIO AR PEZ A GARER..

AR VERC'H AOUR !

Annaig eo he ano ! Eur plac'h yaouank, emechans, rak en deiz-hirio, n'emañ ket ar c'his da c'hortoz pemzek vloaz evit beza plac'h yaouank, hag Annaig a zo krog en he femzekvet bloavez abaoe miz mae.

« Eur bokedig ! », a laval an holl amezeien, met eur bokedig glaz, nemetken, rak, daoust d'ezzi da veza merc'h a diegez bras, tiegez Poullpri, Annaig a zo fae ganti dougren bleuñ gwenn ar c'hoef, a zouge betek-hen plac'hed yaouank ar vro, war o fenn seder.

« Eun dimezell deut eus a Baris da lakaat en dra bennak dindan he staõn », a veze sonjet buan awal'h o welout Annaig o pourmen dre an hentchou da sul, he botou-ler melen savet uhel war an douar, he bleo alaouret o ruilh dindan eun tammig tok a naontek real, ha liou ruz-bev ha bleud gwiniz ledet dre an dremm.

Ha ma welfec'h va dimezelig er gér ! Pennherez Kerouillaz ne oa netra moarvat e kichen an dra-se. Pa vez pemzek vloaz, ha pa vezet merc'h Poullpri, ne daly ket ar boan en em skulza gant al labour ! Soaz Marc'hadour, ar vamm, he deus re da ober evit lakaat he merc'h aour da staga an distera da vicher ebet.

Kerkent ha nav eur diouz ar mintin, da ziwezata, e vez klevet Soaz o c'hozmoat, pa ne vez ket bet re a boan hag a zale o lakaat ar verc'h war sav.

— « Asa, Annaig; gra eun dra bennak gant da pek biz ! Ne welez ket emañ c'hoaz ar gweleou da zresa, ha me ar ribotadenn d'in da ober ? ».

— « Ya, ya, mamm, bremaïk. Lezit ac'hanoù eur pennad ! N'am eus ket bet amzer zoken da zirouestla va bleo ! »

— « Da c'houde e kempenni da vleo ! Petra c'hoari gant an dra mañ ? Sell-ta, pegen lous eo an ti ! Bremaïk, m'en em gav unan bennak da zont amañ, e vo graet brud vad da verc'hed Poullpri ! »

— « O mamm, eur pez kaer avat ! Daoust haq an dra-se a sell ouz unan bennak, pe lous pe gempennet e vo an ti ? Matou d'en em glemm, ne vo ket pell evit beza kinniget d'ezan an torch ! Amzer zo ! ».

— « N'eo ket amzer zo ! eo. Krog dioustu gant da labour, a fell d'in, ha gra ar gweleou. »

— « Ar gweleou ! Ma kav d'it emaoun o vont d'ober ar gweleou ! Va gwele a zresin, ya ha peoch en toull-se ! N'ou ket plac'h e Poullpri, evelato. Ha nann, n'am eus ket klevet lavarout ! Da sutal ! »

Hag Annaik d'he c'hambr, epad ma kendalc'h Soaz da soroc'hat en traõn : soroc'hat a zo aes, daoust d'an daou zourn da veza krog en o labour !

— « Mat, mez eo, klevout teodou bugale o strakal bremāñ. Setu aze eur briñsez avat. Chê, nag a boan'zo gant bugale ! ». Epad ma poagn Soaz da skuba an ti, da gempenn an amann, ha da sabati, e-lec'h kregi eur pennadig gant ar vaz, an hini a zegas furnez ha doujans d'ar vugale, va friñsez dirak ne mellezour a sell ouz ar ganfartz ma z'eo, o klask pehini eo he c'hoarz kaéra. Bremāik, p'he devezo sellet mat, ha dibabet, e sachō buan an dilhad war he gwele... »

× × ×

Edoug an deiz e vo klevet allies eun hevelep son, Annaig ne aozou ket a yod da lein : yod, boued a c'hliz koz ! Komzit d'ezī diwarbenn eun tamm lip-e-bao ! Annaig ne ralo ket a grampoez kennebeut ar billig a louzfe d'ezī he bizied, hag an tan a zo re a c'hor gantañ evit ma ve mat lezel pell liou kaér an dremp en e gichen.

Na gredet ket muioc'h ez ay Annaig d'ar park goude lein, da sikour an tad da c'hoennat, pe da gas ar c'hezeg ouz an alar : troad ar vigned a zo re galet, hag ar c'hoezigennou a ra poan; hag ouspenn-se douar parkeier ar ger a zo diaes baie warnau !

× × ×

Eun dra farsus eo, Annaig ne vez aes o labourat nemet e lec'h all : en tiegez e kichen, e Poullpri, eo kalz aesoc'h moarvat bale adreuz an douarou, pe gempenn an ti, pe chom azezet euriou abez war eur gador e kichen Lizig, an amezegez yaouank, evit dresa loereier. Allies, da vihana, da sonj Soaz Marc'hadour, e vez klevet Annaig o pedi he mamm gant eur vouez leun a garantez :

— « Mamm, me'zo o vont d'an ti all. »

— D'ober petra adarre d'an ti all, regenerez ?

— « Lizig he deus lavaret d'in mont da sikour anezit. »

— Me garje da welout, ya. Ne gav ket d'it ez eus labour awalc'h d'ober er ger ?

— Mat, mamm, peogwir he deus lavaret d'in eo dare d'in mont. Petra lavaro e giz all ?

Hag hep gortoz ar respont, na ya na nann, setu va llac'h yaouank er maez, en eur vouskana. Redit bremāñ war he lerc'h !

× × ×

Diouz an noz, goude m'eo distroet Annaig d'ar ger, skuiz gant an hanter devez labour founnus he deus graet en ti all, a-unan gant Lizig, evit bennoz Doue hag eur banne kafe, setu Marianna, mamm Lizig, o tremen dirak an ti.

— « Chê, Soaz, na pebez merc'h aour hoc'h eus c'houi ! ». — « A gav d'eo'h, Marianna ? ».

— « Ya, me larvar d'eo'h; na me garje kaout eur verc'hig vat drouz, pa ne vez ket ezomm eus ar vaz lakaat anezit da labourat. drouz, pa ne vez ket ezomm eus ar vaz da lakaat anezit da labourat. E-lec'h Annaig, pebez merc'h vat da boanid, atao sentus, o klask an tu da skanvaat d'in va labour. Ne ehan ket eur munut. A dra-sur, rouez eo ar plac'hed yaouank eus ar seurt-se dre ar vro ! ».

— « C'houi larvar, Marianna ! Evurus oñ ganti, sellit. Dizale, n'am bezo d'ober edoug an deiz nemet tret va bizied, o sellout ouz an euriou o vont en dro. Bep an amzer zoken, e kavan gwelloc'h rei urz d'am merc'hig da ehana : aon am eus e teufe da skuiza; re wak eo c'hoaz d'he oad da labourat evelise a laz korf ! ».

► Annaig, a c'hellit kredi, n'oa ket bouzar epad ma komze he mamm evelise diwar he fenn; digor-bras he genou, e lonke ar c'haol-poumm degaset d'ezī gant ar c'har bras, da heul ar gevier. N'eo ket gwellaat a ray, a c'hellit kredi iveau, diwar ar c'hofad ourgouilh-se. Perak e kemerfe poan, peogwir eo mat pep tra evelise ?

Eun devez bennak moarvat Soaz Marc'hadour a ouezo dindan envor ar gentel ne diefe ket beza ankounac'haet biskoaz : pa ne vez nemet brug ha lann e douarou an amezez, ha melchenn a stok e parkeier ar ger, eo gwelloc'h kemerout ar vaz gant ar saout, hag ouz red, o staga berr ouz ar strapenn, evit o derc'hel war melchenn ar ger, daoust d'ezō da gaout c'hoant da lammat dreist ar c'hliez e park an amezez; muioc'h a c'hounidegez a zo.

FALC'H AR PRAD.

--- GWERZ KANTVED PARREZ LAMBER ---

Kinniget gant L. LOK d'e vignon
an Aotrou F. GUVARC'H, Person

— Petra 'zo nevez e LAMBÉR ?
Eus toull va dor, eme Sant Per,
Kement a glevan brall kleiter
Ma rankan mont d'ar c'heleier.
Digoret gantan e gaier,
Per a c'halvas e drompilher.

— « Lambér, parrez a vro Gemper,
Gwechall kordelladen Blonger,
E goueled eskohti Leon. »

— Gouzout a rez ar yez vreton ?
Rak douget eo aman penaos
N'eur ket evit outo kaout kaoz
Ma ne d'aer ket e brezoneg.

— War ar yezou holl ouz barrek.

— Lavar da grouer ar barrez
Dont d'am c'haout buan heb digarez.

— Ha c'houi eo a grouas Lambér ?

Pe ano oc'h ? — Me 'zo Sant Per.

— Ha me ive. C'houi ar patron ?

— Oun bet, Aotrou. Met eur person,
Eun deiz, a chenchañ penn d'ar vaz

Evit ho lakaat, c'houi, em flas,

Sant Per Vras. — Hennez eo mistouet

A glemin ouzin ez eo enouet

Keit all eman er purgator

Hag a choulenn ouzin digor.

Gwall enouet ne c'hell ket bezan;

Meur a hini all 'zo gantan

diwar an hevelep kudenn.

— Mestr, roit d'ezan an absolvenn,

an deizou-man, da vihana,

pa 'man Lanisper o kana,

o pedi Doue, Mari, ar sent

gant kement a feiz egetkent.
Ouz o ch'levout oun digollet
ha va c'halon zo diboaniet.
Sant Per vihan pe Sant Per Vras
Pe santigou Per all warc'hoaz
petra ra-se ? gant ma 'z eo
ar Feiz Kristen atao beo.
— Mat ' grét e vo hervez da c'her
ha digoret d'ezan emberr.
Met, lavar d'in petra nevez
a zo eta gant ar barrez ?
— Goueliou kristen, goueliou breton
rak kant vloaz 'zo ez eus person;
eur mor laouen a gantikou,
eur mor ive a bedennou.
Ar c'halonou zo ' en anken,
ar vro dindan yeo an estren.
Kals Lanisper zo en harlu.
Er bedenn, holl a glask repu.
Kenteliet gant TADOU ROSKO
Va Lanisper, eiz deiz, zesk
« ouz ar vuez-se mouza ne dalv,
amzer da zont Bro Vreiz o galv;
pe c'hoezezeri pe vro gant feiz;
heb brezoneg n'eus ket a Vreiz. »
— Setu diskleria krenn ha berr
e c'hoantafes mont da Lambér.
— Digorit dor ar Baradoz.
Distro vezin abenn an noz.
— Ar baradoz zo gwall uhel.
— Ma vije ket bet ar GRUGELL !
...Hag e tiskennas gant ar skeul.
Personed koz Lanber da heul;
Ha da genta Klaoda MOUSTER,
Fransez ar ROUS hag ar BRAS per,
Yann QUEAU, SAILLOUR Emmanuel,
E vousc'hoarz war e vuzell;
Ha goudeze Klaoda ROLLAND,
Jozef GOURVIL, Charlez MORGANT,
Jakez MOAL, Olivier TREBAOL,
Bet, en Dispac'h, gwir abostol;
Ha, war o lerc'h, an aotrou maer
Hag holl kuzulierien ti-kér;
Parrezioniz a villeriou,
Rak holl 'maint e gloar an Nenvou.
Dervez laouen 'vit hon anaon
O deus bet lodig ar pardon.

PEDENN DA GLOZA :

Angon Lamber, en ano DOUE,
Laoskit digor doriou an Nenv,
D'eomp d'en em gaout abretoch
E gloar ar baradoz ganeoc'h.
*Dont a raimp a-benn eus an taol
Hentchet ma 'z omp gant Mab MESPAOL.*
LAMBER, an 20 a viz
gwengolo 1942.
L. LOK.

AR PRENV EN AVAL

Eun aval am eus kuituilhet er wezenn, ruz, reut, kaer
da welout. Hen daouhanteret am eus...

Evel ibutun fri, eur rezennad a oa ennan.

Eur prenv a oa en e greiz, en deyoa kaset gantan e.
Iod hag a gendalc'h. Daoust ha n'eo ket aze eur skeudenn
eus Breiz, en dervez hirio ? Kaer eo c'hoaz; buhez ha
yec'hed a zo c'hoaz enni... Kaer eo an aval... Met siouaz,
ret eo hen anzao, ma 'z eo kaer c'hoaz an aval, eur prenv
a zo ennan !

Ma kendalc'h ar prenv-se da grignat, petra 'vo Breiz
a-benn ugent, tregont vloaz aman ? Ne vo nemet ar skeud
anezi he-unan.

Daou wiskad tñd a welan e Breiz, dishenvel meurbet,
evel an deiz hag an noz : ar re goz hag ar re yaouank.

Lakaat a ran e renk « ar re goz », ar re a zo aet en
tu all d'o 40 vloaz. « Ar re yaouank » eo ar re a zo c'hoaz
en tu-man.

Eur e'hemm spontus a zo etre an daou rummad :
poan a vele o kredi int ganet er memez bro, int deuel eus
ar memez gwad.

Gwelomp petra eo ar rummad kenta. Ar merc'hed a
zoug ar c'hoef gwenn. Ar wazed o deus dalc'het — kalz
anezo — tamm pe damm eus ar gwiskamantou koz.

Holl e ouizont brezoneg.

Ar brezoneg eo o yez pemdeziek.
Aman eo e kavit ar familhou niverus a rae nerz hag
enor hor bro.

Aman e kavit al labour, an espern, ar peoc'h.

Aman ez eus feiz douz ha stari, ha karantez kristen,
hag urz vat ha koustians.

Aman eo eman Breiz, Breiz wirion gant he yez, he
spered, he doare-beva ken seven ha ken dereat; Breiz evel
m'he c'harfe pep brogarour.

Ar rummad all eo « ar re yaouank ».

Ne gavimp ket stank aman ar familhou bras,
pennherien ! N'emaomp ket c'hoaz e stad ar c'kreisteiz;
war an hent emaomp. Gwelout a raimp, abenn 20 vloaz
aman — ma kendalc'homp da gila — pegen dister e vo
aet niver an dud yaouank o vont e servij Doue...

En tiegeziou a c'his nevez, n'eus ano ebet ken nag
eus buhez ar Sent nag eus ar grasou. Pa vez kavet c'hoaz
ar groaz a-istribilh !

Karantez al labour a zo chomet; kresket eo ar c'hoant da sevel pinvidik, ha dilloüs.

N'eur ket chalet kalz gant an nesa : pep hini gantan e-unan.

D'an oisou ez aer, d'ar re genta, d'ar re verr !

An aezamantou a zo o kemerout ar paz araok war an deveriou.

Ar priejou yaouank a zo holl — koulz lavarout — « e giz ker ». Ar galleg a zo stank war o muzellou.

Eman o choustians o vont pounner-gleo...

O bugale a dro, d'ar red, e Gallaoued !

Abredik eo c'hoaz barn ar vugaligou.

Evesaomp ouz an dud yaouank.

Petra 'zo en o fenn ?

Avel ha lorc'h.

Savet eurus, dibreder, didalvez, kalz — merc'hed dreist-holl — n'ouzont mui ober netra.

Karantez al labour a zo bihanaet enno. Laosket kabestr ganto, berniou arc'hant en o godellou (chakotou), ne c'houennont nemet fringal ha gourichal. O feiz a zo laosk, p'o devez feiz ! Nag a bed ne vezont mui en ilizou. Brezoneg a ouzont, brezoneg distrantell; ha kement a c'hoant o deus diskouez int « diluret » ma ne gomzont nemet galleg etrezo, d'ar zul, p'en em vodont.

Breiz n'eo mui netra evito. N'o deus nemet faë da gement a zo breizek.

En em gaout a reont eun dra bennak, hag ouz o gwelout e feu da sonj eus ger hor Salver : « archedou gwennet » ! Eun diavaez kempennet war eun diabarz prenvedet !

N'emaint ket holl eno !

Stank int.

Ha ma welit ar yaouankizou-se, deuet da dud o sevel ar vro hag o rei d'ezan diazez divrall a garfemp, emaac'h o fizioù kuttuñh frouez mat war gwez dister.

Ar prenv a zo en aval !

Petra chomo c'hoaz eus a Vreiz pa vo diskennet he zud oajet er gwerejou ?

Koulzkoude hon eus e Breiz skoliou kristen dalc'hett mat, tud enno !

« Oberou kristen » hon eus ives, hag a ya endro !

Perak neuze kement a ziskar ?

E Breiz, mevelien an diaoul ne chomont ket dilabour, Bepred ez eus bet, hag e vez, stourmad etre an droug hag ar mad. An droug a zo ponez-traon da vont d'ezan.

Anaout a ran talvoudegez al labour a vez graet en hor skoliou hag oberou yaouankiz. Hepdo eo skrijus sonjal pelec'h e vijemp bet hirio.

Hep tamall den ebet — an traou eo a zo da damall kalz muioc'h egei an dud — skoliou hag oberou o deus roët skoaz, re allies, da zivreiza ar vro-man.

Kemerout o deus graet ar Vretoned evel Parizianed..

N'o deus ket dalc'h kont awalc'h nag eus o spred dishenvel, nag eus ar yez a gomzent, nag eus ar giziou a oa o re, pegen kaer bennak e c'hellent beza.

Distruja o deus graet, dizamant.

Galleggerien o deus graet hag eo « tud eo o doa da ober ».

Chomet Bretoned n'o dije bet ken da ober, evit mont mat, nemet lakaat o zreid e roudou o zud : en em wiska evel m'en em wiskent en eur nevez o giziou; komz ar yez a gomzet en eur gaeraat anezi e serr gouzout galleg;

beva en doare ma vevent en eur wellaat o stad.

Na kaer, na yac'h e vije bet Breiz hirio m'he dije

graet he c'hresk en doare-se.

Ni holl a diele her c'hompreñ, ni hag hon eus anavezet Breiz evel m'edo e bloaveziou kenta ar c'hangtive.

Siouaz, tec'hét eo ar Vretoned, -dre hor faoat — diwar an aroudenn o doa da heulia.

Divreizet o c'halon,

o deus divreizet o dilhad; koant e oant ganto; hag emaint bemdez abaeoù o chanj doare d'en em wiska, hep gellout biken mui beza brao.

Divreizet o dilhad,

emaint o tivreiza o zeod; ha m'o deus mez o komz yez o zadou, ne ruziont ket o tiskolpa galleg budur martoleded vezo pe chiminoed diskramailh.

Divreizet o spred,

emaint o « tifeiza » o ene; hag e-lec'h heulia o c'herent en ilizou, e kavont plijusoc'h sounna gant ar riou war an tachentiou-c'hoari, redek d'ar goueliou dibater, lonka aezenn flaerius ar sinémañ hag all...

« ya zoken en hor Breiz,

gwechall bro ar Sent... ! »

Pa vez kollet he stur gant ar vag, ne oar hent ebet ken !

ER MIZ A ZEU... C'HOU A LENNO

istor **“ CHOB PISTRAKOU ”**

gant Petromik.

Ra vezou meulet Jesus-Krist !... Bepered !

Kenteliou Sant Fransez

pe

Kelennadurez an Drede-Urz

DIRAK KRAOUIG AR MABIG JEZUZ...

-- VA BREUDEUR HA VA CHOAREZED KER --

E-pad amzer santel Nedeleg, deomp alies dirak kraouig ar Mabig-Jezuz... ha kasomp d'ezan pedennou kalonek. Evit-se n'eus netra gwelloc'h eget sonjal ervat er garantez tenerneurbet en doa sant Fransez evit ar Mabig-Jezuz ha penaous e teus, evit ar wech kenta, da lida gouel Nedeleg evel ma vez graet hirio.

En e raok e veze lidet ives gouel kaen ganedigez Hor Salver; hogen, evit-se, ne veze ket savet kreier, evel ma reomp-ni abaoe sant Fransez, ha laket enno skeudenn Jezuz, re ar Werc'hez, sant Jozef, ar Bastored, an aneavied.

XXX

Er penn kenta eus miz Du 1223, eur pennadig goude beza distroet eus ar Sav-Heol, Fransez a yeas da gaout an tad Santel ar Fab da chouleñn digant otre da lida gouel Nedeleg en eun doare nevez, o sevel eur c'hraouig d'ar Mabig-Jezuz. Ar Fab a asantas gant plijadur. Ar Saint a yeas neuze da di eur mignon bras d'ez Urz, den pividik ha kristen mat, e ano Yann Velita :

« Aotrou Yann, a lavaras-hen d'ezan, me a garje lida gouel Nedeleg ar bloaz-man war ho touarou, en eur c'heo, e-kichen kerig Greccio. Klask d'in eta eno eur c'heo, ha laka enni eur rastell gant foenn, eun azen, hag eun ejen, eeu, evel e Betleem. »

Yann a gavas buan ar c'heo-se, a gempennas pep tra evel ma c'hoantae ar Sant hag a yeas da gaout e verourien da gas d'ezo ar chelou bras :

« Deuit holl, emezan, en noz-man e vo kanet an oferenn du-se, en eur c'heo, war va douarou-me. »

A-walch'en doa lavaret. Da noz ar Pellgent, setu an holl o tiredek a-unan gant menec'h sant Fransez, goulou ganto en o dorn... War-dro hanter-noz e voe kanet an oferenn; Fransez a reas avieler hag a brezegas gant kement a dan war ganedigez ar Roue bras, diskennet paour war an douar, ma rede an, daëlou eus daoulagad an holl... Pa lavare « Betleem », e kreñv e vouez eun tammig evel hini eun oan o

vegeliat, ha da c'houde e seblante lezel e deod da zastum diwar e vuzeilou douster an ano penniget-se... Da boent ar Gorreou, o burzud ! setu eur bugel, ar Mabig-Jezuz, oc'h en em ziskouez kousket war golo ar c'hraouig, eun dudi her gwelout. Eur pennadig goude e tihunas, e pokas da Fransez gant teneredigez, nag eur eas kuit.

XXX

Setu aze istor kraouig kenta gouel Nedeleg... Hirio, e pep iliz eus ar bed hag e meur a di Kristen, e vez lidet ar gouel en eun hevelep doare.

Ni, bugale Sant Fransez, muioc'h eget den ebet, kemeromperz ennan gant ar vrasha levez, lavaromp d'ar Mabig-Jezuz hor c'harantez goulenomp digantan ar peoc'h.

AR PURGATOR WAR AN DOUAR

Eur manac'h euz Urz sant Fransez a oa eun dervez o tistrei d'e gouent, goude beza bet o prezeg, hag e voe lavaret d'ezan e oa marvet e-pad an amzer-se daou eus ar relijiuzed.

Hogen, en noz war-lerc'h, e-keit m'edo an Tad o pedi en e gambrig, e welas an daou Vreur o tont enni gwisket gant dilhad splann meurbet. O dremm, o daouarn, o zreid a oa eun dudi o gwelout.

— « E-pelec'h emaoch ? a chouleñnas outo an Tad misioner.

— Salvet omp dre vadelez an Aotrou Doue, ha breman hon eus da-viken perz en eürusted ar Baradoz.

— Ha n'oc'h ket tremenet dre ar purgator ?

— Nann; ni hon eus graet hor purgator war an douar, o veza fidet d'hor Reolenn, o veva dréist-holl er Baourentez. Embannit eta e pep lec'h ar wirionez-man : o heulia gant evez o Reolenn, o veva distag diouz traou ar bed, Bugale Sant Fransez a ra o furgator war an douar, ha, da eur o maro, e c'hellont beza e stad da vont war euen d'ar Baradoz !

Ya, karomp hor Reolenn, bezomp fidet d'ez, kinnigomp da Zoue, e pinijenn, hon oberou hag hor poaniou bihan ha bras... greomp hor purgator war an douar.

Aesoc'h eo !!

Evit kaout eur Vreuriez vat.

eo ret :

1° ober ar bodadegou bep miz.

2° mont d'ar bodadegou bep miz.

3° kaout retrou eur wech an amzer.

4° heulia ar retrou gant ar vrasha evez.

5° dispiega ha studia gant aked kement tra a sell ouz an Drede-Urz : ar Reolenn, buhez sant Fransez, etc...

TAOL-LAGAD WAR VA BUHEZ :
diwar-benn ar vertuz a Nerz.

1°. — *Daoust ha nerzus oun e servij an Aotrou Doue ?*

2°. — *Daoust ha nerzus oun e-kenver al labour ?...*
Al labour a zo skuizus hag enoeus, hogen al lezenn-se a zo bet douget gant Doue e-unan; ret eo plega d'ezi gant doujans. Hag her graet em eus atao ?... Ha n'oun ket bet a-wechou eur « Breur Kelienn »... pe « eur sardonenn en eur ruskenn » evel ma lavare sant Fransez ?

3°. — *Daoust ha nerzus oun enep va zechou fall, enep an holl enebourien a zo, e doare pe zoare, oc'h ober brezel d'in, o klask va lakaat da fallgaloni ha da drei kein da lezenn an Aotrou Doue ?*

4°. — *Daoust ha nerzus oun evit gouzanz va foaniou ?*
Pa gouez ar c'hlenved warnoun, penaos her gouzanvan ?
Pa vezan enoet, gwallgaset, penaos e toujan da volontez Doue ?

5°. — E-touez an holl sent, n'eus ket bet kalz par da sant Fransez e-kenver ar vertuz a Nerz. Atao eo bet kalonek da labourat, da stourm ha da zougen e groaziou pouner. Ha me, petra ran ? Ha kemer a ran skouer war va Zad ?

E FIN AR BLOAZ

1°) Taolomp eur sell war an daouzek miz tremenet; gouleñnomp pardon eus ar pec'hejou graet a-hed an amzer -se, ha larvomp bennoz da Zoue evit an holl c'hrasou hon eus bet digantan.

2°) Troomp hon daoulagad war-du ar bloaz a zeu, larvomp da Zoue e fell d'eomp hen tremen en e garantez, ha gouleñnomp digantan ar c'hras ma vezo eur bloaz mat, eur bлоaz santel.

HON ANAON. — Gwitevede : J. L. Balcon, M. Le Floc'h, Marc'hariid Le Duff, Perr. Le Duff; Gwipavaz : M. Y. Corcuff, F. Kerjean; Lanhouarneau : Int. Abalea; Poulgoazec : J. Y. Le Borgne; Langonnet : L. Solliec; Karaez : an itron Saout; Lanouarne : Int. Abalea, Mari Grall.

Karit ha heuilhit ho Reolenn

« Ar Reolenn eo levr ar vuvez, arrez ar silvidigez, mel an Aviel, hent ar santelez peurvat, alc'houez ar Baradoz. » (Sant Fransez.)

« Va Brendeur, stagomp breman d'ober ar mad ha da gerzout war hent ar santelez, rak betek-hen n'hon eus ket graet kalz a dra. » (Sant Fransez.)